

Academic articles:

A simple but unanswered question of why Thai students lack practical English communicative skills

Manachai Inkaew

Problems on income taxation from non-residents online sellers of Thailand

Piyanan Srithongtim

The practical experience of consulting in school quality improvement program: Process and reflection

Kuncharee Kakhai

Research articles:

The attitudes of teachers of rural areas towards the state of learning materials, school curriculum, simulation software, and argument-based inquiry activity to enhance middle school students' scientific reasoning ability

Jettnipith Thantong Jaitip Na-Songkhla and Pornsook Tantrarungroj

Guideline for the development of basic acting exercise for learner in the 21st century

Surin Medhanee

The factor analysis of digital capability of teachers and education personnel in Saraburi Province

Sasivimol Maungklam and Tongluck Boontham

Causal factors affecting the development of community product standards for the new generation of agricultural network in 7 upper southern provinces

Patchayamas Audnoon, Utid Suakaew, Chonlada Manassong, Patcharee Suwannarin and

Arunee Thepjaroen

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

JRBAC

Journal of Rattana Bundit University

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1
Volume 15 Number 1

มกราคม – มิถุนายน 2563
January – June 2020

Published by: Rattana Bundit University, Bangkok, Thailand

Editorial Office: Academic Journal Section, Rattana Bundit University
306 Ladproa Soi 107 Khlongchan, Bangkok 10240, Thailand
Phone: +662 375 4480 ext. 107 ID Line: laksmi_yui E-mail: journalofrbac@gmail.com
Website: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rbac/>

JRBC

ISSN 2697-519X (online) ISSN 1906-2192 (print)

Journal of Rattana Bundit University

Vol. 15 No. 1 January – June 2020

เจ้าของ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.ติน
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ
ดร.วิฑูรย์ปรัชญพฤทธิ
ศิริบรรณพิทักษ์
ลิ้มะโชคดี

บรรณาธิการบริหาร

ดร.กীরัตน์

สงวนไทร

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.กมลชนก
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย
ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ
รองศาสตราจารย์ ดร.เชาว์
รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัตติยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐานิตา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรชรสุทธิวาทนฤพุฒิ
ยวาทะประภา
นิติไกรพจน์
สุทธิวรเศรษฐ์
ประทีป
โรจนแสง
สงคราม
รัตนเพียร
รัตนวิชัย
แถวโสภณ ยั่งยืน
ฉ่องฤกษ์
ผ่องนิรันดร์
ช่วงโชติ
วัฒนกุลจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประเทศไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ประเทศไทย

คณะกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทพร
ดร.อนุวัฒน์
อาจารย์จักรี
อาจารย์ลักษมี
อาจารย์สมฤดี
อาจารย์สุภาภรณ์
อาจารย์เสาวคนธ์สุขสวัสดิ์
ชลเชจร
เอี่ยมแสน
ยอดเพชร
พูลทรัพย์
หัตถาพงษ์
ศิวกีรัตน์
ค่านวนจิตต์

พิสูจน์อักษรภาษาต่างประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สโรชา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะชัยรัตนเพียร
อินทร์แก้ว

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต (Journal of Rattana Bundit University: JRBAC) ISSN 2697-519X (online) ISSN 1906-2192 (print) ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นวารสารวิชาการที่เผยแพร่บทความต้นฉบับผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาอย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ ในรูปแบบบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความปริทัศน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ นิสิต นักวิจัย นักวิชาการ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่หรือต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม มุ่งเน้นการพัฒนางานวิชาการและงานวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครอบคลุมสาขาวิชาบริหารธุรกิจ การจัดการ การบัญชี โลจิสติกส์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ นิเทศศาสตร์ การศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ

กำหนดออก

วารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

การเผยแพร่

วารสารออนไลน์เข้าถึงได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rbac/>

ผู้จัดพิมพ์และสถานที่พิมพ์

งานวารสารวิชาการ สำนักบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

สถานที่ติดต่อ

บรรณาธิการบริหาร

ดร.กীরัตน์ สงวนไทร

โทรศัพท์: 02 375 4486

ผู้ประสานงานวารสาร

อาจารย์ลักขมี พูลทรัพย์

งานวารสารวิชาการ

306 ซอยลาดพร้าว 107 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์: 02 375 4480 ต่อ 107

อีเมล: journalofrbac@gmail.com

บทความที่เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้

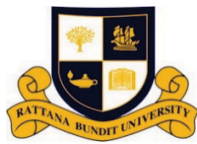
ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน

ข้อมูลและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน

ผู้เขียนบทความได้ยินยอมให้ทางวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

ในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และผู้อ่านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการภายใต้ขอบเขต

Creative commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

JRBAC

Journal of Rattana Bundit University

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1
Volume 15 Number 1

มกราคม – มิถุนายน 2563
January – June 2020

สารบัญ Contents

บทความวิชาการ: Academic articles

A simple but unanswered question of why Thai students lack practical English communicative skills
คำถามธรรมดาที่ยังคงไร้คำตอบว่าทำไมเด็กไทยยังขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ 1-10

Manachai Inkaew

มานะชัย อินทร์แก้ว

ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทย 11-23

Problems on income taxation from non-residents online sellers of Thailand

ปิยนันท์ ศรีทองทิม

Piyanan Srithongtim

ประสบการณ์ปฏิบัติของการให้คำปรึกษาในโครงการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง: 24-38

กระบวนการและการสะท้อนคิด

The practical experience of consulting in school quality improvement program: Process and reflection

กฤษณ์ คำชาย

Kuncharee Kakhai

บทความวิจัย: Research articles

The attitudes of teachers of rural areas towards the state of learning materials, 39-53
school curriculum, simulation software, and argument-based inquiry activity to enhance
middle school students' scientific reasoning ability

ทัศนคติของครูในเขตชนบทที่มีต่อสภาพของสื่อการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา ซอฟต์แวร์สถานการณ์จำลอง และ
กิจกรรมการสืบสอบที่ใช้การโต้แย้งเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Jetnipith Thantong Jaitip Na-Songkhla and Pornsook Tantrarungroj

เจตนิพิฐ แท่นทอง ใจทิพย์ ณ สงขลา และ พรสุช ตันตรรุ่งโรจน์

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1
Volume 15 Number 1

มกราคม – มิถุนายน 2563
January – June 2020

สารบัญ (ต่อ)
Contents (cont.)

- แนวทางการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21** 54-67
Guideline for the development of basic acting exercise for learner in the 21st century
สุรินทร์ เมทะนี
Surin Medhane
- การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี** 68-85
The factor analysis of digital capability of teachers and education personnel in Saraburi Province
ศศิวิมล ม่วงกล่ำ และ ต๋องลักษณ์ บุญธรรม
Sasivimol Maungklam and Tongluck Boontham
- ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน** 86-103
Causal factors affecting the development of community product standards for the new generation of agricultural network in 7 upper southern provinces
พัชฐยามาศ อุดหนุน อุทิศ เลือแก้ว ชลดา มนัสทรง พัทรี สุวรรณรินทร์ และอรุณี เทพเจริญ
Patchayamas Audnoon Utid Suakaew Chonlada Manassong Patcharee Suwannarin and Arunee Thepjaroen

บทบรรณาธิการ

สวัสดีปีใหม่ 2563 การเริ่มต้นสิ่งที่ดีปีนี้ ทางวารสารนำพาความสุข และความสำเร็จใหม่ให้กับสมาชิกวารสาร ด้วยเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563 ทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้ประกาศผลการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทย รอบที่ 4 รับรองคุณภาพวารสารระหว่างปี 2563-2567 ทางวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ได้ผ่านเกณฑ์รับรองคุณภาพวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI จัดอยู่ในกลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางวารสารจะรักษามาตรฐานคุณภาพในการเผยแพร่บทความ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพวารสารให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

สำหรับเนื้อหาของบทความในวารสารฉบับแรกของปี 15 นี้ ประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจหลากหลายสาขาวิชาฉบับนี้มีทั้งหมด 7 บทความ เป็นภาษาต่างประเทศ 2 บทความ โดยนำเสนอบทความวิชาการ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแรก "A simple but unanswered question of why Thai students lack practical English communicative skills" เรื่องที่สอง "ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทย" และเรื่อง "ประสบการณ์ปฏิบัติของการให้คำปรึกษาในโครงการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง" ส่วนบทความวิจัย 4 เรื่อง ได้แก่ "The attitudes of teachers of rural areas towards the state of learning materials school curriculum, simulation software, and argument-based inquiry activity to enhance middle school students' scientific reasoning ability" "แนวทางการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21" "การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี" และสุดท้าย เรื่อง "ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน" หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่เผยแพร่ในวารสารนี้ จะมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าทั้งทางด้านเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการนำไปใช้อ้างอิงในงานวิจัย และงานเขียนทางวิชาการต่าง ๆ ต่อไป

ท้ายนี้ ในปี 2563 กองบรรณาธิการมีความเชื่อมั่นในมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการที่เผยแพร่ในวารสารให้กับสมาชิกวารสารขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นิพนธ์ สมาชิกวารสารทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน และสละเวลาอันมีค่าในปีที่ผ่านมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความไว้วางใจทุกด้านด้วยดีในปี 2563 ต่อไป

สวัสดีปีใหม่ 2563

ดร.กীরัตน์ สงวนไทร

บรรณาธิการบริหาร

A simple but unanswered question of why Thai students lack practical English communicative skills

คำถามธรรมดาที่ยังคงไร้คำตอบว่าทำไมเด็กไทยยังขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

Manachai Inkaew

มานะชัย อินทร์แก้ว

Department of Business English, College of International Business, Rattana Bundit University, Bangkok, 10240 Thailand

หลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะวิเทศธุรกิจ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต กรุงเทพฯ 10240

Corresponding author. Email: manachai@hotmail.com

Academic article

Received: March 10, 2020

Revised: June 16, 2020

Accepted: June 23, 2020

Abstract

The focus of this article is on a simple question raised to ask about the current situation of English communicative skills among Thai students with an aim to see an increasing number of Thai citizens communicating in English efficiently, particularly in the marketplace environment. Even though the question examined in this paper is not a new issue in Thai society as it has been elevated among the public for several decades, it is worth investigating when time has flown to the third decade of the 21st century to see the progress of the English communication phenomenon in Thailand with a hope that the findings, in a certain degree, would be useful for English teaching and learning in a Thai context. Several current news reports, surveys and research were explored to examine recent English usage circumstances. Although the results of the discovery were relatively unsatisfactory compared with hard efforts that have been tremendously dedicated to this problematic issue, the investigation presented in this paper together with useful perspectives and the disclosed roots of the problems could be the voice of a Thai English teacher who was trying to offer some viewpoints and factual information to the authority to look back onto the country's unsolved matter seriously.

Keywords: English in a Thai context; English language education; English teaching; English learning; verbal ability

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของบทความนี้คือการตั้งคำถามธรรมดาคำถามหนึ่งถึงสถานการณ์ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กไทยในยุคปัจจุบัน ด้วยความมุ่งหวังที่จะเห็นจำนวนคนไทยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในตลาดแรงงาน ถึงแม้ว่าคำถามในบทความนี้จะไม่ใช่เรื่องใหม่ในสังคมไทย ด้วยเหตุว่า คำถามดังกล่าวได้มีการพูดถึงมาอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม เมื่อระยะเวลาได้ผ่านมาถึงทศวรรษที่ 3 ของศตวรรษที่ 21 ประเด็นนี้ควรถูกหยิบยกขึ้นมาถามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อติดตามพัฒนาการของการสื่อสารภาษาอังกฤษในประเทศไทย รายงานข่าว การศึกษา และงานวิจัยหลายชิ้น ได้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยในปัจจุบันด้วยความหวังว่าข้อเท็จจริงที่พบจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทประของประเทศไทยไม่มากนักน้อยถึงแม้ว่าผลของการศึกษาและวิจัยอาจจะยังไม่เป็นที่พึงพอใจเมื่อเปรียบเทียบกับความพยายามอย่างหนักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข้อมูลในบทความนี้ รวมถึงมุมมองที่เป็นประโยชน์ พร้อมที่มารองรับแห่งปัญหา อาจจะเป็นเสียงสะท้อนหนึ่งจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ที่กำลังพยายามนำเสนอความคิดเห็น และข้อเท็จจริงไปยังผู้อ่านาจตัดสินใจ ให้หันกลับมามองปัญหาของประเทศ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษในบริบทประเทศไทย การสอนภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาอังกฤษ

ความสามารถทางภาษา

Introduction

With regard to today's globalization of our world, many countries across the globe, particularly their education related institutions, seem to be well-aware of English as a means of communication. Thailand is no exception. English has been placed as the key international language employed to communicate with the outside world for various purposes such as economic, political, academic and cultural contact (Baker, 2012; Rappa & Wee, 2006). Thailand has emphasized the importance and role of English in recent years as part of its national education policy executed by the Commission of Higher Education since the reform in 1999. However, the result of the English learning performance of people in the country has been an insistent dissatisfaction up until the present day.

What has happened to the educational system in Thailand, particularly English teaching and learning pedagogy? This question is not a new question at all and has been echoed for years, and still, it has been an unanswered question until today. As an English teacher for both non-English and English major students for nearly seven years, I have been in doubt and frustrated sometimes when I encounter a phenomenon of students who are

unable to produce their English as they are supposed to, based on their length of pre-university English study of around 13-15 years.

The aforementioned phenomenon excludes the minority of proficient English learners studying in a limited number of Thailand's leading universities and international educational institutions where student ability screening is adopted and English is a medium of teaching and learning. My focus is more on the context outside of those elite universities. The focus group in this article includes Thai students in general who are the majority of the student populations in Thailand. Evidently, the issue of English teaching and learning situation in Thailand has been widely and continually discussed among the high-ranked members in the Education Ministry, including its ministers and renowned scholars in the field. However, the final performance of the learners is still as unsatisfactory as it used to be some time ago or has even become worse; the fact is that there are a large number of new graduates with inadequate English proficiency required by the marketplace.

Consequently, in this article the current situation of English teaching and learning situation in Thailand was investigated to discover the phenomena that have contributed to today's English circumstance in Thailand. Added to that, the English proficiency of Thai students was examined. Finally, the dilemma of English teaching and learning in Thailand was explored together with the tendency of its future direction.

Current situation of English in Thailand

There has been an effort to make English widely communicated in Thailand by the relevant institutions, ranging from the initiatives of Education Ministers of several governments to educational related organizations. However, the English proficiency rate of Thai people is still measurably unchanged. Based on the recent survey conducted by the Switzerland-based Education First, a language school operator with branches worldwide, English proficiency of Thai people is ranked 74th out of 100 countries and is positioned at 17th from 25 countries in Asia with a considerably "very low proficiency" performance (Education First, 2019). With the latest ranking, it indicated that the English proficiency of Thai people was behind Vietnam and Indonesia which were tiered 52nd and 61st, respectively (Education First, 2019). Additionally, the English speaking population in Thailand was only 10% and positioned 5th in the 10 ASEAN countries after Malaysia, Brunei, the Philippines and Singapore (English of Thai People in ASEAN, 2014). Although there was a negative argument regarding the test scores as the measure of English proficiency which is mainly based on a narrow monolingual native speaker model of English (Baker 2012; Jenkins & Leung 2014; McNamara 2014), the results of

these test scores hinted at significant impact on public viewpoints of English language proficiency in the kingdom of Thailand (Baker & Jarunthawatchai, 2017).

Tracing back to explore an attempt of the Ministry of Education and other relevant educational agencies that are the main operational organizations' driving force to leverage the nation's English proficiency, it is noticeable that English teaching and learning has been given prominence in all learning stages and areas. The Office of the Basic Education Commission (OBEC) under the Ministry of Education is the primary institution that supervises and monitors the country's basic education for all Thai children. Its English emphasis could be seen from its policy to promote English to Thai students nationwide starting from the primary school level. This does not include the individual policy of each school to embrace English in the kindergarten level which is a common scene in Thailand.

Based on the philosophy of the OBEC towards English, it perceives that English is a compulsory language to be taught and learned in the Thai territory. English is regarded as a crucial tool for people to seek various kinds of knowledge in the world today as notable knowledge is recorded in English. Added to that, according to the OBEC's viewpoints, it believed that English could be used as a communication tool to get Thai learners to update themselves with the world's current issues and information as well as to use English in various competitions in the world stages (Office of Academic Affairs and Educational Standards, 2014).

The OBEC, therefore, has launched the teaching and learning policy to the schools under the basic education nationwide with an ultimate goal to level up English proficiency in all Thai learners. The remarkable policies that highlight the essence of English learning are the following. First, adopting the Common European Framework of Reference (CEFR) as the English teaching and learning operational framework, including curriculum design, teaching and learning development, testing, assessment, teacher development, and setting and designing learning goals. Second, the OBEC has encouraged all English teachers to adjust their teaching strategies by focusing on the communication skills of learners (Communicative Language Teaching: CLT) instead of being grammar-oriented and learning from memorization as before with an aim to improve the learners' communication skills. (Office of Academic Affairs and Educational Standards, 2014).

In addition, in 2016 the Ministry of Education introduced a policy with an anticipated achievement goal for the nation's higher education. The goal of the government's prerequisite is to develop university students' English competence to be equipped with academic and career competences with English communication skills in the level of "working knowledge" (Office of the Higher Education Commission, 2016). This government direction signaled that

new graduates are expected to be capable of efficiently communicating in English at their working environment.

These are some concrete pieces of evidence illustrating that Thai educational institutions have been significantly contributing their hard efforts to accelerate English competence for people in the nation. However, when it comes to the overall English proficiency assessment, the result has been a drawback scenario year by year. Still, what are the factors affecting the English situation in Thailand to make it worse? There is no consensus answer to that question; however, many perspectives have been raised and posited to our society for discussion by numerous celebrated scholars, experts in the field and English teachers across the country with some perspectives presented below.

The dilemma of English teaching and learning in Thailand

There might be some questions raised about where English education in Thailand should go or when we should achieve our targeted goals. Although these two questions have not been answered yet, the related institutions have been continually attempting to explore some practical ways out for Thai education to seriously improve English competence for the nation's citizens.

The former Education Minister, Teerakiat Jareonsettasin (2016-2019) asserted, on an occasion of the national English teachers training in 2018, that Thai students' English development is essential and immediately requires a serious improvement. (Mala, 2018). The former minister perceived that there were three main challenges that need to be addressed in English teaching and learning situation in the country. The first perspective requiring special attention is that the skills of the Thai English teachers, curriculum and teaching strategies urgently need to be investigated, while the poor attitude of the learners towards English is another crucial factor requiring the same level of scrutiny.

With regard to the problematic issue concerning the local Thai English teachers and their teaching approaches, this disturbing matter is not a new topic discussed in the Thai society. Tuaycharoen (2006) studied variables that could deter students from their English learning potential. She pointed out that language teachers' capacity in English and method of teaching are crucial factors responsible for the unproductive status of English teaching and learning in Thailand. Added to that, Noom-ura (2013) suggested in her research article on "English-Teaching Problems in Thailand and Thai Teachers' Professional Development Needs" that English language teaching and learning and the professional development (PD) is urgently required by the concerned parties due to the failure of English education in Thailand. One of

the clear phenomena is that Thai students have spent twelve years studying English in primary and secondary schools, but their English performance is still questionable. The original source of this problem, in my perspective, could potentially be from the Education Ministry's distorted policy and direction itself. Like obtaining and being equipped with knowledge and skills in other fields, learning a language - in this context, English – requires good quality archetypes or molds to create, shape or produce good quality products. In other words, Thailand needs to have qualified English teachers ready for the Thai children who are in their early learning stage.

However, in reality, the research conducted by British Council suggested a disgraceful result that 75% of English teachers in Thailand are ranked at the A2 elementary level in the Common European Framework of Reference (CEFR) (The Nation, 2018). How does this outrageous fact significantly affect the quality of the English learners? The CEFR's A2 level possessed by the majority of the Thai English teachers perceptibly signifies their limited English ability to be a qualified English teacher.

According to CEFR levels, the A2 is defined in the CEFR descriptors that the basic user “can understand sentences and frequently used expressions related to areas of most immediate relevance (e.g. very basic personal and family information, shopping, local geography, employment). Can communicate in simple and routine tasks requiring a simple and direct exchange of information on familiar and routine matters. Can describe in simple terms aspects of his/her background, immediate environment and matters in areas of immediate need.” (Council of Europe, 2020).

From this viewpoint, we might now have some perspective on the initial source of the problem. Nevertheless, we cannot put the burden on the serving Thai English teachers alone; they endeavor throughout the nation to support Thai education with good intentions. This skewed phenomenon could be principally dismissed by the authority, the Ministry of Education. In my view, the responsible authorities should prioritize investigating the source of the problem by emphasizing some of the following aspects seriously.

The first aspect requiring immediate attention from the relevant organization is the teacher-students recruiting system. Undeniably, in the Thai context, some students who enter the teachers training universities located in every part of Thailand are candidates who are not eligible for other faculties that require a higher entrance score. Therefore, they need to pursue their study in a learning area which they are not passionate about, and that might impact the quality of their learning result while they are students. Consequently, that could affect their

teaching performance as an English teacher after graduation (Sakworawich, 2015; Thumthong, 2003).

Secondly, appealing benefits and welfare that could allure the new generations to turn their attention to jump into teacher training programs and become a qualified teacher after their graduation should be offered. Statistically, the basic monthly salary of a teacher starts at 15,050 Thai Baht for the newly graduated teacher (Royal Thai Government Gazette, 2015). Compared with salaries of other careers for new graduates, the benefit for a teacher is considered relatively low. In the present marketplace, the salaries for new jobbers range from 18,000 to 25,000 Thai Baht, depending on the knowledge and skills of the workers. The highest salary offered to a graduate is 40,000 Baht for a programmer or software developer while a sales engineer, project coordinator, personal assistant and Japanese interpreter could gain 35,000 Baht monthly (Adecco, 2020).

Alongside these two main considerations, teacher training as well as well continual assessment and evaluation for the adopted strategies should be done on a regular basis. With different measures applied to cross check and promote the effectiveness and readiness of the English teacher-students, the final result could be anticipated and foreseen that qualified English teachers will emerge in the market to shape the desired labor force demanded by the market.

The second problematic aspect affecting the English proficiency of local people is the existing English curriculum and teaching strategies. There has been a long history in teaching English in Thailand with a focus on language accuracy and memorization instead of natural communication of English. Phongsirikul (2017) traces back to the teaching and learning of English in the Kingdom of Thailand by narrating one of the key obstacles that hypothetically interrupts the learning of English among Thais - the focus of English teaching and learning on grammar and other native speaker norms. She claims that this teaching strategy tended to degrade or discourage students' confidence and passion to learn English which is the only compulsory foreign language at both schools and in higher education.

From my direct experience when asked to teach English, sometimes my teaching was framed by the given teaching policy and materials which are mostly all about grammar and with other circumstances of the native speaker norms or standard English. There is no surprise that the outcome tends to turn out the same as it used to be a couple of decades ago. This is supported by a notable comment from the former Minister of Education that each Thai student studies English for at least 12 years in the schooling system, but most of them remain unable to communicate in English efficiently in a real life setting (Mala, 2018). In responding

to this matter, the educational authority should concede that there has been something systematically wrong in Thailand's English education that requires immediate attention and rectification. Consequently, it can prioritize the problematic issues and resolve each drawback proximately and effectively.

The final drawback that theoretically obstructs English learning performance is the learners' attitude towards English. There are many factors that affect students' attitude and motivation to achieve English learning goals (Seifert, 2004; Weiner, 1985). The first factor comprises outside variables such as learning environment, including teachers, teaching and learning strategies, materials and so forth that were mentioned earlier. The second aspect is an inner factor - positive attitude in English learning. This attitude plays a critical role in promoting students' satisfactory learning outcome.

With regard to attitude and motivation perspectives (e.g., Astaman, 2009; Gardner, 2006; Weiner, 1985), these are claimed to be noteworthy factors that play an important role in promoting people's learning and fostering them to achieve the set goals. Therefore, if Thai students have a positive attitude towards learning English, they could enjoy and produce satisfactory performance in English communication. Added by the research in the area of learning a second language (e.g., Gardner, 1985; Oxford, 1999; Rod, 1997; Zhu, 2014), they unanimously confirm that positive attitude towards a particular aspect can motivate the learner to foster a pleasing outcome. Consequently, in learning English, teaching and learning environments notionally contribute to the learners' English learning achievement.

Considered to be one of the significant strategies to create a positive environment in English learning classroom, teachers can unquestionably play a crucial role. According to the research conducted by Thepsiri and Pojanapunya (2012), low proficiency students claimed that one of the significant factors contributing to their success or failure in learning English is the teacher. Accordingly, the teachers can adopt or adapt well designed strategies from their effective training courses and employ them in their classroom teaching and activities to inspire students to keep up with their learning while maximizing the learners with English competence gained from each learning class.

To recap the point of the attitude attribute in promoting English learning performance, the national project of English teacher training conducted by British Council in collaboration with the Education Ministry suggested that teachers that were trained in communicative teaching techniques have more confidence in teaching English in the communicative approach and more confidence in using English in their classrooms (British Council helps train Thai English-language teachers, 2018). It was further reported that the change of teaching strategies

significantly shifted the atmosphere of the classroom and the students' attitude towards English learning to be more positive. Students were enthusiastic to attend the class and made every effort to take part in class activities. That phenomenon could result in improving the English ability of Thai students considerably.

Conclusion

The factors that contribute to the drawbacks for poor English communication in Thailand for several decades were explored with concrete supporting evidence. The problems could range from the initial stage of education when all the learners are young, the teachers, teachers' training, teaching and learning strategies to the attitude of the students. The roots of the problem were identified and analyzed point by point in order to see each obstacle clearly. As I mentioned earlier, the discussed points in this article are not a new discovery of the phenomenon; the aforementioned thought-provoking issues have been there awaiting the authority and relevant agencies to address them with necessary, constant and serious actions dedicated from all concerned working units to overcome these challenges together. Every concerned operational institution should put a well-designed educational policy and plan into effective implementation nationwide. Consequently, the questions of clear direction of English education in Thailand and when to achieve the set goal could possibly be answered soon with a brighter future to foresee an increasing level of English competence in Thailand's next generations.

References:

- Adecco. (2020). *Adecco Thailand reveals 2020 salary rates for more than 800 positions*. Retrieved from <https://adecco.co.th/th/knowledge-center/detail/salary-guide-2020>.
- Astaman, A. (2009). *Motivating the reluctant language learner*. Retrieved from <http://lanacometorich.blogspot.com/2009/07/motivating-reluctant-languagelearner.html>.
- Baker, W. (2012). English as a lingua franca in Thailand: Characteristics and implication. *English in Practice*, 1, 18-27.
- Baker, W. & Jarunthawatchai, W. (2017). English language policy in Thailand. *European Journal of Language Policy*, 9(1), 27-44.
- British Council helps train Thai English-language teachers. (2018). Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1548446/british-council-helps-train-thai-englishlanguage-teachers>.
- Council of Europe. (2020). *The CEFR Levels: Global scale - Table 1 (CEFR 3.3): Common Reference levels*. Retrieved from <https://www.coe.int/web/common-european-framework-reference-languages/table-1-cefr-3.3-common-reference-levels-global-scale>.
- Education First. (2019). The world's largest ranking of countries and regions by English skills: English Proficiency Index; Thailand (9th ed.). Retrieved from <https://www.ef.co.th/epi/regions/asia/thailand/>

English communicative skills.../ Manachai Inkaew, p.1-10.

English of Thai People in ASEAN. (2014). Retrieved from <https://th.jobsdb.com/th-th/articles/อังกฤษคนไทย-อาเซียน/>

Gardner R. C. (1985). *The Role of Attitudes and Motivation*. London, Great Britain: Edward Arnold.

Gardner, R. C. (2006). *Motivation and second language acquisition: The socio-educational model*. New York, NY: Peter Lang Publishing.

Jenkins, J. & Leung, C. (2014) 'English as a Lingua Franca', In A. Kunnan (ed.), *TeCompanion to Language Assessment*. Malden, MA: John Wiley and Sons.

Mala, D. (2018). *Thai English proficiency drops*. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1570042/thai-english-proficiency-drops> (in Thai)

McNamara, T. (2014). '30 years on evolution or revolution?'. *Language Assessment Quarterly*, 11(2): 226–32.

The Nation. (2018). New approach to teaching English already shows results. Retrieved from <https://www.nationthailand.com/news/30355408>

Noom-ura, P. (2017). English-Teaching Problems in Thailand and Thai Teachers' Professional Development Needs. *English Language Teaching*, 6(11): 139-147. (in Thai)

Office of Academic Affairs and Educational Standards. (2014). The promotion of language teaching. Retrieved from <http://english.obec.go.th/english/2013/index.php/th/2012-08-08-10-26-5/60-2014-04-05-08-29-13>.

Office of the Higher Education Commission. (2016). Retrieved from http://www.mua.go.th/users/bhes/front_home/Data%20Bhes_2559/04052559.pdf.

Oxford, R. (1999). Variables, Individual, in Language Learning: Classroom Implications. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*, 9, 4896 – 4899.

Phongsirikul, M. (2017). A learner of the 20th century becoming a teacher of the 21st century: A perspective on the goals of ELT in Thailand. *rEFlections*, 8, 81-94. (in Thai)

Rappa, A. L. & Wee, L. (2006). *Language policy and modernity in Southeast Asia: Malaysia, the Philippines, Singapore and Thailand*. New York, NY: Springer.

Rod, E. (1997). *Second Language Acquisition*. HK: Oxford University Press.

Royal Thai Government Gazette. (2015). *The Act on salary, Financial qualifications and placement allowances teacher civil service and educational personnel Issue No. 3 B.E. 2015*. Retrieved from <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2558/A/043/7.PDF>.

Sakworawich, A. (2015). Where is the Thai children future when Thai they get disqualified persons to be their teachers? Retrieved from <https://mgronline.com/daily/detail/9580000007751>.

Seifert, T. (2004). Understanding student motivation. *Educational Research*, 46(2), 137- 149. DOI: 10.1080/0013188042000222421.

Tauycharoen, P. (2006). Thai students' potential in learning English and its deterrence variables. *Journal of Liberal Arts, Thammasat University*, 6(1). 67-98. (in Thai)

Thepsiri, K., & Pojanapunya, P. (2012). Remedial Students' Attitudes towards English Language Learning and their Causal Attributions for Success or Failure. *Humanities & Social Sciences*, 29(1), 25-50. (in Thai)

Thumthong, B. (2003). Thai Teachers in the 21 Century. Retrieved from <https://www.moe.go.th/moe/upload/hotnews/htmlfiles/9307-1423.html> (in Thai)

Weiner, B. (1985). An attributional theory of achievement motivation and emotion. *Psychological Review*, 92(4), 548-573. DOI: 10.1037/0033-295X.92.4.548.

Zhu, Q. (2014). Motivation for a Second or Foreign Language Learning. *SHS Web of Conferences*, 6, 04004. DOI: 10.1051/shsconf/20140604004

ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทย

Problems on income taxation from non-residents online sellers of Thailand

ปิยนันท์ ศรีทองทิม
Piyanan Srithongtim

บทความวิชาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University
Changwattana Road, Bangkhen Bangkok, 10220 Thailand
Corresponding author. Email: piyaumm@yahoo.com

Received: March 10, 2020

Revised: May 1, 2020

Accepted: May 7, 2020

บทคัดย่อ

การจัดเก็บภาษีเงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ที่ผู้ขายหรือผู้ประกอบการขายสินค้าออนไลน์เป็นบุคคลธรรมดาที่อยู่ในต่างประเทศหรือเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศและไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทยนั้น พบว่าหลักเกณฑ์ตามประมวลรัษฎากรบัญญัติไม่อาจทำให้ประเทศไทยสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้จากบุคคลดังกล่าวได้เลย ทั้งนี้เพราะการขายสินค้าออนไลน์นั้นไม่มีลักษณะทางกายภาพเพียงพอที่จะพิจารณาให้เข้าหลักเกณฑ์แหล่งเงินได้ของบุคคลธรรมดาอันจะทำให้ประเทศไทยสามารถจัดเก็บภาษีได้ และยังจัดเป็นเงินได้พึงประเมินจากการธุรกิจ การพาณิชย์ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศและไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทยไม่มีภาระภาษีเงินได้ต่อประเทศไทยอีกด้วย ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ทั้งของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ได้

คำสำคัญ: ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล การขายสินค้าออนไลน์

Abstract

Considering income taxation on online transactions, the study finds that Thai Revenue Code cannot enforce on sellers or traders, either natural or juristic person, who are not Thai residents or not registered, and do not have place of business in Thailand. This is because such online transactions or online shopping do not have an effective physical contact with Thailand in consideration of the nexus of personal or business income and tax. Consequently, Thailand should consider implementing the criteria for imposing income tax, especially on e-commerce transactions for such purpose.

Keywords: personal income tax; juristic person; online selling

บทนำ

ปัจจุบันนี้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่เข้าถึงได้ง่าย และรวดเร็ว จึงทำให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ นำระบบอินเทอร์เน็ตมาเป็นช่องทางในการค้าขายของตน เพราะสามารถขยายตลาดทางการค้าของตนได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และประหยัดต้นทุน ไม่ต้องมีหน้าร้านในลักษณะทางกายภาพ จึงทำให้การค้าขายสินค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือที่เรียกกันว่า “ขายสินค้าออนไลน์” (online shopping) เป็นที่นิยมอย่างมากและขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว การขายออนไลน์นี้ยังเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ทุก ๆ คนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยง่ายและสามารถติดต่อซื้อสินค้าได้สะดวก รวดเร็วขึ้น ทำให้ผู้ขายหรือผู้ประกอบการต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศต่างใช้ช่องทางนี้ในการทำธุรกิจการค้าของตน การขายสินค้าออนไลน์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกโดยย่อว่า “E-Commerce” มาจากคำว่า “electronic commerce” ซึ่งตามพจนานุกรมศัพท์วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี: สสวท.(The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2018) ได้อธิบายว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การทำธุรกรรมซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการบนอินเทอร์เน็ต โดยเข้าเว็บไซต์เป็นสื่อในการนำเสนอสินค้าและบริการต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ทำให้ผู้เข้าใช้บริการจากทุกที่ทุกประเทศ หรือทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงร้านค้าได้ง่ายและตลอด 24 ชั่วโมง โดยปกติการขายสินค้านั้นต้องมีหน้าร้านหรือสถานที่สำหรับการขายสินค้า แต่การขายสินค้าออนไลน์นั้นเพียงแต่ลงรายการสินค้า รูปสินค้า พร้อมรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงราคาสินค้าและการชำระเงินไว้ในเว็บไซต์ของผู้ขายหรือผู้ประกอบการ จากนั้นผู้บริโภคก็จะเข้ามาดูรายละเอียดเหล่านั้นหากเกิดความพึงพอใจและตกลงที่จะซื้อสินค้าก็จะดำเนินการชำระเงินตามรายละเอียดที่แสดงไว้ในเว็บไซต์ของผู้ขาย ผู้ขายก็จะจัดส่งสิน้ามายังผู้ซื้อตามวิธีการที่ตกลงกันไว้ในเว็บไซต์ ดังนั้นการขายสินค้าออนไลน์จึงมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการเปิดร้านหรือมีสถานที่ขายสินค้าจริงเพราะไม่ต้องลงทุนเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ที่จะใช้เป็นร้านหรือสถานที่สำหรับประกอบการ อีกทั้งยังสามารถทำการขายสินค้าออนไลน์ได้โดยไม่จำกัดเวลาทำการเพราะเว็บไซต์ดังกล่าวบุคคลต่าง ๆ สามารถเข้าถึงและเยี่ยมชมได้ตลอดเวลา ในแง่ของการตลาดการขายสินค้าออนไลน์ทำให้มีโอกาสขายได้มากขึ้นทั้งนี้เพราะผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันมีจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคตจึงเป็นช่องทางที่จะทำให้ได้ลูกค้าเพิ่มมากขึ้นเป็นการขยายตลาดได้อย่างกว้างขวางมากกว่าการขายสินค้าตามปกติ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีการขายของออนไลน์ได้รับความนิยมซึ่งถ้าผู้ขายหรือผู้ประกอบการเป็นคนไทยหรือนิติบุคคลไทยก็อาจไม่เป็นการยากเท่าใดนักในการที่จะจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้มีเงินได้นั้นเนื่องจากการขายสินค้าออนไลน์เหล่านี้ เพราะผู้ประกอบการเหล่านั้นมักจะมีลักษณะทางกายภาพในประเทศไทย เช่น มีหน้าร้าน คลังสินค้า ตลอดจนมีการใช้สถาบันการเงินของไทยในการทำธุรกรรมทางการเงินเกี่ยวกับการค้านั้น แต่หากผู้ขายเป็นบุคคลต่างชาตินิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศและก็ได้ไม่ได้เข้ามาในประเทศไทย กล่าวคือไม่มีลักษณะทางกายภาพใด ๆ ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นหน้าร้าน คลังสินค้า การมีตัวแทน หรือแม้แต่การใช้สถาบันการเงินของไทยในการทำธุรกรรมทางการเงินเกี่ยวกับการค้านั้น แต่กลับได้รับเงินได้จากการขายสินค้าของตนในประเทศไทย ผู้ขายเหล่านี้จะต้องมีภาระภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทยอย่างไรบ้าง

สำหรับผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นชาวต่างประเทศหรือนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศนั้น จะมีภาระภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทยหรือไม่ ต้องมาพิจารณาก่อนว่าผู้มีเงินได้ดังกล่าวนี้เป็นผู้มีสัญชาติในประเทศใด หรือจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในประเทศใดก็เท่ากับเป็นนิติบุคคลสัญชาตินั้น เพราะหากเป็นผู้มีสัญชาติซึ่งมีข้อตกลงระหว่างประเทศในการจัดการจัดเก็บภาษีซ้อน (double taxation agreement: DTA) หรือที่เรียกกันโดยย่อว่า “อนุสัญญาภาษีซ้อน” (double tax treaty) กับประเทศไทยแล้ว จำเป็นต้องพิจารณาภาระภาษีเงินได้ตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวก่อน ทั้งในกรณีผู้มีเงินได้เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล อย่างไรก็ตามการขายสินค้าออนไลน์นั้นเมื่อมีการดำเนินการโอนค่าสินค้าไปยังผู้ขายอันทำให้ผู้ขายมีเงินได้ที่อาจจะต้องเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทยแล้วนั้น ผู้ขายซึ่งเป็นต่างชาติเหล่านี้จะทำการเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทยได้อย่างไรกัน เพราะช่องทางในการขายสินค้าออนไลน์นั้นเอื้อให้ผู้มีเงินได้จากการขายสินค้าสามารถเลี่ยงภาระภาษีเงินได้ต่อประเทศไทยได้

วิเคราะห์ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้จากต่างชาติที่เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์

เมื่อการขายสินค้าออนไลน์ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้ขายมีเงินได้จากการขายสินค้าเป็นจำนวนมาก และแม้ประเทศไทยจะจัดให้มีการจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ประกอบการเพื่อใช้ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ รวมทั้งภาระภาษีของผู้ประกอบการเหล่านี้ แต่ก็ยังเกิดปัญหาในการจัดเก็บภาษีตามมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่เป็นชาวต่างชาติ ด้วยเหตุนี้จึงควรทำความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรของไทยเสียก่อน เพื่อให้เห็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตามมาตรา 41 แห่งประมวลรัษฎากรนั้น กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งเงินได้ของบุคคลธรรมดาที่จะมีภาระภาษีเงินได้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

กรณีที่บุคคลดังกล่าวมีแหล่งเงินได้ภายในประเทศ โดยผู้มีเงินได้ที่เป็นคนสัญชาติใดหากได้รับเงินได้เนื่องจากงานที่ทำในประเทศไทย หรือกิจการที่ทำในประเทศไทย หรือกิจการของนายจ้างในประเทศไทย หรือทรัพย์สินซึ่งเกิดในประเทศไทย ไม่ว่าเงินได้นั้นจะจ่ายจากที่ใด ผู้มีเงินได้ก็ต้องนำเงินได้ดังกล่าวนี้มาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประเทศไทย อันเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 41 วรรคแรก แต่หากบุคคลธรรมดาผู้มีเงินได้ไม่มีเงินได้จากแหล่งเงินได้ภายในประเทศตามวรรคแรกนี้ก็ต้องพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งเงินได้ภายนอกประเทศเป็นลำดับถัดไป

สำหรับบุคคลธรรมดาที่มีแหล่งเงินได้จากภายนอกประเทศ จะต้องพิจารณาจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทยเสียก่อนตามมาตรา 41 วรรคท้าย กล่าวคือต้องพิจารณาว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งจะพิจารณาจากระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยไม่ว่าจะอยู่ติดต่อกันหรือเข้ามาเป็นระยะ ๆ แต่รวมกันแล้วในปีภาษีนั้นอยู่ในประเทศไทยนับระยะเวลาครบถ้วนแล้ว 180 วัน เมื่อเป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยตามหลักการพิจารณาดังกล่าวแล้วก็จะเข้าองค์ประกอบแรกในการพิจารณาภาระภาษีเงินได้แก่ประเทศไทยต่อไป โดยพิจารณาองค์ประกอบต่อมาอันคือบุคคลธรรมดานั้นมีเงินได้จากแหล่งเงินได้ที่เกิดขึ้นจากภายนอกประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น

เป็นเงินได้เนื่องจากหน้าที่งานที่ทำในต่างประเทศ หรือกิจการที่ทำในต่างประเทศ หรือทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ และองค์ประกอบสุดท้ายคือบุคคลธรรมดาซึ่งนำเงินได้ตามองค์ประกอบที่สองนี้เข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีเดียวกันกับปีที่มีเงินได้ จึงจะทำให้เงินได้ที่นำเข้ามาในประเทศไทยตกอยู่ในภาระภาษีเงินได้ที่จะต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทย

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

หากผู้มีเงินได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของไทยก็ย่อมต้องนำเงินได้ของตนมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับประเทศไทยอย่างแน่นอนเพราะถือเป็นกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการของตน แต่หากเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศ เราจำเป็นต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในการค้าขายออนไลน์ที่ผู้ขายเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาระภาษีเงินได้ของนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี กล่าวคือ กรณีแรก บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบกิจการในประเทศไทย และ กรณีที่สอง บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทย

กรณีแรก บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศแต่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย ต้องพิจารณาการจัดเก็บภาษีเงินได้ตามมาตรา 66 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร กล่าวคือ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ และกระทำการกิจการในท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทยให้เสียภาษีในกำไรสุทธิจากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่ได้กระทำในประเทศไทย นั่นหมายถึงบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้นย่อมต้องนำเฉพาะเงินได้ที่เป็นกำไรสุทธิอันเกิดจากการทำธุรกิจในประเทศไทยมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทย แต่หากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าวไม่ได้เข้ามากระทำการกิจการในประเทศไทย แต่มีลูกจ้าง หรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อในการประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย มาตรา 76 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ให้ถือว่าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นประกอบกิจการในประเทศไทย และให้ถือว่าบุคคลผู้เป็นลูกจ้าง หรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อเช่นว่านั้น ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลเป็นตัวแทนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้น และให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษีเฉพาะที่เกี่ยวกับเงินได้หรือผลกำไรที่เกิดขึ้นในประเทศไทย นอกจากนี้หากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศดังกล่าวนี้ได้จำหน่ายเงินกำไร หรือเงินประเภทอื่นใดที่ก้นไว้จากกำไรหรือที่ถือได้ว่าเป็นกำไรออกไปจากประเทศไทย บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นก็จะต้องเสียภาษีเงินได้โดยหักภาษีจากจำนวนเงินที่จำหน่ายนั้นตามอัตราภาษีเงินได้สำหรับบริษัท หรือนิติบุคคล แล้วนำส่งอาเภอท้องที่ พร้อมกับยื่นรายการตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในเจ็ดวันนับแต่วันจำหน่าย ตามมาตรา 70 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

กรณีสอง บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ไม่ได้เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้นจะเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับประเทศไทยหรือไม่ ต้องพิจารณาตามมาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร กล่าวคือ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้พึงประเมินตาม

มาตรา 40(2) (3) (4) (5) หรือ (6) ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นต้องเสียภาษีโดยให้ผู้จ่ายหักภาษีจากเงินได้พึงประเมินที่จ่ายตามอัตราภาษีเงินได้ แล้วนำส่งอำเภอกองที่พร้อมกับยื่นรายการตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงินได้พึงประเมินนั้น ซึ่งเงินได้พึงประเมินที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศที่ไม่ได้เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยได้รับจากประเทศไทยนั้น จะมีภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับประเทศไทยก็เฉพาะแต่เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2) คือเงินได้จากการรับทำงานให้ ตามมาตรา 40(3) คือเงินได้ประเภทค่าสิทธิ ตามมาตรา 40(4) คือเงินได้ประเภทดอกเบี้ย เงินปันผล ตามมาตรา 40(5) คือเงินได้ประเภทค่าเช่าที่ได้รับ หรือตามมาตรา 40(6) คือเงินได้ประเภทค่าวิชาชีพอิสระ เท่านั้น หากพิจารณาเงินได้พึงประเมินที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศที่ไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทยได้รับแล้วไม่จัดอยู่ในประเภทของเงินได้พึงประเมินดังกล่าว บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้น ๆ ก็ไม่มีภาระภาษีเงินได้ที่จะต้องเสียให้กับประเทศไทยแต่อย่างใด

จากหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ทั้งของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตามที่กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่าประเทศไทยเรามีหลักการจัดเก็บที่ชัดเจนตามบทบัญญัติในประมวลรัษฎากร แต่ในทางปฏิบัติหากบุคคลธรรมดานั้นมีสัญชาติในประเทศที่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย ก็ต้องพิจารณาการจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับบุคคลธรรมดาที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับดังกล่าวว่าจะมีภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับประเทศไทยอย่างไรบ้าง ส่วนนิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศนั้น ก็ต้องพิจารณาดูว่านิติบุคคลดังกล่าวจดทะเบียนตามกฎหมายของประเทศใด เพราะหากเป็นประเทศที่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย การจัดเก็บภาษีเงินได้ของนิติบุคคลดังกล่าวก็ต้องพิจารณาตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาภาษีซ้อนก่อน ซึ่งอนุสัญญาภาษีซ้อนได้กำหนดให้มีการแบ่งสรรภาษีระหว่างประเทศที่มีถิ่นที่อยู่และประเทศแหล่งเงินได้โดยให้เสียภาษีจากกำไรธุรกิจ (business profit) เฉพาะในประเทศถิ่นที่อยู่เท่านั้น และจะไม่ต้องเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้อีก เว้นแต่กำไรทางธุรกิจนั้นเป็นของสถานประกอบการถาวร (permanent establishment) ที่ตั้งอยู่ในประเทศแหล่งเงินได้ (Trashootam & Triwaranon, 1998)

แต่เนื่องจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการขายสินค้าออนไลน์โดยผู้ขายหรือผู้ประกอบการที่เป็นทั้งบุคคลธรรมดา และบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสำหรับผู้ขายออนไลน์ที่เป็นบุคคลธรรมดาที่เป็นคนต่างชาติ หรือบริษัทหรือนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศนั้นหากได้รับเงินได้หรือผลกำไรจากการขายสินค้าออนไลน์ให้กับผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศไทย จะเกิดปัญหาในการจัดเก็บภาษีเงินได้ ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอแยกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อต่อการทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

กรณีที่ผู้ขายสินค้าออนไลน์เป็นบุคคลธรรมดาที่เป็นคนต่างชาติหรือแม้แต่บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย แต่มิได้เข้ามาประกอบกิจการโดยมีลักษณะทางกายภาพที่เป็นจุดเกาะเกี่ยวให้พิจารณาได้ว่าเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย เพราะการซื้อขายสินค้าออนไลน์นั้นผู้ขายจะอยู่ที่แห่งใดก็ได้ในโลกก็สามารถทำการค้ากับผู้ซื้อซึ่งอยู่ในประเทศไทยได้ โดยมีการโอนเงินเพื่อชำระราคาสินค้าผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์และผู้ขายจะส่งมอบสินค้าทางไปรษณีย์หรือระบบขนส่งไปยังผู้ซื้อ ดังนั้นหากบุคคลธรรมดาเป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ขายสินค้าให้กับผู้ซื้อซึ่งอยู่ในประเทศไทย โดยที่ตัวผู้ขายนั้นมิได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเลย เงิน

ได้จากการขายสินค้าดังกล่าวซึ่งถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) กล่าวคือเป็นเงินได้จากการประกอบธุรกิจจะตกอยู่ในภาระภาษีเงินได้ที่จะต้องเสียให้กับประเทศไทยหรือไม่ เมื่อเราพิจารณาจากมาตรา 41 ประมวลรัษฎากรแล้วจะเห็นว่า บุคคลธรรมดาผู้ขายสินค้าออนไลน์นั้นไม่มีองค์ประกอบอันจะเข้าหลักที่จะต้องเสียภาษีเงินได้จากแหล่งเงินได้ภายในประเทศตามวรรคแรก เพราะไม่มีเงินได้เนื่องจากหน้าที่งานที่ทำในประเทศไทยเนื่องจากไม่ได้เข้ามาทำหน้าที่ในประเทศไทย หรือไม่มีเงินได้เนื่องจากกิจการที่ทำในประเทศไทยเพราะถึงแม้จะขายสินค้าให้กับผู้ซื้อในประเทศไทย แต่ก็ไม่มีลักษณะทางกายภาพอันจะทำให้ถือได้ว่าประกอบกิจการในประเทศไทยเพราะการซื้อขายทำผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังไม่ใช่เงินได้ที่เกิดขึ้นจากทรัพย์สินในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งไม่ได้อยู่ในประเทศไทยจึงขาดองค์ประกอบอันจะทำให้ต้องเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทยตามหลักแหล่งเงินได้ในประเทศ เมื่อมาพิจารณาตามวรรคสอง และวรรคท้ายของมาตรา 41 แหล่งเงินได้ภายนอกประเทศก็จะเห็นได้ชัดเจนว่าผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่เป็นบุคคลธรรมดานั้นไม่ได้เข้ามาในประเทศไทยเลย จึงไม่ถือว่าเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นการขาดองค์ประกอบแรกของการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากแหล่งเงินได้ภายนอกประเทศ จากมาตรา 41 ประมวลรัษฎากร จึงทำให้เราเห็นได้ชัดเจนว่าผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งไม่ได้อยู่ในประเทศไทยนั้น ไม่จำเป็นต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประเทศไทยแต่อย่างใด ถึงแม้ว่าผู้ขายนั้นจะได้รับเงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ให้กับผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากก็ตาม

สำหรับกรณีผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่เป็นห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศ ยิ่งเกิดเป็นช่องว่างทำให้ไม่สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่างประเทศจากการขายสินค้าออนไลน์ได้ ยิ่งเป็นการค้าระหว่างประเทศด้วยแล้วการค้าขายทางออนไลน์ของผู้ประกอบการค้าส่วนใหญ่เป็นการประกอบธุรกิจในรูปแบบของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ดังนั้นรายได้จากการประกอบธุรกิจจึงเป็นรายได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ต้องเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศที่เป็นแหล่งเงินได้เสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประเทศที่เป็นแหล่งเงินได้จะมีหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติอย่างไรรันขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในเพื่อใช้บังคับกับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่าง ๆ รวมถึงต้องพิจารณาหลักปฏิบัติตามอนุสัญญาภาษีซ้อนด้วย (ถ้ามี) เมื่อพิจารณาจากการขายสินค้าออนไลน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะที่ผู้ขายหรือผู้ประกอบการนั้นเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศจะเห็นได้ว่ามีประเด็นที่น่าพิจารณาอยู่หลายประการ กล่าวคือ

ประเด็นแรก ในกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศที่ขายสินค้าออนไลน์นั้นมีสำนักงาน สถานประกอบการถาวร หรือแม้แต่มีสถาบันค้าอยู่ในประเทศไทย แต่อาศัยช่องทางในการขายสินค้าของตนทางอินเทอร์เน็ต (ขายสินค้าออนไลน์) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศเหล่านี้ย่อมมีลักษณะทางกายภาพเพียงพอที่จะพิจารณาจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเพราะเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบกิจการในประเทศไทย อันต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 66 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร และหากมีการจำหน่ายเงินกำไรออกจากประเทศไทยก็ย่อมต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 70 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากรเพิ่มขึ้นอีก

ประเด็นที่สอง หากเป็นกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศที่ขายสินค้าออนไลน์นั้นไม่มีสาขา สำนักงาน สถานประกอบการถาวร หรือคลังสินค้าอยู่ในประเทศไทยแต่มีบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เป็นลูกจ้าง ผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย โดยอาศัยช่องทางในการขายสินค้าของตนทางอินเทอร์เน็ต (ขายสินค้าออนไลน์) ถึงแม้จะไม่มีสถานที่ในประเทศไทย แต่การที่มีบุคคลที่เป็นจุดเชื่อมโยงกับการได้เงินได้ในประเทศไทย โดยบุคคลนั้นอยู่ในประเทศไทยก็ย่อมแสดงว่าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้นยังคงมีลักษณะทางกายภาพที่เพียงพอที่จะพิจารณาจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เพราะตามมาตรา 76 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ให้ถือว่าเป็นการประกอบกิจการในประเทศไทย และหากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้นประสงค์จะนำเงินกำไรออกจากประเทศไทยก็ย่อมต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 70 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากรเพิ่มอีกหนึ่งฐาน

ประเด็นที่สาม การขายสินค้าออนไลน์นั้นผู้ขายหรือผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศนั้นไม่จำเป็นต้องเข้ามาเปิดสำนักงาน สาขา สถานประกอบการถาวร หรือแม้แต่มียุติภัณฑ์ในในประเทศไทยแต่อย่างใด อีกทั้งยังไม่จำเป็นที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศเหล่านั้นจะต้องมีลูกจ้าง หรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อ ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศเหล่านี้ก็สามารถขายสินค้าออนไลน์จนได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทยได้อย่างมากมาย เพราะการขายสินค้าออนไลน์นั้นไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่หรือบุคคลเพื่อเชื่อมโยงในการขายสินค้าให้กับผู้ซื้อ มีเพียงเว็บไซต์ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศสร้างขึ้นเพื่อแสดงข้อมูลสินค้าของตน ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบในการซื้อสินค้า ได้แก่ ระบบการเลือกซื้อสินค้า การชำระราคา เป็นต้น เพื่อให้ผู้ซื้อได้ทราบข้อมูล จนตัดสินใจซื้อ ตลอดจนชำระเงิน จากนั้นผู้ขายก็จะส่งสินค้ามาให้ผู้ซื้อซึ่งสามารถส่งตรงมาจากประเทศของผู้ขายได้โดยไม่ต้องมีคลังสินค้าในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้การขายสินค้าออนไลน์ของผู้ขายหรือผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศจึงไม่มีลักษณะทางกายภาพที่จะสามารถปรับเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 66 วรรคสอง และมาตรา 76 ทวิ ตามประมวลรัษฎากรได้ จึงไม่อาจถือได้ว่าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศเหล่านั้นประกอบกิจการในประเทศไทย

ประเด็นที่สี่ กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ และไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทยนั้น ตามมาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร ประเทศไทยจะจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ก็แต่เฉพาะเงินได้พึงประเมินบางประเภท อันได้แก่ เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2) (3) (4) (5) หรือ (6) เท่านั้น แต่เงินได้จากขายสินค้าออนไลน์ของผู้ขายหรือผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศดังกล่าวถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) เพราะเป็นเงินได้พึงประเมินจากการธุรกิจการพาณิชย์ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามมาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร แล้วเงินได้พึงประเมินประเภทนี้ไม่ถูกจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่งผลให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศไม่มีภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จะต้องเสียให้กับประเทศไทย

จากลักษณะของการขายสินค้าออนไลน์ที่ผู้ขายสินค้าเป็นบุคคลต่างชาติหรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศทำให้เราพบปัญหาที่อาจสรุปได้เป็นกรณีดังนี้

ปัญหาแรก คือ ความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในการขายสินค้าออนไลน์ระหว่างบุคคลธรรมดาที่อยู่ในประเทศไทยและบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทย เป็นกรณีที่บุคคลธรรมดาต่างชาติที่เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ให้กับผู้ซื้อซึ่งอยู่ในประเทศไทย โดยบุคคลธรรมดานั้นไม่ถือว่ามีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย เพราะมิได้มีหน้าที่งานที่ทำในประเทศไทย และไม่ได้เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย หมายถึงไม่มีลักษณะทางกายภาพใด ๆ ที่จะทำให้เข้าองค์ประกอบการมีแหล่งเงินได้ในประเทศไทย ตามมาตรา 41 วรรคแรก ดังนั้นผู้ขายสินค้าออนไลน์เหล่านี้จึงไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประเทศไทย ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบกับบุคคลธรรมดาผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในประเทศไทยแล้วผู้ขายที่อยู่ในประเทศไทยย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้อย่างแน่นอน นั่นเป็นเพราะบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ซึ่งอยู่ในประเทศไทยนั้นย่อมต้องอาศัยสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อใช้ในการรับชำระค่าสินค้าจากผู้ซื้อ และประเทศไทยก็ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 กำหนดให้สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น และผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน มีหน้าที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะในปีที่ล่วงมาต่อกรมสรรพากรภายในเดือนมีนาคมของทุกปี (มาตรา 3 สัตตรส) ซึ่งคำว่า “ธุรกรรมลักษณะเฉพาะ” นั้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้ความหมายสรุปได้ว่าเป็นธุรกรรมที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดในปีที่ล่วงมา อันได้แก่ การฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกันตั้งแต่ 3,000 ครั้งขึ้นไป และการฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกันตั้งแต่ 400 ครั้ง ทั้งยังมียอดรวมของธุรกรรมฝากหรือรับโอนเงินรวมกันตั้งแต่ 2,000,000 บาทขึ้นไป

จากพระราชบัญญัติฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลธรรมดาผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในประเทศไทย เมื่อใช้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายของไทย และได้รับชำระราคาสินค้าตรงตามเงื่อนไขของคำว่า “ธุรกรรมลักษณะเฉพาะ” ย่อมต้องถูกรายงานต่อกรมสรรพากร ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากร ในปัจจุบันจึงเป็นการยากสำหรับผู้ขายสินค้าออนไลน์เหล่านี้จะหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากรได้ แต่หากเป็นบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติและไม่ได้ใช้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายของไทยแล้วก็ไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมลักษณะเฉพาะดังกล่าวให้กรมสรรพากร ทั้งที่เงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ให้กับผู้ซื้อสินค้าในประเทศไทยนั้นอาจจะมีจำนวนมาก ทำให้ประเทศไทยอาจสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากผู้ขายเหล่านี้ ซึ่งไม่เป็นธรรมกับบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในประเทศไทยอันอาจส่งผลกระทบให้บุคคลธรรมดาที่อยู่ในประเทศไทยขาดแรงจูงใจในการประกอบธุรกิจที่ซื้อตรง โดยอาจอาศัยระบบสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นของต่างประเทศมาเป็นสื่อกลางในการทำการค้าของตน เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการถูกรายงานอันจะกลายเป็นช่องทางหนึ่งในการหลีกเลี่ยงภาระภาษีเงินได้ตามกฎหมาย ส่วนกรณีเงินได้จากแหล่งเงินได้ภายนอกประเทศตามประมวลรัษฎากร มาตรา 41 วรรคสองและวรรคท้ายนั้น ยังไม่อาจจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากผู้ขาย

สินค้าออนไลน์ที่เป็นชาวต่างชาติได้ เพราะผู้ขายเหล่านี้ไม่ได้เข้ามาในประเทศไทยอันจะทำให้ถือว่าเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย ส่งผลให้ขาดหลักเกณฑ์ที่จะใช้พิจารณาจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากผู้ขายเหล่านั้นได้

ปัญหาประการที่สอง คือความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากการขายสินค้าออนไลน์ของนิติบุคคลต่างประเทศ เพราะกรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ หากเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยก็ยังคงมีลักษณะทางกายภาพให้ใช้เป็นจุดเกาะเกี่ยวในการจัดเก็บภาษีเงินได้ แต่หากเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งต้องพิจารณาตามประมวลรัษฎากร มาตรา 70 แล้ว เงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์นั้นจัดเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) จากการธุรกิจ การพาณิชย์ ที่ประเทศไทยไม่อาจจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากเงินได้พึงประเมินประเภทนี้อันเกิดจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ไม่ได้เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยได้ ทำให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศที่เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์เหล่านี้ได้เปรียบบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศรายอื่น ๆ ที่ใช้ช่องทางปกติในการทำธุรกิจบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามกฎหมายไทยเองก็อาจถูกแย่งตลาด เพราะเป็นช่องทางขายที่มีความสะดวก รวดเร็ว สามารถลดต้นทุนในการบริหารจัดการ ที่สำคัญคือไม่ถูกจัดเก็บภาษีเงินอันเป็นการลดต้นทุนให้มีผลกำไรเพิ่มมากขึ้นได้อีก ถือเป็นปัจจัยที่จูงใจให้ผู้ขายหรือผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศหันมาใช้วิธีขายสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้น ประเทศไทยในฐานะแหล่งเงินได้อาจได้รับผลกระทบจากการสูญเสียรายได้เนื่องจากไม่สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศเหล่านี้ได้

ในปัจจุบันกรมสรรพากรมีความพยายามเก็บภาษีจากธุรกิจออนไลน์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับบุคคลผู้ประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยหรือในต่างประเทศ โดยมีแนวโน้มจะออกกฎหมายภาษีอีคอมเมิร์ซ (e-commerce) ขึ้นมาบังคับใช้แต่กฎหมายฉบับนี้มุ่งประเด็นไปที่การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) จากการขายสินค้าหรือให้บริการ ไม่ได้กล่าวถึงการจัดเก็บภาษีเงินได้ทั้งที่ภาษีเงินได้นั้นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลผู้ขายสินค้าออนไลน์ในประเทศไทยเกิดความเสียเปรียบเพราะภาระภาษีเงินได้ย่อมถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำมาพิจารณาประกอบการคิดราคาสินค้าหรือบริการ เมื่อมีภาระภาษีเงินได้จึงทำให้ต้นทุนเพิ่มส่งผลให้สินค้าที่ขายนั้นมีราคาเพิ่มขึ้นไปด้วย ในขณะที่ผู้ขายสินค้าออนไลน์ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในต่างประเทศหรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ไม่ได้เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยกลับทำการขายสินค้าให้กับผู้ซื้อซึ่งอยู่ในประเทศไทยได้อย่างง่ายดายโดยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทย อันทำให้ราคาสินค้านั้นถูกกว่าเพราะไม่ต้องคำนึงถึงต้นทุนด้านภาษีเงินได้จึงเป็นการจูงใจให้ผู้ซื้อซึ่งเป็นคนไทยหันไปซื้อสินค้าของผู้ขายเหล่านี้มากกว่า

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ความยากในการติดตามตรวจสอบการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลต่างประเทศที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทย เพราะผู้ขายสินค้าออนไลน์หากเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพในประเทศไทย เงินได้จากการรับชำระราคาสินค้านั้นส่วนใหญ่จะถูกโอนเข้าบัญชีเงินฝากของผู้ขายที่เปิดไว้กับสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอยู่ในบังคับที่องค์กรเหล่านั้นต้องรายงานบัญชีของผู้ขายดังกล่าวนี้หากเข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายไปยัง

กรมสรรพากร เพื่อกรมสรรพากรจะได้ทำการตรวจสอบว่ามาจากธุรกิจออนไลน์หรือไม่ แต่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ไม่ได้ประกอบกิจการในประเทศไทยไม่จำเป็นต้องเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับสถาบันการเงินในประเทศไทย และไม่จำเป็นต้องใช้บริการของผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีอยู่ในประเทศไทย จึงไม่มีสัญญาณใด ๆ ให้กรมสรรพากรสามารถตรวจสอบได้ เท่ากับเป็นการได้เปรียบ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีเงินได้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เป็นยุคพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างเป็นธรรม

ดังที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าในเรื่องการจัดเก็บภาษีนี้นั้น ควรมีความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันสำหรับผู้มีเงินได้ที่ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาที่ขายสินค้าออนไลน์ในประเทศไทยหรือบุคคลธรรมดาซึ่งอยู่ในต่างประเทศที่ขายสินค้าออนไลน์ หรือแม้แต่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ว่าจะเกิดตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ และไม่ว่าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้นจะประกอบกิจการในประเทศไทยด้วยหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการขายสินค้าออนไลน์นั้นเป็นช่องทางการค้าขายที่แพร่หลาย เข้าถึงง่าย เป็นที่นิยม และต้นทุนต่ำกว่ามีลักษณะทางกายภาพ ซึ่งมีแนวโน้มจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องหามาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาค่าไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีเงินได้ ซึ่งผู้เขียนมีประเด็นความเห็นที่จะเสนอดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก การทำให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ เนื่องจากการขายสินค้าออนไลน์เป็นช่องทางที่ไม่มีลักษณะทางกายภาพ ประกอบกับหากเป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในต่างประเทศ และมีการส่งมอบสินค้าจากต่างประเทศ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าไม่เข้าองค์ประกอบใด ๆ ในการที่จะจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ นิติบุคคลก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้ขายสินค้าออนไลน์เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศ และไม่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย เงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ก็ต้องถูกพิจารณาว่าเป็นเงินได้ตามมาตรา 40 (8) ซึ่งไม่ถูกจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทยอีก ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นช่องทางที่จะทำให้ผู้ขายสินค้าออนไลน์เหล่านี้เข้าระบบภาษีอากรในประเทศไทย จึงควรกำหนดให้เงินได้ที่จ่ายให้กับผู้ขายสินค้าออนไลน์เหล่านี้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ทำนองเดียวกันกับมาตรา 69 ทวิ กล่าวคือควรกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้ที่เป็นผู้ซื้อซึ่งอยู่ในประเทศไทยหักภาษี ณ ที่จ่ายตามอัตราที่กฎหมายกำหนดสำหรับเงินได้ที่จ่ายให้กับผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในต่างประเทศ และให้เงินจำนวนดังกล่าวถูกโอนทางอิเล็กทรอนิกส์เข้าไปยังบัญชีของกรมสรรพากรทันที โดยเป็นบัญชีสำหรับภาษีเงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ของผู้ขายต่างประเทศเพื่อเป็นการง่ายที่จะนำหลักฐานมายื่นเพื่อขอคืนภาษีในภายหลัง

ประเด็นที่สอง การกำหนดวิธีการที่ทำให้กรมสรรพากรสามารถติดตามตรวจสอบภาระภาษีของผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทยได้ เนื่องจากผู้ซื้อจะทราบได้อย่างไรว่าตนมีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย กรณีนี้อาจใช้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วยเตือนผู้ขายเวลาชำระเงินผ่านระบบออนไลน์ โดยควรตั้งค่าธรรมเนียมของการโอนเงินไว้ว่าเป็นค่าสินค้า ซึ่งโดยปกติการโอนเงินผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องสอบถามรหัสลับหรือส่งรหัสลับที่เรา

เรียกว่า “OTP” (one-time password) มาให้ผู้ซื้อสินค้าป้อนข้อมูลเข้าระบบเสียก่อนจึงจะทำให้การชำระเงินเสร็จสมบูรณ์ ซึ่ง OTP นั้นเป็นชุดรหัสผ่านที่ใช้ครั้งเดียวที่ระบบได้สร้างขึ้นเพื่อความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต เป็นตัวเลข 6 หลักที่ถูกส่งไปยัง SMS เพื่อใช้ตรวจสอบและยืนยันการเป็นเจ้าของบัญชีก่อนการเข้าถึงและการเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนตัวต่าง ๆ ซึ่งจะมีอายุประมาณ 3 นาที เป็นการช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้หากผู้ซื้อกรอกข้อมูลขอโอนเงินเพื่อชำระราคาสินค้าจากผู้ขายสินค้าออนไลน์ เมื่อป้อนรหัสว่าเป็นชำระค่าสินค้าแล้ว ทางสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์สามารถบันทึกข้อมูลก่อนทำการส่งรหัสกลับไปหรือ ปลดล็อกการโอนเงินให้ผู้ซื้อได้ การบันทึกดังกล่าวนี้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องรายงานต่อกรมสรรพากรเพื่อพิจารณาตรวจสอบทางเดินของเงินได้ในการพิจารณาภาระภาษีเงินได้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ต่อไป

ประเด็นที่สาม กำหนดวิธีการให้ผู้ประกอบการที่ถูกหักภาษีเงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์สามารถโต้แย้งเกี่ยวกับภาระภาษีของตนได้ เป็นการเปิดช่องทางให้ผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่ถูกหักเงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ให้กับผู้ซื้อซึ่งอยู่ในประเทศไทยนั้น ได้นำหลักฐานมายื่นต่อกรมสรรพากรเพื่อขอคืนภาษีเงินได้ในส่วนที่ถูกหัก หากพิจารณาแล้วเห็นว่าตนไม่มีภาระภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทยแต่อย่างใด โดยการเข้าถึงข้อมูล การชี้แจงเหตุผล การอ้างพยานหลักฐาน เพื่อขอคืนเงินได้ส่วนที่ถูกหักนั้นควรจะทำให้การยื่นผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อความสะดวก และง่ายต่อการตรวจสอบ อีกทั้งการคืนเงินได้ที่ถูกหักก็ควรคืนโดยผ่านระบบการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งนี้เพื่อให้มีหลักฐานสามารถอ้างอิงและใช้ตรวจสอบได้ในภายหลัง

ประเด็นที่สี่ การสร้างความเข้าใจให้ผู้บริโภคทุกคนตระหนักถึงความสำคัญในการจัดเก็บภาษีอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ทั้งนี้โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารและหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง อันเป็นการช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี ทั้งยังช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการเสียเปรียบทางการค้ากับประเทศอื่น ๆ โดยการประชาสัมพันธ์นั้นอาจใช้ช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเผยแพร่เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าใจ เช่น เมื่อมีการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์จากผู้ขายต่างประเทศ ก่อนที่จะมีการรับรองตัวตนเพื่อชำระเงินค่าสินค้าให้มีหน้าตาขนาดเล็กขึ้นเพื่ออธิบายแก่ผู้ซื้อว่าเงินจากการชำระราคานั้นจะต้องถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายไว้เพื่อนำส่งให้กับประเทศไทยตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

อนึ่ง ประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้เขียนวิเคราะห์ไว้ดังกล่าวแล้วข้างต้นนั้นเป็นเพียงการนำเสนอเพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในต่างประเทศได้เท่านั้น แม้ว่าภาษีเงินได้จะมีฐานภาษีมาจากรายรับซึ่งเป็นรายได้ที่ดูจะมีสัดส่วนน้อยกว่าภาษีฐานการบริโภคอย่างเช่นภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในระบบภาษีก็ควรหาแนวทางจัดเก็บให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ในลักษณะใดก็ตาม

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันและในอนาคตมีแนวโน้มที่การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการขายสินค้าออนไลน์ ซึ่งเมื่อพิจารณาการจัดเก็บภาษีเงินได้ทั้งของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลแล้ว พบว่า

เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นระหว่างผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในประเทศไทย และผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทยหากได้เงินค่าสินค้าที่ขายออนไลน์จากประเทศไทยก็ไม่อาจปรับให้เข้าองค์ประกอบตามมาตรา 41 ซึ่งจะทำให้มีการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยได้ ส่วนผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศและมีได้ประกอบกิจการในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เงินได้จากการขายสินค้าออนไลน์ให้กับผู้ขายเหล่านี้เป็นเงินได้ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 40 (8) คือ เงินได้จากการประกอบธุรกิจ การพาณิชย์ ซึ่งไม่อยู่ในบังคับตามมาตรา 70 ที่จะทำให้มีการภาษีเงินได้ต่อประเทศไทยได้เช่นเดียวกัน ทำให้ประเทศไทยไม่อาจจัดเก็บภาษีเงินได้ในส่วนนี้ได้เป็นจำนวนมาก ทั้งยังส่งผลกระทบต่อผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในระบบภาษีของประเทศไทยเอง เพราะการที่ไม่ต้องถูกจัดเก็บภาษีทำให้ต้นทุนสินค้าถูกลงและขายได้ในราคาที่ถูกลงกว่าจนทำให้ผู้ซื้อหันไปซื้อสินค้าออนไลน์จากผู้ขายสินค้าที่มีราคาต่ำกว่า อันเป็นการได้เปรียบทางการตลาด

ดังนั้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอให้มีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการจัดเก็บภาษีของประเทศไทย ด้วยการหักภาษี ณ ที่จ่ายในขั้นตอนการชำระเงินผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้เงินที่ถูกหักนั้นถูกนำเข้าสู่สรรพากรในทันทีที่มีการชำระราคาสินค้า กำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ซื้อกำหนดรหัสการทำธุรกรรมทางการเงินเพื่อให้ทราบว่าเป็นเงินจำนวนนั้นเป็นเงินสำหรับชำระค่าสินค้าแล้วรายงานต่อกรมสรรพากรเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ ทั้งยังอำนวยความสะดวกให้กับผู้ขายสินค้าออนไลน์เองในการยื่นเอกสารหลักฐานผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขอคืนเงินจำนวนที่หักไว้ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีการภาษีเงินได้ที่จะต้องจ่ายให้กับประเทศไทย อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการทำความเข้าใจกับประเทศต่าง ๆ ยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำควบคู่กันไปเพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้ของประเทศไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST). (2018) *Photchananukrom sap withthayaṣāt khanittasāt læ theknoḷōyī* [Dictionary of Science, Mathematics and Technology].

Retrieved from <https://escivocab.ipst.ac.th/> (in Thai)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2018). *พจนานุกรมศัพท์วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี*. สืบค้นจาก <https://escivocab.ipst.ac.th/>

Investment news team. (2019, December 25). *Sanphakōṅ sang bæṅg song khōmūn thurakam thāṅg kāṅgāen* 2020, Jan. [Revenue Department ordered banks send information financial transactions Jan 2020]. Retrieved from. <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/859586> (in Thai)

ทีมข่าวการเงินการลงทุน. (2563). สรรพากรสั่งแบงก์ส่งข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน ม.ค. 63. *กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/859586>

Katchwattana, P. (2019). *Botlongthot kotmai īphēmēn (e-payment) pī 2019 thī khon khai khōṅg ‘ōṅnalai toṅ ru kōṅ khīt chā liāng phāsī*. [Penalty law for e-payment Year 2019 that online sellers must know before thinking about tax evasion]. Retrieved from <https://www.salika.co/2019/03/23/e-payment-law-2562-online-seller/> (in Thai)

- ประอรพิต กัษรวัฒนา [Praornpit Katchwattana]. (2562). บทลงโทษกฎหมายอีเพย์เมนต์ (e-Payment) ปี 2562 ที่คนขายของออนไลน์ต้องรู้ก่อนคิดจะเลี่ยงภาษี. สืบค้นจาก <https://www.salika.co/2019/03/23/e-payment-law-2562-online-seller/>
- Kulkattimas, B. (2016). *Señ lōk : kañ pōṅkan kañ liāng phaṣī Thailand Tax Updates*. [World trends: Tax evasion prevention] Retrieved from <https://home.kpmg/th/en/home/insights/2017/01/thailand-tax-updates-29december2016.html> (in Thai)
- เบญจมาศ กุลกัฒติมาส. (2559). เทรนด์โลก: การป้องกันการเลี่ยงภาษี. *Thailand Tax Updates*. สืบค้นจาก <https://home.kpmg/th/en/home/insights/2017/01/thailand-tax-updates-29december2016.html>
- Kulkattimas, B. (2019). *Wiātñāṁ čā čat kep phaṣī čāk thurakit e-commerce tāng čāt*, Column ASEAN. [Vietnam will levy taxes from foreign e-commerce businesses]. Retrieved from <https://www.posttoday.com/aec/column/596009> (in Thai)
- เบญจมาศ กุลกัฒติมาส. (2562). เวียดนามจะจัดเก็บภาษีจากธุรกิจ e-commerce ต่างชาติ, คอลัมน์ ASEAN. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/aec/column/596009>
- Pongwitthayaphanu, P. (2019). *Kotmaī e-payment nai pīnī kap phonkrathop nai pī nā*. [E-payment law this year and the impact next year]. Column Pawoot.com Retrieved from <https://www.prachachat.net/ict/news-308232> (in Thai)
- ภาวุธ พงษ์วิทยภานุ. (2562). กฎหมาย e-payment ในปีนี้กับผลกระทบในปีหน้า. คอลัมน์ Pawoot.com สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/ict/news-308232>
- Puangpayom, T. (2017). *Kotmaī læ phaṣī kieokhōṅ kap thurakit e-commerce yaṅgrai* [How are laws and taxes relevant to e-commerce businesses?]. Retrieved from http://www.rd.go.th/saraburi/hotcolumn/2560/May17_ecommerce.pdf (in Thai)
- ธัญญารัตน์ พวงพะยอม. (2560). กฎหมายและภาษีเกี่ยวข้องกับธุรกิจ e-commerce อย่างไร?. สืบค้นจาก http://www.rd.go.th/saraburi/hotcolumn/2560/May17_ecommerce.pdf
- Sriphotjanart, N. (2018). *Næōthāṅ kañchatkep phaṣī nai yuk seṭthakit dichithan*. (Digital Economy) [Taxation guidelines in the digital economy era]. Retrieved from <http://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/Tax-Policy-Journal/8166/Edition-1-Volume-55.pdf.aspx> (in Thai)
- ณัฐพล ศรีพจนารถ. (2561). แนวทางการจัดเก็บภาษีในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy). *Tax Policy Journal*. สืบค้นจาก <http://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/Tax-Policy-Journal/8166/Edition-1-Volume-55.pdf.aspx>
- Tantichattanont, S. (2016). *Sathanprakopkan thaṁwōṅ nai boṛibot kotmaī Thai*. [Permanent establishments in the context of Thai law] (Doctoral dissertation) Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- สรศักดิ์ ตันติจิตตานนท์. (2559). *สถานประกอบการถาวรในบริบทกฎหมายไทย* (ดุชนินพนธ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Trashootam, C. and Triwaranont, T. (1998). *International tax planning*. Bangkok: Winyuchon. (in Thai)
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม และธนวิภา ไตรวรานนท์. (2541). *การวางแผนภาษีอากรระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ประสบการณ์ปฏิบัติของการให้คำปรึกษาในโครงการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง:

กระบวนการและการสะท้อนคิด

The practical experience of consulting in school quality improvement program:

Process and reflection

กฤษกร คำชาย

Kuncharee Kakhai

บทความวิชาการ

Received: April 29, 2020

Revised: May 27, 2020

Accepted: June 3, 2020

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ถนนอุทองนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

U-Thong Nok Road, Dusit, Bangkok 10300, Thailand

Corresponding author. Email: kuncharee@yahoo.com

บทคัดย่อ

โครงการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องเป็นโครงการขนาดใหญ่ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนจำนวน 201 โรงเรียน มีทีมผู้ให้คำปรึกษาจำนวน 4 คน ซึ่งใช้ฐานคิดจากทฤษฎีเชิงระบบ และทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมขยายออกมาเป็นการเรียนรู้ การชี้แนะ และการให้คำปรึกษา เมื่อสิ้นสุดโครงการ พบว่า มีโรงเรียนที่อยู่ในสภาพที่น่าพอใจร้อยละ 41 และน่าห่วงใยร้อยละ 16 จากประสบการณ์ปฏิบัติ พบว่า 1) จุดอ่อนไหวของการให้คำปรึกษา คือ การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะเริ่มต้น อันเป็นปัญหาระดับผิวไม่ใช่ปัญหาจริง และ 2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ การเปลี่ยนแปลงตามแผน ตามโอกาสสร้างขึ้น และตามการผุดบังเกิด เทคนิคหลักของการให้คำปรึกษา ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฟังอย่างใส่ใจ การถาม การทำให้ดูแบบสาธิตและปฏิบัติการในสถานการณ์จริงตามหลักวิชา การสะท้อนคิดเป็นระยะเพื่อพัฒนาขั้นตอนต่อไปของโครงการ

คำสำคัญ: การบริหารโครงการ การให้คำปรึกษาโครงการ ที่ปรึกษาโครงการ

โครงการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง การสะท้อนคิด

Abstract

The School Quality Improvement Program is a large-scale program covering 201 schools with four educators acting as a consulting team. The theories in consulting are based on systematic theory and social structure theory; expanded into learning, coaching and consulting. It was found that 41% of the schools were the good practices and 16 % of them were the poor practices. From practical experiences; it was found that 1) initially, the sensitive point of the consultation is the identification of surface problems not real ones, and 2) the changes consisted of planned changes, opportunity created changes and emerged changes. The critical success techniques are knowledge sharing, listening

attentively, questioning, demonstrating, knowledge-based practicing and periodically reflecting to develop the next step of the program.

Keywords: project management; project consulting process; project consultant, school quality improvement program; reflection

บทนำ

เมื่อปลายปีการศึกษา พ.ศ. 2560 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สนับสนุนแผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบรับรองคุณภาพโรงเรียน เป็นแผนงานวิจัยขนาดใหญ่ ชื่อ โครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (School Quality Improvement Program: SQIP) กลุ่มผู้ดำเนินการ เรียกว่า ทีมโค้ช หรือทีมพัฒนา (development team) ประกอบด้วย หัวหน้าทีมโค้ช 1 คน หัวหน้าโค้ชและโค้ชประจำพื้นที่ 7 พื้นที่ พื้นที่ละ 2 จังหวัด รวม 14 จังหวัด กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน 23 คน รับผิดชอบโรงเรียนในโครงการพัฒนา 201 โรงเรียน ปัญหาที่ต้องคิดล่วงหน้า คือ ทำอย่างไรจึงจะประสานและเชื่อมโยงโครงการขนาดใหญ่ที่จำแนกเป็นพื้นที่ปฏิบัติการย่อยๆให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

วิธีหนึ่งที่ใช้ในการบริหารจัดการโครงการขนาดใหญ่ คือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับทิศ เพื่อเป็นคณะบุคคลที่ช่วยให้คำปรึกษาและชี้แนะการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ สกว. ได้เล็งเห็นความสำคัญของการกำกับทิศการดำเนินงานโครงการให้ใกล้ชิดขึ้น จึงได้สนับสนุนให้มีการแต่งตั้งทีมผู้ให้คำปรึกษา (consultant team) ทำหน้าที่แทนคณะกรรมการกำกับทิศในระดับปฏิบัติการ ขึ้นมา 1 ชุด จำนวน 4 คน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษา โดยมีทีมพัฒนา/ทีมโค้ช หรือทีม D เป็นกลุ่มรับการให้คำปรึกษาหลักในการนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ (implementation partners) หรือกลุ่มโรงเรียนในโครงการนั่นเอง อาจกล่าวได้ว่า ทั้ง 3 กลุ่ม เป็นกลุ่มผู้รับคำปรึกษา แต่มีการปฏิสัมพันธ์ต่างระดับกันตามระยะเวลาและความต้องการจำเป็น

เนื่องจากเป็นโครงการขนาดใหญ่ มีแนวคิดใหม่และกระบวนการปฏิบัติซับซ้อน ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะที่ 1 คือ โครงการมีกระบวนการซ้ำกว่ากำหนดและยังไม่ตรงทิศทางที่ต้องการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจึงเห็นว่าควรมีทีมผู้ให้คำปรึกษาโครงการ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา โดยระบุเป้าหมายเฉพาะของการให้คำปรึกษา ได้แก่ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่ทีมพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอดโครงการ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการและเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่เสนอไว้

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีในการให้คำปรึกษาโครงการขนาดใหญ่จำแนกได้ดังนี้

ลักษณะของโครงการ

โครงการเพื่อพัฒนาระบบรับรองคุณภาพโรงเรียนเป็นโครงการขนาดใหญ่ เริ่มเปิดตัวด้วยโครงการพัฒนา ประกอบด้วย 5 มาตรการสำคัญ ที่นำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้โรงเรียนมีกรอบคิดและวิธีปฏิบัติงานสำหรับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนบรรลุถึงสภาพที่ต้องการหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละระยะ

ภายใต้หัวข้อเรื่อง “โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสุข” ทั้งนี้ใช้บริบทของโรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางที่มีแนวโน้มจะเติบโต อยู่ในเขตพื้นที่ต่างๆ สมารถใจที่จะเข้าร่วมโครงการ โดยขั้นแรกมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 201 โรง กระจายกันอยู่ในพื้นที่ 14 จังหวัดทั่วประเทศ (Tomenendal, et al., 2007)

การขับเคลื่อนโครงการ SQIP มีคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและดำเนินการขับเคลื่อน ชีแนะ หรือทีมโค้ช (Q-Coach) ภายนอก โดยสรรหามาจากผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสบการณ์แห่งความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาและเกียรตินิยมราชการแล้ว จำนวน 24 คน ประกอบด้วยหัวหน้า 1 คน และสมาชิกทีมอีก 23 คน ทำหน้าที่เป็นโค้ชรับผิดชอบพื้นที่ (node) แต่ละพื้นที่ที่มีทีมโค้ชจำนวน 3 - 4 คน โดยมีหัวหน้าทีมหรือเรียกว่าหัวหน้าโหนด (node) 1 คน และสมาชิกทีม 1 - 3 คน ทำงานร่วมกับผู้บริหารและครูของกลุ่มโรงเรียนในพื้นที่ ทั้งนี้การจัดสรรงานขึ้นอยู่กับข้อตกลงภายในทีมของโค้ชพื้นที่

ระยะเวลาของการขับเคลื่อนโครงการ SQIP ตามข้อสัญญากับ สกว. แบ่งการปฏิบัติการ เป็น 4 ระยะเวลา ระยะที่ 1 ใช้เวลา 7 เดือน ตั้งแต่มีนาคม - ตุลาคม 2560 และระยะที่ 2 ใช้เวลา 17 เดือน ตั้งแต่พฤศจิกายน 2560 - มีนาคม 2562 ซึ่งโครงการ SQIP ได้ปรับระยะเวลาการทำงานตามรอบปีการศึกษา ได้ 4 วงรอบ วงรอบ 1 ตั้งแต่พฤษภาคม - ตุลาคม 2560 เริ่มวงรอบโดยใช้หัวเรื่องหลักการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสุข ภายใต้จุดเน้น “เรียนสุข สนุกสอน” วงรอบแรกมุ่งไปที่การติดตั้งมาตรการสำคัญ 5 Qs ให้โรงเรียน วงรอบ 2 เริ่มวงรอบภายใต้จุดเน้น “ห้องเรียนเป็นฐาน กระบวนการเป็นทุน” มาตรการสำคัญ 5 Qs ไปขับเคลื่อน 4 กระบวนการหลักของสถานศึกษา อันประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่น เหมาะกับความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน 2) การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสการศึกษาเพื่อชีวิตอนาคตอย่างเท่าเทียม 3) การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เป็นครูมืออาชีพ ผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และ 4) การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนตั้งแต่พฤศจิกายน 2560 - เมษายน 2561 วงรอบ 3 เริ่มวงรอบภายใต้จุดเน้น “วิธีการชัด ตัวชีวิตดี” เปิดวงรอบด้วยการเชื่อมโยงแนวคิดแนวทางของโครงการ SQIP เข้ากับแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ สพฐ. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ตั้งแต่พฤษภาคม - ตุลาคม 2561 และวงรอบ 4 เป็นวงรอบที่พยายามใช้วัตรกรรมการจัดการองค์กร SQIP ของโครงการ เป็นเครื่องมือวิเคราะห์และประเมินตนเองของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเทียบเคียงมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ตั้งแต่พฤศจิกายน 2561 - มีนาคม 2562

แนวคิดในการให้คำปรึกษาโครงการ

แนวคิดการให้คำปรึกษาโครงการครั้งนี้มีฐานคิดจากทฤษฎีเชิงระบบ และทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม ทฤษฎีเชิงระบบจัดเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ในการให้คำปรึกษาสำหรับการกำกับทิศและบริหารโครงการพัฒนาองค์กร มุ่งไปที่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่ย้อนกลับมาสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการทำงาน โดยในการให้คำปรึกษามีระบบที่ต่างกันอยู่ 2 ระบบ ได้แก่ ระบบของกลุ่มผู้รับคำปรึกษา และระบบของทีมผู้ให้คำปรึกษา แนวคิดเชิงระบบมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ในระบบมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน

การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งขององค์ประกอบจะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงตนเองใน ระบบ ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยนำเข้าและการขับเคลื่อนจากภายนอก หากจะให้เกิดผลกระทบอย่างแท้จริง ต้องมาจากการริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง ซึ่งตรงจุดนี้มีฐานบนทฤษฎีนิรนัยนิยม (constructivism theory) ที่เห็นว่าการรับรู้ความจริงของปัจเจกบุคคลนั้นแตกต่างกันตามบริบทของตน การที่แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มรับรู้ว่าจะต้องริเริ่มพัฒนาอะไรในงานนั้น มีฐานมาจากการสังเกตหรือพบองค์ประกอบของระบบอย่างเป็นอัตนัย (Kline, 2002 cited in Tomeendal, 2007)

สำหรับทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดย Giddens นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. 1984 และ Swartz นำมาประยุกต์กับการให้คำปรึกษา เมื่อ ค.ศ. 2004 โดยนำเอาทฤษฎีมาทำความเข้าใจสภาพสังคมของกลุ่มรับคำปรึกษาเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วยการเสริมแทรก (intervention) ของการให้คำปรึกษา ทฤษฎีนี้มีฐานอยู่บนกระบวนการทางสังคมและการให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล รูปแบบย่อยของทฤษฎีดังกล่าวจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ รูปแบบผู้เชี่ยวชาญ (expert model) และรูปแบบการปฏิบัติ (practice model) ที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลง โดยทีมผู้ให้คำปรึกษาโครงการนี้เลือกรูปแบบหลังซึ่งเริ่มต้นด้วยการศึกษา การสังเกตกระบวนการทำงานในหลายๆ สถานการณ์ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างทีมผู้ให้คำปรึกษาและกลุ่มรับคำปรึกษา โดยให้การให้คำปรึกษาดำเนินการอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ กลวิธีของทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อสร้างความหมายต่อสิ่งต่างๆ ที่พบในการให้คำปรึกษา ความโปร่งใสและความเชื่อถือได้ของการให้คำปรึกษา และการตีความที่สอดคล้องกับระดับปทัสถาน มาตรฐานทางวิชาชีพ และข้อจำกัดขององค์กรที่รับการให้คำปรึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย (Mauerer & Nissen, 2014)

อีกประเด็นหนึ่งที่ทั้ง 2 ทฤษฎีให้ความสำคัญ คือ การเสริมแทรก โดยหมายถึงกลวิธีที่ทีมผู้ให้คำปรึกษาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในกระบวนการทำงานของกลุ่มผู้รับคำปรึกษา เมื่อนำเรื่องการเสริมแทรกมาใช้กับการให้คำปรึกษา Schiein (1997) ได้เสนอหลักการการให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพจากมุมมองของกลุ่มรับคำปรึกษา ดังนี้ 1) เน้นไปที่การช่วยเหลือหรือการรับรู้ได้รับการช่วยเหลือในการทำงาน 2) จัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นโดยมีข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐาน 3) ค้นหาในสิ่งที่ยังไม่รู้ทั้งในด้านของสถานการณ์ของงานและฐานความรู้ที่จำเป็น 4) ตระหนักว่าทุกการกระทำของทีมผู้ให้คำปรึกษาคือการเสริมแทรก 5) กลุ่มผู้รับคำปรึกษาเป็นเจ้าของปัญหาและการแก้ไขปัญหา 6) ปลดปล่อยกระบวนการทำงานไหลตามกระแส แต่ใช้โอกาสที่เกิดขึ้นโดยมุ่งเป้าไปยังผลสัมฤทธิ์ของงาน 7) เตรียมพร้อมสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อนและเรียนรู้จากสิ่งนั้น และ 8) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดกระบวนการทำงาน

เมื่อนำแนวคิดของทั้ง 2 ทฤษฎีมาปรับใช้กับการให้คำปรึกษา ทีมผู้ให้คำปรึกษาต้องตระหนักว่ากลุ่มรับคำปรึกษาหลัก กลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนในโครงการอาจต้องการการให้คำปรึกษาที่แตกต่างกัน และทีมผู้ให้คำปรึกษาควรมีวิธีการที่แตกต่างกันในการสร้างความหมายจากประสบการณ์ที่พบ เทาๆ กับมีวิธีการที่แตกต่างกันในการอธิบายและประเมินปัญหาใน

กระบวนการทำงาน ยิ่งไปกว่านั้น ทุกกลุ่มจะมีการริเริ่มคิดของตนเองในการจัดการกับปัญหาที่พบ จุดสำคัญคือ จุดที่กลุ่มผู้รับการให้คำปรึกษาและทีมผู้ให้คำปรึกษามาทพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้มุมมองของกันและกัน

ในมุมมองของทีมผู้ให้คำปรึกษาเห็นว่าการให้คำปรึกษา คือ การเสริมแทรก (intervention) กระบวนการและการกระทำของกลุ่มผู้รับคำปรึกษาด้วยวิธีการต่างๆ โดยในการเสริมแทรก ทีมผู้ให้คำปรึกษาต้อง 1) ทำความเข้าใจเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามที่ตกลงกันไว้อย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกัน 2) ศึกษาเหตุผลของกลวิธี กระบวนการ และกิจกรรมที่ออกแบบไว้ในโครงการ 3) พิจารณาสถานการณ์ของการดำเนินโครงการในขั้นตอนต่างๆ และ 4) เสริมแทรกในกรณีที่เห็นว่ากระบวนการกำลังจะเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

สำหรับกลวิธีการเสริมแทรกซึ่งทีมผู้ให้คำปรึกษาเลือกใช้โดยยึดหลักการของ Schiein (1997) ที่ประกอบด้วย การสังเกตและกระตุ้นให้กลุ่มผู้รับบริการการให้คำปรึกษาสังเกตตนเองอย่างเป็นระบบ กระตุ้นให้เกิดการทบทวนหลังปฏิบัติการเพื่อมองหาสิ่งที่ควรพัฒนาและควรปรับปรุง ตั้งคำถามเพื่อให้มองปรากฏการณ์ที่เกิดในเชิงของ เหตุ-ผล และปัจจัย และถามแบบเจาะหรือถามย้อนเพื่อให้กลุ่มผู้รับคำปรึกษาฉุกคิดหรือเกิดมุมมองใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในระยะต่อไปด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามทีมผู้ให้คำปรึกษาต้องยอมรับว่าในการเสริมแทรกอาจก่อให้เกิดความไม่เห็นด้วยในกลุ่มผู้รับคำปรึกษา แต่เชื่อมั่นของทีมผู้ให้คำปรึกษา คือ กระตุ้นให้กลุ่มผู้รับคำปรึกษาทบทวนการกระทำของกลุ่มโดยเทียบกับข้อเสนอโครงการที่ตกลงกัน

วิธีดำเนินการ

จากแนวคิดของขั้นตอนและกระบวนการทำงานให้การให้คำปรึกษาที่นำเสนอ ได้ขยายรายละเอียดของกระบวนการทำงานแต่ละส่วนของทีมผู้ให้คำปรึกษาดังนี้ คือ การเรียนรู้โครงการ (study) การชี้แนะ (coach) และการให้คำปรึกษา (consult)

1. การเรียนรู้โครงการ การเรียนรู้โครงการ SQIP ของทีมผู้ให้คำปรึกษามีกระบวนการดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารโครงการทุกฉบับ ทั้งข้อเสนอโครงการ คู่มือที่ผลิตจากโครงการ รายงานการประชุมหัวหน้าโหนด และรายงานการประชุมทีม Q-Coach พื้นที่เต็มทีม รายงานผลโครงการระยะที่ 1 และตัวชี้วัดทุกชุดของโครงการ SQIP

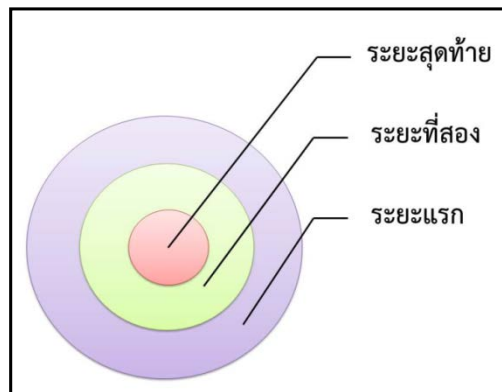
1.2 ร่วมประชุมกับทีม Q-Coach ทั้งในระดับหัวหน้าพื้นที่/หัวหน้าโหนด และระดับ Q-Coach พื้นที่ เต็มทีมทั้งหมดจำนวน 23 คน โดยที่หลังประชุมทุกครั้งจะนำเรื่องของการประชุมและผลการประชุมมาพิจารณาร่วมกันเพื่อวางแผนการร่วมประชุมปฏิบัติการการจัดการความรู้รายพื้นที่และลงเยี่ยมโรงเรียนในพื้นที่

1.3 ร่วมประชุมปฏิบัติการในการจัดการความรู้ทุกระยะ ในบทบาทของผู้สังเกตการณ์ ผู้เสนอแนะแนวคิด ผู้สรุปความรู้ และผู้อำนวยความสะดวกในการสนทนากลุ่มในกรณีที่ทีมพัฒนาต้องการความช่วยเหลือ

1.4 ลงเยี่ยมโรงเรียนในพื้นที่ปฏิบัติการทุกวงรอบตามข้อตกลงร่วมกันกับทีมผู้ให้คำปรึกษา เพื่อศึกษา สังเกตการณ์ ซักถามและตรวจติดตามกระบวนการดำเนินการตามแนวคิดของโครงการ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มและการสังเกตชั้นเรียน

2. การชี้แนะ

สำหรับการชี้แนะของทีมผู้ให้คำปรึกษา แบ่งขอบเขตออกได้ 3 ระยะ ตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างทีมผู้ให้คำปรึกษากับทีมพัฒนาโครงการ/ทีมโค้ช โดยในทีมผู้ให้คำปรึกษา 4 คน มีที่ปรึกษา 2 คนซึ่งมีความสัมพันธ์กับสมาชิกส่วนใหญ่ของทีมพัฒนามาก่อน ส่วนที่ปรึกษาอีก 2 คน เป็นคนใหม่สำหรับทีมพัฒนาดังนั้นการวางแผนชี้แนะจึงเป็นไปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การชี้แนะตามระดับความสัมพันธ์ของทีมผู้ให้คำปรึกษากับทีมพัฒนา

จากภาพที่ 1 ในกระบวนการชี้แนะของทีมผู้ให้คำปรึกษามีข้อตกลงเบื้องต้นสำคัญ 3 ข้อ ข้อแรก ช่วยให้ทีมพัฒนา/ทีมโค้ชและทีมวิจัยทำงานได้เต็มความสามารถและตรงกับข้อเสนอโครงการ ข้อสอง ดึงเอาจุดแข็งของทีมและจุดแข็งของแต่ละบุคคลออกมาใช้ให้เต็มที่ ขณะเดียวกันก็พร้อมให้ความช่วยเหลือตามศักยภาพของทีมผู้ให้คำปรึกษา และข้อสาม ความเข้มข้นของการเข้าถึงทีมพัฒนา/ทีมโค้ชให้เป็นไปตามธรรมชาติของกระบวนการเกิดความสัมพันธ์จากการให้การให้คำปรึกษา

ระยะแรก ทีมผู้ให้คำปรึกษาใช้การสังเกต การฟัง และการบันทึกข้อมูลถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยใช้เทียบกับสิ่งที่คาดหวังไว้จากเอกสารข้อเสนอโครงการ ตั้งคำถาม ให้ข้อสังเกต และกระตุ้นให้คิดถึงวัตถุประสงค์โครงการ และตัวชี้วัดตามข้อเสนอโครงการที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ระยะที่สอง หลังจากที่ได้ร่วมประชุมทีมพัฒนา การร่วมประชุมปฏิบัติการการจัดการความรู้ของพื้นที่ และการลงไปเยี่ยมโรงเรียนในพื้นที่ต่างๆ ทีมพัฒนาและทีมผู้ให้คำปรึกษาคู่กันมากขึ้น เทคนิคการชี้แนะของทีมผู้ให้คำปรึกษาได้เปลี่ยนไป โดย

1. ตั้งคำถามแบบเจาะเพิ่มขึ้น เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ทีมพัฒนาต้องการ
2. ชี้แนะผ่านการติดตามตัวชี้วัดที่โครงการเสนอไว้
3. ให้ความรู้ตามความชำนาญการเฉพาะด้านของทีมผู้ให้คำปรึกษาในกรณีที่ทีมพัฒนาต้องการ

ระยะที่สามหรือระยะสุดท้าย เมื่อได้ทำงานร่วมกันมาจนเข้าสู่รอบ 3 ทีมผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เทคนิคของการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feed back) และป้อนให้ (feed up) เมื่อทีมพัฒนางานทำกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรม และเมื่อทำกิจกรรมสำเร็จลงในแต่ละครั้ง โดยใช้ช่วงของการประชุมกลุ่มและการทบทวนหลัง

ปฏิบัติ ทั้งนี้กิจกรรมหลักของทีมผู้ให้คำปรึกษายังคงเป็นการสังเกต การฟัง การบันทึกข้อมูล การถามเจาะ และการติดตามตัวชี้วัด เพื่อนำผลมาให้อบรมย้อนกลับและข้อมูลย้อนให้ ดังนี้

1) การให้ข้อมูลย้อนกลับนั้น ทีมผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้กลวิธีการตอบสนองต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทีมพัฒนาได้ปฏิบัติไป โดยมุ่งไปยังเป้าหมายและคุณภาพการปฏิบัติการแต่ละครั้ง ใช้เทคนิคของการให้ทีมพัฒนาประเมินตนเอง บอกถึงข้อดี และข้อที่ต้องปรับปรุงในการทำงานครั้งต่อไป โดยพยายามทำให้ข้อมูลทั้งหมดมาจากผู้ปฏิบัติงานและมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่สุด

2) การให้ข้อมูลย้อนให้ ทีมผู้ให้คำปรึกษาเริ่มต้นจากการนำเป้าหมายของการทำงานตามโครงการปฏิบัติการในแต่ละครั้งมาชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน กระตุ้นให้ทีมพัฒนาสำรวจวิธีการที่วางแผนปฏิบัติการและเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการว่าบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีอะไรเป็นตัวชี้วัด หากไม่บรรลุเป้าหมายเป็นเพราะเหตุใด และจะป้องกันหรือแก้ไขได้อย่างไร

3. การให้คำปรึกษา

สิ่งที่เกิดเพิ่มขึ้นในช่วงระยะที่สามหรือระยะสุดท้าย ช่วงนี้ทีมผู้ให้คำปรึกษากับทีมพัฒนามีช่วงห่างน้อยลง และใกล้ชิดกันมากขึ้นเรื่อยๆ มีความไว้วางใจและเชื่อถือกันมากขึ้นจนเห็นได้ชัด ลักษณะการทำงานจึงเปลี่ยนไป เป็นโดยทีมผู้ให้คำปรึกษาทำหน้าที่ปรึกษาโดยตรงและพัฒนากิจกรรมเสริมแทรกเพื่อสนับสนุนทีมพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลย้อนต่อ ดังนี้ คือ 1) ให้ข้อมูลที่เน้นไปยังการแก้ปัญหาแบบมุ่งอนาคต 2) เจาะจงลงไปยังพฤติกรรมหรือการกระทำที่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเพื่อให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดโครงการ 3) มุ่งไปยังการมีส่วนร่วมระหว่างทีมพัฒนา กับทีมผู้ให้คำปรึกษาเพื่อช่วยกันสร้างความรู้และความเข้าใจที่จำเป็นต่อโครงการ และ 4) พยายามไปยังการทำงานในระยะต่อไป เทคนิคในการให้คำปรึกษาจำแนกเป็นการให้คำปรึกษาโดยตรงและการดำเนินกิจกรรมเสริมแทรก ดังนี้

3.1 การให้คำปรึกษาโดยตรง ทีมผู้ให้คำปรึกษาได้เพิ่มการใช้เทคนิคของการย้อนต่อเพื่อให้การให้คำปรึกษาโดยตรง ดังนี้

3.1.1 ตรวจสอบความเข้าใจกับสิ่งที่ต้องการทำ โดยทำให้แน่ใจว่าทั้ง 2 ทีมเข้าใจถูกต้องและเข้าใจตรงกัน ด้วยการให้คำถาม การถอดบทเรียน การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

3.1.2 ใช้การประเมินแบบตรวจติดตามกิจกรรมการปฏิบัติงานเพื่อวางแผนการทำงานในรอบต่อไป ด้วยการลงเยี่ยมพื้นที่และร่วมในกิจกรรมประชุมการจัดการความรู้

3.1.3 ระบุสมรรถนะที่ต้องพัฒนาเพิ่มในการทำงานด้วยการให้คำปรึกษาโดยตรง

3.1.4 เสนอแนะกลวิธีการพัฒนางาน ทั้งในลักษณะข้อเสนอแนะและการร่วมปฏิบัติในฐานะทีมงาน

3.2 การดำเนินกิจกรรมเสริมแทรก ทีมผู้ให้คำปรึกษาได้เสนอให้

3.2.1 เปลี่ยนรูปแบบการทำงานบางกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

3.2.2 ให้ข้อสังเกตทันทีหากเห็นว่าการดำเนินงานกำลังจะผิดไปจากทิศทางที่กำหนดไว้

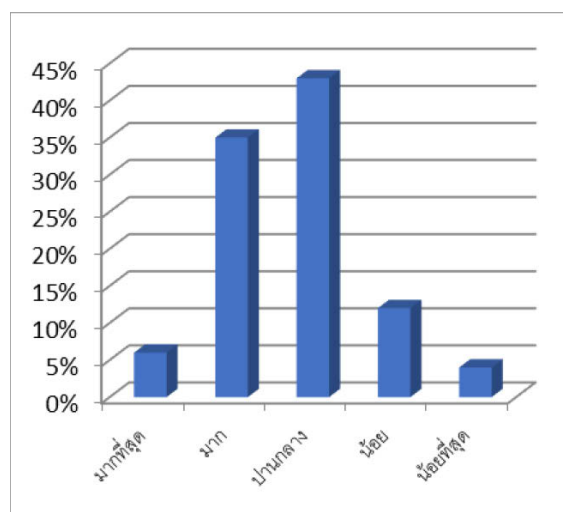
3.2.3 พัฒนากิจกรรมใหม่เพื่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการขึ้นในโรงเรียน

3.2.4 ตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานและพยายามคลี่ออกมาให้เห็นเป็นรูปแบบเพื่อง่ายต่อการจัดการแก้ไขหรือพัฒนา

ทั้งนี้ ทุกอย่างมีฐานบนข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งทีมผู้ให้คำปรึกษาได้เก็บข้อมูลมารวบรวมกับฐานความรู้ตามความชำนาญการของทีมผู้ให้คำปรึกษา

การสะท้อนคิดต่อการทำงานและต่อโครงการ SQIP ของทีมผู้ให้คำปรึกษา

จากการทำงานของทีมผู้ให้คำปรึกษา เมื่อสิ้นสุดวงจรรอบที่ 4 พบความสำเร็จของโครงการ sQIP จากการให้โรงเรียนประเมินตนเอง และจากการประเมินของโค้ชประจำพื้นที่ ผลปรากฏดังภาพที่ 2

แผนภูมิที่ 1 ลำดับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการ (N=192)

ที่มา: เลขา ปิยะอัจฉริยะ เจือจันทร์ จงสถิตยอยู่ ฤกษ์ชัย คำชาย และอุษา ชูชาติ (2562)

จากแผนภูมิที่ 2 จะเห็นว่าโรงเรียนที่อยู่ในสภาพที่น่าพอใจมากและมากที่สุดร้อยละ 41 และอยู่ในสภาพน่าห่วงใยมากและมากที่สุดร้อยละ 16 จากการติดตามให้คำปรึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงของโครงการตั้งแต่ปลายวงจรรอบที่ 1 ถึงวงจรรอบ 4 ทีมผู้ให้คำปรึกษาได้เสนอการสะท้อนคิดใน 2 เรื่องหลัก คือ การสะท้อนคิดในการทำงานของทีมผู้ให้คำปรึกษา และการสะท้อนคิดโครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง หรือโครงการ SQIP ดังนี้

1. การสะท้อนคิดในการทำงานของทีมผู้ให้คำปรึกษา

แม้ว่าทีมผู้ให้คำปรึกษาทำงานโดยใช้ฐานความรู้เป็นหลักประกอบด้วยประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาโครงการขนาดใหญ่ที่ผ่านมา แต่ทีมผู้ให้คำปรึกษายังพบว่ามีจุดอ่อนไหวที่ควรป้องกันและระวัง ดังนี้

ประการแรก การระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ทีมผู้ให้คำปรึกษาพบว่า ในครั้งแรกๆ หรือระยะเริ่มต้นของการให้การให้คำปรึกษา ปัญหาที่นำมาเสนอเป็นปัญหาระดับผิว (surface) หรือเป็นเพียงอาการของปัญหาไม่ใช่ปัญหาจริง สิ่งที่ต้องทำ คือ การฟังอย่างใส่ใจและใช้ความพยายามในการถามเจาะเพื่อให้ทั้ง 2 ฝ่ายรับรู้ปัญหา

ตรงกันก่อนที่จะเสริมแทรกเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ บางครั้งทีมผู้ให้คำปรึกษาเกิดการรับรู้ว่าการซ่อนปัญหาจริง เนื่องจากยังไม่ไว้วางใจทีมผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งอาจเป็นท่าทีเริ่มต้นปกติของทีมทำงานที่เป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์สูงและเป็นนักวิชาการชำนาญการเฉพาะด้าน หรืออาจเป็นเพราะทีมทำงานมองสิ่งที่เกิดขึ้นคนละมุมกับทีมผู้ให้คำปรึกษา แต่ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร ทั้ง 2 ทีมจะใช้เวลาร่วมกันในการสนทนาทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อหาปัญหาจริงออกมาให้ได้

ประการที่สอง การไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรในขั้นต่อไป ลักษณะเช่นนี้เกิดกับทีมผู้ให้คำปรึกษาเช่นกันในบางกรณีหรือบางครั้ง ทั้งนี้เพราะในกรณีดังกล่าว ทีมผู้ให้คำปรึกษาพยายามใช้ความชำนาญการส่วนบุคคลมาคิดทางออก จากเรื่องนี้แก้ไขได้ด้วย

1) การใช้ช่วงเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นร่วมกันแทนการใช้หลักวิชาหรือความชำนาญการเฉพาะด้านของทีมผู้ให้คำปรึกษาแต่ละคน ในกรณีเช่นนี้ พบว่า ทีมผู้ให้คำปรึกษาจะเปลี่ยนการตัดสินใจโดยมองไปยังกระบวนการที่เกิดขึ้น

2) การคิดเชิงระบบ โดยมองในรูปของผลมาจากเหตุร่วมกับปัจจัย อาศัยการคิดเชิงระบบว่ามีอะไรที่พลาดไปและต้องนำมาทบทวน

3) การลงพื้นที่ปฏิบัติการ หลายครั้งที่ทีมผู้ให้คำปรึกษาต้องลงพื้นที่ไปเยี่ยมโรงเรียน SQIP เพื่อดูปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละพื้นที่ พร้อมกับพูดคุยและเรียนรู้ไปกับทีมโรงเรียน หลังจากนั้นทีมผู้ให้คำปรึกษาได้ประมวลสิ่งที่พบเข้าด้วยกันและนำมาแลกเปลี่ยนกับทีม Q-Coach ก่อนตัดสินใจในขั้นตอนต่อไป

ประการสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทีมผู้ให้คำปรึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการจำแนกได้เป็น 3 ประเภท

1) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เนื่องจากการตัดสินใจล่วงหน้าตามที่วางแผนไว้ จึงเป็นไปตามที่แผนกำหนดไว้ในระดับหนึ่ง

2) การเปลี่ยนแปลงที่ใช้โอกาสสร้างขึ้น หมายถึง ทั้งทีมผู้ให้คำปรึกษาและทีมโค้ช/ทีมพัฒนาเห็นร่วมกันว่าควรใช้โอกาสนี้สร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ให้เกิดขึ้น เช่น กระบวนการกำหนด Q-Goal และการพัฒนาแกนนำภายในหรือครูแกนนำของโรงเรียนและเครือข่าย

3) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแบบผุดบังเกิด ซึ่งทั้งทีมผู้ให้คำปรึกษาหรือทีมโค้ช/Q-Coach ไม่ได้คาดคิดมาก่อน แต่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เช่น พบว่า มีผู้บริหารหรือครูที่เข้าใจแนวคิด SQIP ทันทิ หรือร้องอ้อ กับ SQIP ขณะอยู่ในช่วงของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประเด็นซึ่งทีมผู้ให้คำปรึกษาให้ความสำคัญ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกับทุกฝ่ายที่เข้าร่วม ด้วยเทคนิคของการฟังอย่างใส่ใจ การถาม การทำให้ดูแบบสาธิตและปฏิบัติการในสถานการณ์จริงตามหลักวิชา หลังจากนั้นนำมาสะท้อนคิดเป็นระยะ ทีมผู้ให้คำปรึกษารับรู้ว่าจะสามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือระหว่างกันและกัน ยิ่งไปกว่านั้นการเน้นการช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตรยังเพิ่มระดับความไว้วางใจ ทำให้ทีมผู้ให้คำปรึกษาและกลุ่มรับการให้คำปรึกษาสามารถทำงานสอดคล้องกันและเป็นไปได้ด้วยดี

2. การสะท้อนคิดโครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง

สำหรับการสะท้อนคิดต่อโครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง หรือ SQIP ของทีมผู้ให้คำปรึกษาจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ จุดแข็งของ SQIP และความท้าทายที่ต้องจัดการหากต้องการให้ SQIP ดำเนินการได้ดีเต็มศักยภาพ

2.1 จุดแข็งของ SQIP

2.1.1 SQIP ถือเป็นนวัตกรรมการจัดการองค์กรซึ่งในที่นี้ คือ โรงเรียน จุดเน้นสำคัญของ SQIP อยู่ที่การยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนและคุณภาพการสอนของครู ดังจะเห็นได้จากเอกสารเล่มแรกที่มีหัวเรื่อง “โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างมีความสุข” และจุดเน้น “เรียนสุข สนุกสอน” ซึ่งถือได้ว่าเป็นเป้าหมายหลักของโครงการ

ยิ่งไปกว่านั้นคำว่า “คุณภาพต่อเนื่อง” ยังสะท้อนให้เห็นว่า SQIP เป็นกระบวนการพลวัต (dynamic process) ซึ่งได้ออกแบบกระบวนการโดยใช้แนวคิด DALI คือ ออกแบบ ปฏิบัติ เรียนรู้ และปรับปรุง ไปตลอดทุกช่วงรอบของโครงการ เพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่มีเกณฑ์กลางเปรียบเทียบ แต่ใช้บริบทและเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเอง

2.1.2 SQIP ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยใช้ทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นฐานคิดสำคัญ กล่าวคือ SQIP ได้พัฒนามาตรการ 5 Qs เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพ และให้ความสำคัญกับ Q-Info ร่วมกับการชี้แนะและการตรวจติดตามของทีมโค้ช/Q-Coach ภายนอก ซึ่งมีคุณสมบัติสำคัญ คือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงในการบริหารโรงเรียนและนำเสนอสารสนเทศที่เก็บรวบรวมจากตัวชี้วัดใน Q-Info มาเป็นข้อมูลป้อนกลับ ป้อนให้และป้อนต่อ สำหรับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในโครงการ

2.1.3 SQIP มีบทบาทสำคัญต่อการช่วยให้โรงเรียนแต่ละโรงระบุขอบข่ายการพัฒนาคุณภาพของตนเอง นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับความเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน (Q-Goal) ซึ่งเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาแผนปฏิบัติการของการพัฒนาโรงเรียน จุดนี้แสดงว่า SQIP ไม่ได้กำหนดกรอบคิดตายตัวในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ตรงกันข้ามกลับเปิดโอกาสให้แต่ละโรงเรียนได้เรียนรู้การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไปตามความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ

2.1.4 นวัตกรรมจัดการองค์กร SQIP จะนำสู่การปฏิบัติในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจอย่างใกล้ชิดระหว่างทีมพัฒนาหรือทีม Q-Coach ในพื้นที่กับทีมโรงเรียน ซึ่งแต่ละทีมมีบทบาทต่างกันแต่ต้องประสานและเติมเต็มซึ่งกันและกัน นั่นคือ SQIP จึงจะได้ผล โรงเรียนต้องดำเนินการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนด้วยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ พร้อมกับการหนุนเสริมจากความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเฉพาะในขั้นตอนหลักที่ต้องการความรู้ทางวิชาการก่อนการทำงานและการตัดสินใจ

2.2 ความท้าทายที่ต้องจัดการหากต้องการให้ SQIP ดำเนินการได้ดีเต็มศักยภาพ

2.2.1 หากมีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดี และจัดวงจรที่ชัดเจนจากทีมโครงการส่วนกลาง รวมทั้งมีแนวคิดที่ชัดเจนมองเห็นความเชื่อมโยงของมาตรการสำคัญทั้ง 5 Qs ของโครงการ SQIP สู่

การนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาการทำงานของโรงเรียน จะทำให้การดำเนินงานของ SQIP มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น การนำ SQIP สู่วิทยาลัยมีความชัดเจนและถูกต้อง และโรงเรียนมีเวลาที่จะดำเนินการขับเคลื่อนได้มากขึ้นและเห็นผลรวดเร็วขึ้น

2.2.2 Q-Coach มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดจุดมุ่งหมายของโครงการ SQIP จากทีมโครงการส่วนกลางสู่โรงเรียน และชี้แนะการดำเนินงาน SQIP แก่โรงเรียน หากมีการซักซ้อมความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็น Coach เข้าใจในแนวคิดแนวทางของการใช้มาตรการ SQIP ทั้งหมด เพื่อขับเคลื่อนการทำงานใน 4 กระบวนการหลักของโรงเรียนให้สำเร็จ รวมทั้งมีการเพิ่มขีดสมรรถนะของ Q-Coach ทุกคนจะช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานของโรงเรียน

2.2.3 การดำเนินงานในส่วนของ Q-Network ซึ่งมีการดำเนินงานภายใต้การกำหนดกรอบจากทีมส่วนกลาง ควรสร้าง Q-Network เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนให้มากขึ้น เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญปัจจัยหนึ่งของการขับเคลื่อนโครงการ SQIP ให้บรรลุเป้าหมาย

2.2.4 SQIP จะดำเนินการไม่ได้หรือไม่สำเร็จ หากบุคลากรทุกประเภทในโรงเรียนไม่ยอมรับว่าทุกคนมีบทบาทในฐานะตัวนำการเปลี่ยนแปลง แต่กลับปล่อยภาระไว้ให้กับผู้บริหารหรือทีมแกนนำ และเห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนเป็นเรื่องของผู้บริหารและทีมบริหารเท่านั้น

2.2.5 กรอบคิดที่ติดกับการรวมอำนาจเป็นเงื่อนไขท้าทายสำหรับ SQIP จากการลงเยี่ยมพื้นที่พบว่า โรงเรียนกังวลอยู่กับนโยบายจากส่วนกลางหรือต้นสังกัด และเลือกปฏิบัติเพื่อตอบสนองนโยบายก่อน โดยเชื่อว่า การวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเป็นหน้าที่ของส่วนกลางหรือต้นสังกัด โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติ การปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียนนั้นเป็นเรื่องรองลงมา โรงเรียนส่วนหนึ่งเห็นว่า SQIP เป็นเพียงโครงการหนึ่งในบรรดาโครงการจำนวนมากที่โรงเรียนรับมาทำ เมื่อทำแล้วจบระยะเวลาของโครงการนี้ โครงการใหม่ก็เข้ามาอีก

2.2.6 การที่ผลลัพธ์และผลกระทบของ SQIP ยังมองไม่เห็นอย่างชัดเจน ขณะที่ SQIP ดำเนินการในโรงเรียนแต่ละวงรอบ สาเหตุประการแรก การวิจัยที่คู่กับการพัฒนาขาดไป เท่ากับว่าโครงการนี้มีเพียงการพัฒนา ขาดการประเมินและตรวจติดตามอย่างเป็นระบบในแต่ละช่วงตามวงรอบของ SQIP จึงไม่สามารถแสดงผลลัพธ์และผลกระทบที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ได้ และสาเหตุประการที่สอง โรงเรียนมีโอกาสดูแลความสำเร็จให้เห็นอยู่ในช่วงของการจัดการความรู้ซึ่งใช้เรื่องเล่าแห่งความสำเร็จแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน แม้จะมีการตีพิมพ์เป็นเอกสาร แต่ขาดการสกัดให้เป็นความรู้ที่ผ่านการทวนสอบเชิงวิชาการเพื่อการนำไปใช้ต่อหรือการพัฒนาตามหลักวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้าน

2.3 หากจะเริ่มต้นโครงการ SQIP ใหม่มีคำถามหนึ่งซึ่งทีมผู้ให้คำปรึกษาตั้งคำถามกับทุกโรงเรียนที่ลงเยี่ยม คือ หากจะเริ่มต้นโครงการ SQIP ใหม่อีกครั้ง จะทำอย่างไร จากคำถามข้อนี้ พบว่า เมื่อได้ย้อนคิดถึงกระบวนการทั้งหมด การเริ่มต้นโครงการ SQIP ควรมีกระบวนการ ดังนี้

2.3.1 สร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนในมาตรการสำคัญทั้ง 5 Qs

2.3.2 นำมาตรการมาเชื่อมโยงกันโดยยึด Q-Goal ของโรงเรียนเป็นหลัก

2.3.3 Q-Goal ต้องมาจากแผนบริหารสถานศึกษา ดังนั้น SQIP จะไม่ใช่โครงการสำหรับโรงเรียน แต่เป็นเครื่องมือในการบริหารขับเคลื่อนแผน

2.3.4 ทวนสอบความสอดคล้องระหว่าง 4 กระบวนการหลัก กับพันธกิจที่โรงเรียนกำหนดไว้ในแผนบริหารสถานศึกษา

2.3.5 พัฒนาเครื่องมือประเมินผลโรงเรียนตามที่โรงเรียนเห็นว่าต้องใช้ในการเชื่อม SQIP เข้ากับการประเมินผลโรงเรียนเพื่อเขียนรายงานประเมินผลจากข้อมูลในชั้น (5) โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันในการตัดสินใจระดับมาตรฐาน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันล้วนเป็นไปเพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและความรู้ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยโครงการเน้นไปที่การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีฐานความรู้และทฤษฎี ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าจากการร่วมมือกันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต้องการหลักฐานเชิงประจักษ์ในการเปลี่ยนแปลง

ในกระบวนการให้คำปรึกษาของทีมผู้ให้คำปรึกษาโครงการ SQIP ได้คำนึงถึงแนวคิดการเปลี่ยนแปลงในโครงการพัฒนาข้างต้นตามที่กล่าวมา หลักการสำคัญที่ทีมผู้ให้คำปรึกษาใช้ คือการให้การให้คำปรึกษาโดยตรง และการดำเนินกิจกรรมเสริมแทรกหลากหลาย เพื่อกระตุ้นการคิดให้เต็มศักยภาพ ด้วยการตั้งคำถามว่ากำลังทำอะไร (know what) ทำไมจึงทำสิ่งนั้น (know why) จะทำสิ่งนั้นอย่างไร (know how) และจะทำอย่างอื่นแทนอย่างนี้ได้หรือไม่ (care why) โดยไม่มีการตัดสินผิด-ถูก เพื่อให้เกิดความชัดเจน และได้คำตอบด้วยตนเองในสิ่งที่ลงมือทำ ยิ่งไปกว่านั้น ยังให้ความสำคัญกับความรู้ใหม่นำเข้า เท่าๆ กับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการปรับปรุงโครงการให้เหมาะสม เนื่องจากเชื่อว่าทุกคนล้วนมีความรู้เดิมและประสบการณ์ที่เป็นทุนเดิมในการทำงาน แม้ว่าโครงการ SQIP จะจบลง แต่สิ่งที่ยังคงอยู่ในกลุ่มผู้ร่วมโครงการ คือ ความตระหนักรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องสำคัญ ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง คือการได้โอกาสในการเรียนรู้ การคิด และการปรับตัว ซึ่งถือว่าเป็นทักษะสำคัญของทุกคนในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านแนวโน้มของความยั่งยืนของโครงการ SQIP

จากการประเมินผลความสำเร็จของโรงเรียนทั้งหมดในช่วงวงรอบ 4 พบว่า แบ่งโรงเรียนออกได้เป็น 5 กลุ่ม คือ ดีมาก ดี ปานกลาง น้อย และยังต้องปรับปรุงหรือที่เรียกว่าโรงเรียนท้าทาย ทั้งนี้เพื่อความยั่งยืนและต่อเนื่องของโครงการ SQIP ควรเป็นดังนี้

1. หนุนเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติการได้อย่างมีคุณภาพตามแนวทางของโครงการ SQIP

โรงเรียนควรตั้งจุดมุ่งหมาย/เป้าหมาย (Q-Goal) ของโรงเรียนเองตามบริบท ซึ่งเป็นจุดปลายทางที่โรงเรียนต้องการให้เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นจุดเริ่มต้นให้โรงเรียนวิเคราะห์และเข้าใจความต้องการที่จะดำเนินการตามภารกิจอย่างมีเป้าหมายตามบริบทของตนเอง โดยบุคลากรครูและผู้บริหารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เริ่มส่งต่อไปยังกระบวนการพัฒนาตนเองและสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างเพื่อนครู (Q-PLC) ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิด

นอกเหนือจากการพัฒนาตนเอง ทั้งผู้บริหารโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการใช้ข้อมูลและสารสนเทศจากระบบ Q-Info ในการบริหารจัดการองค์กรทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันผล

2. ใช้ต้นแบบจากโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีมาก

จากผลการประเมินระดับของการดำเนินงานพัฒนาตนเองจากกระบวนการของโครงการปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (SQIP) มีผลการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป อันเนื่องจากปัจจัยหลายประการ อาทิ ต้นทุนเดิมของโรงเรียนที่แตกต่างกัน การขาดผู้บริหาร หรือขาดผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำ ความเข้มข้นของ Q-Coach ประจำพื้นที่ที่แตกต่างกัน ฯลฯ แต่สำหรับกลุ่มโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับดีมาก มีแนวโน้มที่จะยกระดับคุณภาพโรงเรียนและสามารถพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียนได้ดี ประเมินคุณภาพ และรับรองคุณภาพในระดับที่น่าพอใจ และมีแนวโน้มความยั่งยืนในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนต่อเนื่อง ซึ่งกลุ่มนี้สามารถเป็นแบบปฏิบัติที่ดีมากสำหรับกระบวนการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการมี platform การเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน หรือ PLC ของผู้บริหาร หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนต่างๆ

3. กระตุ้นและหนุนเสริมกลุ่มโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานของโครงการในระดับดี ปานกลาง

ในทางบวกโรงเรียนกลุ่มระดับดีและระดับปานกลางมีแนวโน้มจะพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องหากได้รับการกระตุ้นและหนุนเสริมถูกจังหวะถูกทาง และมีแนวโน้มสามารถพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียนได้ แต่พร้อมกันนั้นหากละเลยก็อาจจะหยุดชะงักหรือเสี่ยงที่จะหม่นลงสู่สภาพเดิมก่อนการพัฒนา ดังนั้นควรจะมีระบบตรวจติดตามและชี้แนะการทำงานเพื่อสร้างแรงจูงใจที่ดี รวมทั้งมีการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องหรือจากภาคส่วน/ภาคีที่เกี่ยวข้อง ในแง่วุฒิสาสตร์ เทคนิคและวิชาการต่างๆ ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนจนสามารถยกระดับถึงขั้นเกิดการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียนได้ ทั้งนี้หากไม่ทำเช่นนั้น โรงเรียนอาจตกอยู่ในสภาพเสี่ยงจากหลายปัจจัย อาทิ ขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป อันเนื่องมาจากภาวะเปลี่ยนผ่านของผู้บริหารและหรือครูแกนนำ การขาดโอกาสของการเรียนรู้และนำสิ่งที่ได้มาปรับเปลี่ยน/พัฒนาการทำงาน ขาดการสนับสนุนทางด้านวิชาการหรือเทคนิค ซึ่งส่งผลกระทบทำให้แนวโน้มของการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนลดระดับลง ทำให้เกิดความไม่คุ้มทุนของการพัฒนา

4. ให้คำปรึกษาและดูแลใกล้ชิด

สำหรับกลุ่มโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานในระดับต้องปรับปรุงหรืออาจเรียกว่าระดับต่ำหาย ซึ่งพบว่ากลุ่มโรงเรียนเหล่านี้ยังมีความรู้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือไม่เพียงพอในกระบวนการและมาตรการที่โครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (SQIP) ขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน จึงไม่สามารถติดตามกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองตามโครงการ SQIP ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเชิงระบบ เช่น ขาดผู้บริหาร หรือมีผู้บริหารมากกว่าหนึ่ง ประกอบกับการติดขัดในระบบสั่งการหรือนโยบายจากส่วนกลาง/ต้นสังกัด ดังนั้นหากไม่มีมาตรการใดๆ ที่หนุนเสริมกลุ่มโรงเรียนเหล่านี้อย่างเต็มที่ หรือสร้าง platform การเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน/ผู้บริหาร แนวโน้มของโรงเรียนมีความเสี่ยงมากต่อ

ความล่าช้าในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคงไม่สามารถที่จะสร้างระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนได้ ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่จะยิ่งขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

โรงเรียนในกลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่ต้องการดูแลและสนับสนุนอย่างจริงจัง ถือเป็นกลุ่มลำดับแรกที่ กสศ. ควรนำเข้าสู่โครงการเมื่อมีการพัฒนาใดๆ และอาจต้องทำด้วยโครงการที่มีลักษณะเฉพาะ/พิเศษกว่าโครงการพัฒนาทั่วไป เช่น การมีโค้ช (Q-Coach) และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาอยู่ประจำโรงเรียนในระยะหนึ่ง และหมุนเวียนกันไปในโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งขาดโอกาสการพัฒนาและมีความไม่เสมอภาคอย่างเห็นได้ชัด

5. การขยายผลสู่โรงเรียนอื่นๆ สำหรับโครงการระยะต่อไป

สำหรับการขยายผลสู่กลุ่มโรงเรียนใหม่ ให้ดำเนินการครบวงจรโดยปรับปรุงกิจกรรมตามวงรอบให้ชัดเจน กำหนดแผนปฏิบัติงานของทีมงาน/ทีมโค้ชทั้งส่วนกลางและพื้นที่ซึ่งรวมทั้งโรงเรียนด้วย โดยมีทีมโค้ช ที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญหลายมิติทั้งด้านการบริหารจัดการองค์กร การจัดการเรียนการสอน การติดตาม การวัดและประเมินผล ทั้งนี้ ควรวางระบบการติดตาม ประเมินผลภายในของโครงการทุกระดับด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงเรียนอยู่ภายใต้ความกดดันที่ต้องปรับปรุงคุณภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง ที่เห็นได้ชัด คือมีการตรวจประเมินจากภายนอก และการประเมินผลการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ ซึ่งผลจากการประเมินจะมีระดับ/คะแนนสูง-ต่ำ รับรองคุณภาพ/ไม่รับรองคุณภาพ ด้วยมาตรฐานชุดเดียวที่ตายตัว ผลการประเมินแต่ละชุดนำไปสู่ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพการศึกษา และการจัดระดับคุณภาพโรงเรียนทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และไม่ว่าผลการประเมินจะเป็นอย่างไร โรงเรียนทุกโรงจะต้องปรับปรุงตนเองเพื่อเลื่อนระดับให้ดีขึ้น หรือไม่ก็รักษาระดับ แต่ก็มีโรงเรียนบางกลุ่มที่จำนนต่อความกดดันโดยไม่วางแผนปรับปรุงคุณภาพใดๆ

2. กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความกดดันข้างต้นที่เกิดกับโรงเรียน ด้วยเหตุนี้การประเมินคุณภาพรอบ 4 จึงมีนโยบายให้โรงเรียนประเมินระดับคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยตนเอง พร้อมกับแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถานศึกษาในรอบต่อไป ทั้งนี้หากสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของตนเองขึ้นมา และได้รับความเห็นชอบจากต้นสังกัดสามารถนำมาใช้เป็นมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในได้ เมื่อพิจารณากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพข้างต้นแล้ว นวัตกรรม SQIP เป็นกลไกที่ตอบรับแนวคิดการประเมินคุณภาพรอบ 4 เนื่องจาก SQIP มีลักษณะที่คล่องตัว โปร่งใสและเรียนรู้ต่อเนื่องตามบริบทโรงเรียน SQIP จึงเป็นได้ทั้งนวัตกรรม นโยบายและวิธีการปฏิบัติที่นำมาใช้เพื่อบริหารจัดการคุณภาพต่อเนื่อง โดยสามารถนำมาเป็นกรอบคิดในการขับเคลื่อนคุณภาพดังนี้

2.1 ใช้ 5 Qs /5 มาตรการของ SQIP เป็นกลไกยกระดับคุณภาพต่อเนื่อง

2.2 เชื่อมโยงเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพของการประเมินคุณภาพการศึกษาเข้ากับแผนปฏิบัติการขององค์กรและประเมินตนเองด้วยแนวคิดของการบริหารจัดการด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์

2.3 สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องขึ้นในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- Mauerer, C. & Nissen, V. (2014). Portraying the social dimensions of consulting with Structuration theory. *Journal of Service Science and Management*, 7(2) 2, DOI: 10.4236/jssm.2014.72010
- Piyaatchariya, L., Chongsatitoo, C., Kakhai, K. & Chuchart, U. (2019). *Consulting Report “The School Quality Improvement Program”*. Bangkok: Thailand Research Fund Organization. (in Thai)
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่ ญชรี คำชาย และอุษา ชูชาติ. (2562) รายงานการให้คำปรึกษาโครงการ sQips กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Schein, Edgar H. (1997). *The concept of client from a process consultation perspective: A guide for change agents*. Retrieved from <https://dspace.mit.edu/handle/1721.1/2647>
- Tankapipop, N., Niltian, S, Searkon, N., Pimmas, S., Lampoonpong, S., Patoomchart, P., Teeranan, T. & Uiomyatiti, P. (2019). Action research “The School Quality Improvement Program” Final Report. Bangkok: Thailand Research Fund Organization. (Unpublished paper)
- นคร ดังคะพิภพ ทรงวิทย์ นิลเทียน นิพนธ์ เสือก้อน สีนอาจ ลำพูนพงศ์ เสรี พิมพ์มาศ ไพศาล ประทุมชาติ ธีระพันธุ์ ธีรานันท์ และประภาศรี อูยามจุติ. (2562). รายงานผลโครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (เอกสารไม่พิมพ์เผยแพร่).
- Tomenendal, M., et al. (2007). *The consultant-client interface: A theoretical introduction to the hot spot of management consulting*. Berlin Schools of Economics. Retrieved from https://www.berlin-professional-hool.de/fileadmin/portal/Dokumente/IMB_Working_Papers/WP_31_The_Constant-Client_Interface.pdf

The attitudes of teachers of rural areas towards the state of learning materials, school curriculum, simulation software, and argument-based inquiry activity to enhance middle school students' scientific reasoning ability

Research article

ทัศนคติของครูในเขตชนบทที่มีต่อสภาพของสื่อการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา
ซอฟต์แวร์สถานการณ์จำลอง และกิจกรรมการสืบสอบที่ใช้การโต้แย้งเป็นฐาน
ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Jettnipith Thantong^{1*} Jaitip Na-Songkhla² Pornsook Tantrarungroj³

เจตนิพิฐ แท่นทอง^{1*} จิตทิพย์ ณ สงขลา² พรสุข ตันตรรุ่งโรจน์³

^{*1,2,3} Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

254 Phayathai Rd. Wangmai Patumwan Bangkok 10330 Thailand

^{*1,2,3} ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

254 ถนนพญาไท แขวง วังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

*Corresponding author. Email: jett.bioteacher@gmail.com

Received: April 16, 2020

Revised: June 15 2020

Accepted: June 22, 2020

Abstract

This study aimed to investigate the attitude of rural teachers towards the problem in the current state of learning materials, school curriculum, simulation software, and argument-based inquiry activity for enhancing middle school's scientific reasoning ability. The survey research method was used in this study, and data were collected from 42 small, medium, large, and extra-large schools in Sisaket province (northeastern of Thailand) using 105 questionnaires. The research findings reveal that the analysis of descriptive statistics and PNI_{mod} showed that the essential features of simulation, which could be improved, were displaying a relationship between multivariable, feedback, and result. Likewise, the argument-based inquiry could be empowered with an emphasis on evidence or question-based evidence, presentation of evidence supporting the claim, presentation of a counter-argument, a stipulation of a conflict of arguments, and use of mathematics, information, information technologies, or computational thinking.

Keywords: scientific reasoning; simulation software; argument-based inquiry; rural teachers

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของครูในโรงเรียนเขตชนบทที่มีต่อสภาพปัจจุบันของสื่อการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา ซอฟต์แวร์สถานการณ์จำลอง และกิจกรรมการสืบสอบที่ใช้การโต้แย้งเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียน การวิจัยเชิงสำรวจถูกนำมาใช้ในการดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 42 โรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดศรีสะเกษ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย) โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 105 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าจากการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แสดงให้เห็นว่าลักษณะของสถานการณ์จำลองที่ต้องถูกพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงพหุ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และผลลัพธ์ นอกจากนี้ลักษณะของการสืบสอบที่ใช้การโต้แย้งเป็นฐานที่ต้องถูกพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การให้ผู้เรียนเน้นประจักษ์พยาน หรือประจักษ์พยานของคำถาม การนำเสนอประจักษ์พยานเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง การนำเสนอข้อโต้แย้งของข้อกล่าวอ้าง การกำหนดเงื่อนไขของข้อขัดแย้งในการโต้แย้ง และการใช้คณิตศาสตร์ สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการใช้การคิดเชิงคำนวณให้มากขึ้นในกิจกรรมสืบสอบ

คำสำคัญ: การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ซอฟต์แวร์สถานการณ์จำลอง การสืบสอบโดยใช้การโต้แย้งเป็นฐาน ครูในชนบท

Introduction

Scientific reasoning was defined as “the reasoning and problem-solving skills involved in generating, testing and revising hypotheses or theories” (Köksal-Tuncer & Sodian, 2018). Scientific reasoning involves the thinking that leads to proof and judges with an emerging scientific reason. Scientific reasoning can be the thinking tools for specific explanations and considerations about an evidence-based intervention influential to a situation via systematic hypothesizing and testing (Bolduc, 2014; Dennis, Dorsey, & Gitlow, 2015; Mayer, Sodian, Koerber, & Schwippert, 2014). It is personal thinking to link a cause and result by using emerging evidence from investigation or experimentation leading towards assumption. Scientific reasoning consists of hypothesizing, controlling, and designing experiments (Mayer et al., 2014). Scientific reasoning is needed, not only with scientists, but in other occupations, i.e. physiologist, engineer, architecture, urban planner, or occupational therapist (Thuneberg, Hautamäki, & Hotulainen, 2014). Moreover, it has a relationship with learner's intelligence, reading comprehension, spatial ability, and problem-solving skill (Mayer et al., 2014). Furthermore, it has been used to measure scientific literacy in PISA assessment (Thuneberg et al., 2014).

The report of the PISA 2015 assessment result of scientific literacy shows that the OECD average is 493 points among 57 participated countries. Thailand's average is 421 points. Thailand ranks 41st amongst the countries (OECD, 2016). Based on the PISA report in Thailand, the main issue is that a student is not performing well on a scientific literacy test. Therefore, we can suppose that scientific reasoning score in Thailand is below international levels among participating countries.

Though, recent studies have shown instructional approaches that can advocate student's scientific reasoning. For example, inquiry-based learning (Gillies, Nichols, Burgh, & Haynes, 2014), theory-based learning (Hoban & Nielsen, 2014), and argumentation-based guided inquiry course (Acar, 2014a, 2014b). Whilst It is challenging to implement a seminar that can educate and convince teachers across the country to change their conventional teaching methods. Therefore, to consider modern technologies as an alternative teaching method, which has similar efficiency to the excellent teaching method, the economic cost is considered to be lower than the conventional teaching method.

The last decade, studies reveal emerging technologies that can promote learner's scientific reasoning. The Simulation software (Zhu, Liu, & Lee, 2020) and simulation video (Kant, Scheiter, & Oschatz, 2017; Lazonder, Hagemans, & Jong, 2010; Psycharis, 2013; Zhu et al., 2020) are effective technologies for improving students' scientific reasoning. Because the simulation is a technology that students can send input and receive instant feedback (Zhu et al., 2020); therefore, scientific phenomena will be investigated in real-time.

Although many research studies show the effectiveness of simulation and argument-based inquiry, few studies describe how a Thai teacher thought about the limitation of these implementation with the learning materials and school curriculum activities.

The objectives

This study aimed to investigate teachers' attitudes towards the problem in the current state of learning materials, school curriculum, simulation program, and argument-based inquiry activity for enhancing middle school's scientific reasoning ability in rural schools located in Sisaket province (northeastern of Thailand).

Related Works

1. Scientific Reasoning

A person who has scientific reasoning could generate a hypothesis, test hypothesis systematically through experimentation, test the hypothesis's feasibility, and generate a new

hypothesis when the previous hypothesis was rejected (Mayer et al., 2014). Scientific reasoning comprises of content free reasoning ability. However, it depends on student development. Reasoning skill is part of scientific reasoning (Acar, 2014). Interestingly, the previous study showed that presenting video modeling examples in a simulation-based inquiry learning environment can enhance a student's scientific reasoning (Kant et al., 2017). It is crucial evidence that real world experiments are unnecessary for enhancing scientific reasoning.

2. Simulation as Learning Materials

Simulation is the dynamic nature of the system process and the obvious mathematical structure computationally driven (Vallverdú, 2014). The objective of each scientific computer simulation is the same: to predict some behavior of the physical universe accurately (Kaizer, Heller, & Oberkamp, 2015). The prior study revealed that simulation in chemistry has equal learning benefits to real experiments (Zendler & Greiner, 2020). Moreover, it also enhances learner's cognitive processes and inquiry skills (Efsthathiou et al., 2018). It is quite apparent that simulation is a reasonable learning material for enhancing a student's scientific reasoning. However, it is difficult to claim that all of the simulation software available will have sufficient benefits for students' learning, especially scientific reasoning. This study will reveal the deficient features of simulation from a rural teacher's aspect.

3. Scientific Argumentation

Scientific argumentation involves two parts. The first part is to create an evidence-based claim about a scientific question by adhering to the scientific knowledge and scientific processes. The second part is to join the boundaries of the claim's application by inspecting the limitations of investigations, where evidence is obtained (Zhu et al., 2020). As inspired by Psycharis (2013) argument framework can be divided into five levels as follows.

Level 1: Argumentation was comprised of conflict between simple argument and counter-argument.

Level 2: Argumentation was comprised of conflict between argument and evidence supported argument. But it has no demur.

Level 3: Argumentation was comprised of a set of arguments and data-rich counter-argument, reasonable explanation, or appropriate evidence. But it has insufficient firmness.

Level 4: Argumentation was comprised of an argument with a clear conflict declaration. Moreover, it has many arguments and counter-argument.

Level 5: Argumentation that shows greater than one counter-argument and leads to the next argumentation.

4. Scientific Inquiry

Scientific inquiry is seen as central to science education as an entirety (Hsu, Chiu, Lin, & Wang, 2015). According to Weber et al. (2013), Scientific inquiry comprises of 8 features as follows.

1. Asking questions, defining the problem.
2. Developing, using Models.
3. Planning, doing investigations.
4. Analyzing, interpreting data.
5. Using math, information/computer technology, computational thinking.
6. Constructing explanation, designing solutions.
7. Arguing from evidence.
8. Obtaining, evaluating, communicating information.

Previous research indicates that argument-based inquiry as a learning environment can enhance scientific reasoning (Acar, 2014b). Therefore, scientific inquiry should be collected to strengthen scientific reasoning.

5. Argument-Based Inquiry

In this study, the argument-based inquiry was combined from argument strategy and scientific inquiry. Firstly, argumentation is a model of reasoning based on creating and comparing the arguments (source). Argumentation is the cooperation of evidence and theory that support or argue the inference, model, or prediction (De La Paz, Ferretti, Wissinger, Yee, & MacArthur, 2012). It is a formulation of complex inference unable to be generated from definition or description (source). The argument strategy includes learners 1) able to links propositions with “but” as a way to show disagreement, 2) to define the strengths of those arguments, 3) to claim and give reason (premise) supporting claim, 4) to determine the different conflicts between the arguments, 5) to evaluate the acceptability of the different arguments, and to conclude or define the justified conclusions (Abi-El-Mona & Abd-El-Khalick, 2011; Amgoud & Kaci, 2007; O’Hallaron, 2014; Voss & Means, 1991; Zhang et al., 2015). Secondly, scientific inquiry covers learner’s engagement with a scientific

question, concentration in shreds of evidence or evidence that relate to the question, ability to build the explanation from data and gathered pieces of evidence, use of mathematics, ICT or computer technology and computational thinking, learner connect acquired knowledge to scientific knowledge, and learner's communication and evaluation of reasonable knowledge (Grigg, Kelly, Gamoran, & Borman, 2013; Hodson, 2014; Weber et al., 2013). So, argument-based inquiry is a learning activity that gives an opportunity to learners to use various inquiring methods like a scientist. There is a cycle of the process from asking a scientific question, investigation and evaluation of the evidences or answer of the question. Learners use acceptable methods that can be accepted by scientist community, including realizable knowledge from the scientific report, confirmation of scientific arguments, and awareness of the complicated relationship between science, technology, social and environment. Via activities, the learner has to apply the argument strategy and active self-regulation to investigate knowledge by themselves.

According to literature, the argument-based inquiry seems to be an optimal learning activity for empowering student's scientific reasoning. However, few studies show the current state of teacher practice and the expected state of argument-based inquiry. In this study, we will reveal the gap between the current and expected state.

6. Promoting Scientific Reasoning in School Curriculum

Although the studies about the effect of school curriculum on student's scientific reasoning are very limited, in the case of Thailand, the school curriculum will provide a framework and direction for the procurement of education to succeed in the core curriculum (Seehamat, Samrattana, Tungkasamit, & Srisawasdi, 2014). The school curriculum should cater to an opportunity for students to express scientific reasoning skills. Thus, the understanding of the current state and obstacles for practical implementation is needed.

Materials and Methods

This is a descriptive quantitative study with a survey method using questionnaires as the instrument to measure the teacher's viewpoint. The research population was 126 general science teachers who are teaching in secondary education (educational service area 28, Sisaket province). The sample size was defined from the table determining sample size from a given population (Krejcie & Morgan, 1970). The research 105 samples were randomly collected by simple random sampling. Consequently, modified priority need index

(Phanchalaem, Sujiva & Tangdhanakanond, 2016) and descriptive statistics were used for data analysis.

The systematic approach (Yavuz, Parzych, & Generali, 2017) was used to conduct this study. The 4-part questionnaire is shown in Table 1, which was developed by researchers to reflect the differences between the current state of simulation and argument-based inquiring activity, enhancing students' scientific reasoning and the state of expectation. The first section of the survey leads participants to complete background and demographic information such as gender, teaching experience, teaching level, school type, school size, educational background, and teaching subject. Part 2 – 4, each item is closed-end question, with Likert's 5 rating scales (very poor = 1, poor = 2, fair = 3, good = 4, excellent = 5). The participants were asked to check how much they agree with the statement concerning topics shown in Table 1.

Table 1 The key questions of the needs associated with each part.

Part	Items
Basic information of the informant.	7
The state between current and expected learning materials and school curriculum for enhancing student's scientific reasoning.	13
The state between current and expected simulation for enhancing student's scientific reasoning.	5
The state between current and expected argument-based inquiring activity for enhancing scientific reasoning.	16

The questionnaire consists of 4 parts as followings:

Part 1: Basic information of the informant

In this part, informants were asked about the necessary information to describe the sample's demographic.

Part 2: The state between current and expected learning materials and school curriculum for enhancing student's scientific reasoning

In this part, informants will express the different states between existing learning materials and school curriculum for enhancing student's scientific reasoning and expected state should be.

Part 3: The state between current and expected simulation for enhancing student's scientific reasoning

In this part, informants will express the different features between existing simulations for enhancing students' scientific reasoning that teachers have used and expected features should be.

Part 4: The state between current and expected argument-based inquiring activity for enhancing scientific reasoning

In this part, informants will express the different features between existing argument-based inquiring activity for enhancing students' scientific reasoning that teachers have used and expected features should be.

To validate the assertion of 41 items, researchers asked the opinions of five experts (three educational technologists and two science educators) to validate the question's objectives. The Lawshe's content validity ratio (Lawshe, 1975, as cited in Gilbert and Prion, 2016) was used for analyzing the question's validity. The result of the analysis of CVR found that all of the questions could be considered good question because of CVR more than 0.78 (Polit, Beck, & Owen, 2007). Then the questionnaires were distributed to 12 science teachers in Ubon Ratchathani province to evaluate the objectivity. The teachers were asked to share their experiences regarding the length of the survey. Pilot respondents indicated that they were satisfied with quality of the questions (Seechaliao, 2010). Finally, questionnaires were sent to 36 science teachers in educational service area 29, Ubon Ratchathani province, to assess internal consistency. Cronbach's alpha coefficient assessed internal consistency, and the instrument was found to be highly reliable (49 items; $\alpha = 0.917$). Following the pilot study and validation of the instrument, 105 participants (science teachers in educational service area 28) completed the revised version.

In an analysis of the survey, this study has followed Phanchalaem et al. (2016). The modified priority need index (PNI_{mod}) was used for the analysis of collected data as an intervalist's viewpoint (Harpe, 2015). The priority needs index is presented as a mean point and PNI_{mod} value because PNI could be used for calculation from importance and degree of success (Lane, Crofton, & Hall, 1983, as cited in Wongwanich, Sakolrak, & Piromsombat, 2014).

Results

The questionnaires out of 126, 105 (83%) were responded by 35 (33%) male and 70 (67%) female teachers. Among these, 27 (26%) had less than 5 years of teaching experience,

26 (25%) teachers with 10 – 15 years of teaching experience, 15 - 20 years of teaching experience, and 20 (19%) with more than 20 years of teaching experience. Twenty-five teachers (24%) taught at Mathayomsuksa 1 (level 7), 32 (30%) at Mathayomsuksa 2 (level 8), and 48 (46%) at Mathayomsuksa 3 (level 9). With the number of 27 (26%), employed at Opportunity extension school, and 78 (74%) at secondary school. There were 27 teachers (26%) from small schools, 34 (32%) from middle schools, 19 (18%) from large schools, and 25 (24%) from extra-large schools. These teachers held a bachelor's degree, 48 (46%), 55 (52%) with master's degree, and 2 (2%) doctorates. Among these respondents, 63 (60%) only taught general science and 42 (40%) general science and other subjects (Table 2).

Table 2 Demographic Characteristic of Teachers. ($N = 105$)

Demographic Data		Frequency	Percentage
Gender	Male	35	33
	Female	70	67
Teaching Experience	<5 years	27	26
	5-10 years	26	25
	10-15 years	16	15
	15-20 years	16	15
	>20 years	20	19
Teaching Level	Mathayomsuksa 1 (level 7)	25	24
	Mathayomsuksa 2 (level 8)	32	30
	Mathayomsuksa 3 (level 9)	48	46
School type	Opportunity extension school	27	26
	Secondary school	78	74
School size	Small	27	26
	Middle	34	32
	Large	19	18
	Extra Large	25	24
Educational background	Bachelor	48	46
	Master	55	52
	Doctor	2	2
Teaching Subject	Only general science	63	60
	General science and Others	42	40

Overall of the attitude of teachers towards the problems, the feature (Student makes an understanding of the relationship between multiple variables) is the most expected ($PNI_{mod} = 0.23$), followed by the allocation of result and feedback ($PNI_{mod} = 0.22$),

the accentuation of evidence or question-based evidence in learning activities ($PNI_{mod} = 0.22$), the student's presentation of evidence supporting the claim ($PNI_{mod} = 0.22$), the student's presentation of a count-argument ($PNI_{mod} = 0.21$), the investigation of model's behavior in scientific phenomena ($PNI_{mod} = 0.20$), the defining of conflict argument ($PNI_{mod} = 0.20$), and the use of mathematics, information, information technologies, or computational thinking ($PNI_{mod} = 0.19$), respectively. Besides, the researcher found the limitation of learning materials and the school curriculum. The existing learning materials ($PNI_{mod} = 0.22$) and school curriculum ($PNI_{mod} = 0.21$) could enhance student's scientific reasoning sufficiently, as show in Table 3.

Table 3 The priority needs index of the problem in the current state of learning materials, school curriculum, simulations software, and argument-based inquiry activity for enhancing middle school's scientific reasoning ability ($N = 105$)

Features of simulation and argument-based inquiry	I*	D**	PNI***	Rank
The simulation could lead the student to make an understanding of the relationship between multiple variables of scientific phenomena.	4.07	3.30	0.23	1
The simulation could allocate features of results and feedback. For instance, the user interface could show a data table or graph of the experiment result.	4.01	3.29	0.22	2
The existing learning materials could enhance a student's scientific reasoning.	4.13	3.38	0.22	2
The argument-based inquiry could have more emphasis on evidence or question-based evidence.	4.03	3.30	0.22	2
The argument-based inquiry could lead the student to present evidence supporting the claim.	4.13	3.40	0.22	2
The argument-based inquiry could lead the student to present a counter-argument.	4.13	3.41	0.21	3
The current school curriculum could enhance a student's scientific reasoning.	4.03	3.34	0.21	3
The simulation could allocate features of defining of model's behavior in scientific phenomena.	3.98	3.32	0.20	4
The argument-based inquiry could lead the student to define conflict of arguments.	4.11	3.42	0.20	4
The argument-based inquiry could promote the student to use mathematics, information, information technologies, or computational thinking.	4.02	3.37	0.19	5

* I = The Average score of expected state.

** D = The Average score of current state.

*** $PNI = I-D/D$

Conclusion and Discussions

In conclusion, this study revealed that northeastern Thailand teacher's aspect rated the deficiency of learning materials and school curriculum for scientific reasoning. Likewise, simulation's features, which could be improved, are displaying a relationship between multivariable, feedback, and result. Similarly, argument-based inquiry features, which could be added to learning activities for scientific reasoning are an emphasis on evidence or question-based evidence, presentation of evidence supporting the claim, presentation of a counter-argument, stipulation of a conflict of arguments, and using of mathematics, information, information technologies, or computational thinking. Therefore, OBEC (the office of basic education commission) should provide a novel instructional simulation, which includes enhanced features, and distribution to distant schools. These insights should be used to inform simulation developers to understand the needs of users better.

Based on the results, this study investigated overall expected views of learning materials, school curriculum, simulation, and argument-based inquiry activity for enhancing middle school's scientific reasoning ability of science teachers in Sisaket province (northeastern Thailand) and explored associated factors. The results reveal the insufficiency competency of existing learning materials and school curriculum that encourages student's scientific reasoning. The results of this study is in line with previous studies that scientific reasoning is a core topic in science education in schools. While a variety of interventions are developed and implemented to deal with the problem, but there are a few learning materials and curriculum that were used for the fostering (Engelmann, Neuhaus, & Fischer, 2016). This is indicative of the demand for novel learning materials and curriculum. Besides, when ranking PNI was pronounced for the needs on more useful features of simulation, e.g., understanding of the relationship between multiple variables of scientific phenomena, results and feedback, and defining of model's behavior in scientific phenomena. This result related to findings of previous studies (Aldrich, 2009; Liu, Kinshuk, Lin, & Wang, 2012) that DLMR (dynamic linked multiple representations) as a result and feedback, such as graph and diagram. They are the efficient tools for learning with courseware. Likewise, the investigation of the model's behavior in the system is the core feature of simulation for learning (Landriscina, 2013).

More importantly, the result of this study shows the deficient positive impact of current argument-based inquiry for scientific reasoning, e.g., emphasis on evidence or question-based evidence, presentation of evidence supporting the claim, presentation of a counter-argument, stipulation of a conflict of arguments, and using of mathematics, information, information technologies, or computational thinking. This result conformed to prior studies (Grigg et al., 2013;

Weber et al., 2013) that scientific inquiry with constructing explanations from evidence is a potent activity for student's learning in scientific topics. Similarly, these results tally with antecedent studies (Abi-El-Mona & Abd-El-Khalick, 2011; Amgoud & Kaci, 2007; O'Hallaron, 2014; Voss & Means, 1991; Zhang et al., 2015) that presentation of reason supporting claim, introducing a counter-argument, and determining of the different conflict between arguments is the crucial process in argumentation.

Suggestions

This study was associated with limitations. The sample size was small, and the data were obtained from a single setting. Other studies should study with larger sample sizes and in different regions. Mixed methods are a better method to conduct future studies.

Acknowledgement

Financial support from National Research Council of Thailand is greatly appreciated.

References

- Abi-El-Mona, I., & Abd-El-Khalick, F. (2011). Perceptions of the Nature and 'Goodness' of Argument among College Students, Science Teachers, and Scientists. *International Journal of Science Education*, 33(4), 573-605. DOI: 10.1080/09500691003677889
- Acar, Ö. (2014a). Scientific reasoning, conceptual knowledge, & achievement differences between prospective science teachers having a consistent misconception and those having a scientific conception in an argumentation-based guided inquiry course. *Learning and Individual Differences*, 30, 148-154. DOI: 10.1016/j.lindif.2013.12.002
- Acar, Ö. (2014b). Scientific reasoning, conceptual knowledge, & achievement differences between prospective science teachers having a consistent misconception and those having a scientific conception in an argumentation-based guided inquiry course. *Learning and Individual Differences*, 30, 148-154. DOI: 10.1016/j.lindif.2013.12.002
- Aaldrich, C. (2009). *Learning online with games, simulations, and virtual worlds: Strategies for online instruction*. Wiley.
- Amgoud, L., & Kaci, S. (2007). An argumentation framework for merging conflicting knowledge bases. *International Journal of Approximate Reasoning*, 45(2), 321-340. DOI: 10.1016/j.ijar.2006.06.014
- Bolduc, J.-S. (2014). Narrow and broad styles of scientific reasoning: A reply to O. Bueno. *Studies in History and Philosophy of Science Part A*, 47(0), 104-110. DOI: 10.1016/j.shpsa.2014.03.007
- De La Paz, S., Ferretti, R., Wissinger, D., Yee, L., & MacArthur, C. (2012). Adolescents' Disciplinary use of evidence, argumentative strategies, and organizational structure in writing about historical controversies. *Written Communication*, 29(4), 412-454. DOI: 10.1177/0741088312461591
- Dennis, C. W., Dorsey, J. A., & Gitlow, L. (2015). A call for sustainable practice in occupational therapy: Un appel à la pratique durable en ergothérapie. *Canadian Journal of Occupational Therapy*. DOI: 10.1177/0008417414566925

- Efstathiou, C., Hovardas, T., Xenofontos, N. A., Zacharia, Z. C., deJong, T., Anjewierden, A., & van Riesen, S. A. N. (2018). Providing guidance in virtual lab experimentation: The case of an experiment design tool. *Educational Technology Research and Development*, 66(3), 767-791. DOI: 10.1007/s11423-018-9576-z
- Engelmann, K., Neuhaus, B. J., & Fischer, F. (2016). Fostering scientific reasoning in education meta-analytic evidence from intervention studies. *Educational Research and Evaluation*, 22(5-6), 333-349. DOI: 10.1080/13803611.2016.1240089
- Gilbert, G. E., & Prion, S. (2016). Making sense of methods and measurement: Lawshe's Content Validity Index. *Clinical Simulation in Nursing*, 12(12), 530-531. DOI: 10.1016/j.ecns.2016.08.002
- Gillies, R. M., Nichols, K., Burgh, G., & Haynes, M. (2014). Primary students' scientific reasoning and discourse during cooperative inquiry-based science activities. *International Journal of Educational Research*, 63(0), 127-140. DOI: 10.1016/j.ijer.2013.01.001
- Grigg, J., Kelly, K. A., Gamoran, A., & Borman, G. D. (2013). Effects of two scientific inquiry professional development interventions on teaching practice. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 35(1), 38-56. DOI: 10.3102/0162373712461851
- Harpe, S. E. (2015). How to analyze Likert and other rating scale data. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 7(6), 836-850. DOI: 10.1016/j.cptl.2015.08.001
- Hoban, G., & Nielsen, W. (2014). Creating a narrated stop-motion animation to explain science: The affordances of "Slowmation" for generating discussion. *Teaching and Teacher Education*, 42(0), 68-78. DOI: 10.1016/j.tate.2014.04.007
- Hodson, D. (2014). Learning Science, Learning about Science, Doing Science: Different goals demand different learning methods. *International Journal of Science Education*, 36(15), 2534-2553. DOI: 10.1080/09500693.2014.899722
- Hsu, C.-C., Chiu, C.-H., Lin, C.-H., & Wang, T.-I. (2015). Enhancing skill in constructing scientific explanations using a structured argumentation scaffold in scientific inquiry. *Computers & Education*, 91, 46-59. DOI:10.1016/j.compedu.2015.09.009
- Kaizer, J. S., Heller, A. K., & Oberkamp, W. L. (2015). Scientific computer simulation review. *Reliability Engineering & System Safety*, 138, 210-218. DOI: 10.1016/j.res.2015.01.020
- Kant, J. M., Scheiter, K., & Oschatz, K. (2017). How to sequence video modeling examples and inquiry tasks to foster scientific reasoning. *Learning and Instruction*, 52, 46-58. DOI: 10.1016/j.learninstruc.2017.04.005
- Köksal-Tuncer, Ö., & Sodian, B. (2018). The development of scientific reasoning: Hypothesis testing and argumentation from evidence in young children. *Cognitive Development*, 48, 135-145. DOI: 10.1016/j.cogdev.2018.06.011
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. DOI: 10.1177/001316447003000308
- Landriscina, F. (2013). *Simulation and Learning: A Model-Centered Approach*: Springer New York.
- Lazonder, A. W., Hagemans, M. G., & Jong, T. d. (2010). Offering and discovering domain information in simulation-based inquiry learning. *Learning and Instruction*, 20, 511-520.
- Liu, T.-C., Kinshuk, Lin, Y.-C., & Wang, S.-C. (2012). Can verbalisers learn as well as visualisers in simulation-based CAL with predominantly visual representations? Preliminary evidence from a pilot study. *British Journal of Educational Technology*, 43(6), 965-980. DOI: 10.1111/j.1467-8535.2011.01262.x

- Mayer, D., Sodian, B., Koerber, S., & Schrippert, K. (2014). Scientific reasoning in elementary school children: Assessment and relations with cognitive abilities. *Learning and Instruction*, 29(0), 43-55. DOI: 10.1016/j.learninstruc.2013.07.005
- O'Hallaron, C. L. (2014). Supporting Fifth-Grade ELLs' argumentative writing development. *Written Communication*, 31(3), 304-331. DOI: 10.1177/0741088314536524
- OECD. (2016). *PISA 2015 Results: Excellence and equity in education science performance among 15-year-olds* [eBook]. DOI: 10.1787/9789264266490-6-en
- Phanchalaem, K., Sujiva, S., & Tangdhanakanond, K. (2016). The state of teachers' educational data use in Thailand. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 217, 638-642. DOI: 10.1016/j.sbspro.2016.02.084
- Polit, D. F., Beck, C. T., & Owen, S. V. (2007). Is the CVI an acceptable indicator of content validity? Appraisal and recommendations. *Research in Nursing & Health*, 30(4), 459-467. DOI: 10.1002/nur.20199
- Psycharis, S. (2013). Examining the effect of the computational models on learning performance, scientific reasoning, epistemic beliefs and argumentation: An implication for the STEM agenda. *Computers & Education*, 68, 253-265. DOI: 10.1016/j.compedu.2013.05.015
- Seechaliao, T. (2010). *A proposed model of instructional design and development based on engineering creative problem solving principles to develop creative thinking skills of undergraduate engineering students*. Chulalongkorn University, Bangkok.
- Seehamat, L., Sarnrattana, U., Tungkasamit, A., & Srisawasdi, N. (2014). Needs assessment for school curriculum development about water resources management: A case study of Nam Phong Basin. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 1763-1765. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.01.469
- Thuneberg, H., Hautamäki, J., & Hotulainen, R. (2014). Scientific reasoning, school achievement and gender: A multilevel study of between and within school effects in Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1-20. DOI: 10.1080/00313831.2014.904426
- Vallverdú, J. (2014). What are simulations? An epistemological approach. *Procedia Technology*, 13, 6-15. DOI: 10.1016/j.protcy.2014.02.003
- Voss, J. F., & Means, M. L. (1991). Learning to reason via instruction in argumentation. *Learning and Instruction*, 1, 337-350.
- Weber, D. N., Hesselbach, R., Kane, A. S., Petering, D. H., Petering, L., & Berg, C. A. (2013). Minnows as a classroom model for human environmental health. *The American Biology Teacher*, 75(3), 203-209. Retrieved from <http://abt.ucpress.edu/content/75/3/203.abstract>
- Wongwanich, S., Sakolrak, S., & Piromsombat, C. (2014). Needs for Thai teachers to become a reflective teacher: Mixed methods needs assessment research. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 1645-1650. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.01.450
- yavuz, o., parzych, j., & generali, m. (2017). a systematic approach to exploring college and career readiness program needs within high-poverty urban public schools. *Education and Urban Society*, 51(4), 443-473. DOI: 10.1177/0013124517727054
- Zendler, A., & Greiner, H. (2020). The effect of two instructional methods on learning outcome in chemistry education: The experiment method and computer simulation. *Education for Chemical Engineers*, 30, 9-19. DOI: 10.1016/j.ece.2019.09.001

- Zhang, X., Anderson, R. C., Morris, J., Miller, B., Nguyen-Jahiel, K. T., Lin, T.-J., Hsu, J. Y.-L. (2015). Improving children's competence as decision makers: Contrasting effects of collaborative interaction and direct instruction. *American Educational Research Journal*. DOI: 10.3102/0002831215618663
- Zhu, M., Liu, O. L., & Lee, H.-S. (2020). The effect of automated feedback on revision behavior and learning gains in formative assessment of scientific argument writing. *Computers & Education*, 143, 103668. DOI: 10.1016/j.compedu.2019.103668

แนวทางการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Guideline for the development of basic acting exercise

for learner in the 21st century

สุรินทร์ เมทะนี

Surin Medhane

บทความวิจัย

สาขาวิชาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์การดนตรีและศิลปะการแสดง คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

306 ซอยลาดพร้าว 107 คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

Music and Performing Arts Program, Faculty Creative Industry, Rattana Bundit University

306 Lat Phrao 107 Alley, Khlong Chan, Bang Kapi, Bangkok 10240 Thailand

Corresponding author. Email: bird20@hotmail.com

Received: April 8 2020

Revised: June 18, 2020

Accepted: June 22, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 วิธีดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรเลือกแบบเจาะจง คือ อาสาสมัครจำนวน 10 คน ที่ไม่มีพื้นฐานการศึกษาด้านการแสดง เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบฝึกหัดการแสดง 10 แบบฝึกหัด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้าร่วมโครงการ ก่อนและหลังเรียนการแสดง แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ชมการแสดงภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลวิจัยพบว่ามี 3 องค์ประกอบสำคัญที่เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกหัดเพื่อการแสดง 1. ทักษะผู้เรียนการแสดงในศตวรรษที่ 21 คือ 1) การเป็นผู้ชี้นำตนเอง 2) การประเมินตนเอง 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ 4) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 5) ทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี 2. ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ช่วงวัยเรียน ได้แก่ 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์การทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) การยืดหยุ่นทางความคิด ความสามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม 3. ทักษะสำคัญของนักแสดง มี 1) การแสดงอารมณ์ 2) จินตนาการ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) การคิดวิเคราะห์ 5) การเคลื่อนไหว 6) พลังในการแสดง 7) สมาธิในการแสดง 8) การสื่อสาร 9) การใช้เสียง

คำสำคัญ: นักเรียนการแสดง แบบฝึกหัดการแสดง ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objective of this research was to study and find the way to develop guidelines for basic acting exercise for learner in the 21st century. The method of the research is to use descriptive research methodology. The population used in this study was chosen by a specific method, consisting of 10 subjects who does not have educational background in acting. Research tools include Acting exercises, 10 exercises. The exercises are suitable at the highest level. The questionnaire for the participants before and after the performance of the program. The questionnaire for the satisfaction of the viewers of the overall performance was at the highest level. The research found that there are 3 main components: 1. Skills of learners acting in the 21st century 1) being a self-directed person 2) self-assessment 3) life and career skills 4) learning and innovation skills 5) information skills, media and technology. 2. Strategy 3 in the development and enhancement of human potential in the area of human development throughout the school age, 1) critical thinking skills Synthesis in working with others. 2) The flexibility of thought. The ability to live and work with others under a multicultural society. 3. The important skills of the actors should include 1) Emotional performance 2) Imagination 3) Creativity 4) Critical thinking 5) Movement 6) Energy of performance 7) Concentration in performance 8) Communication 9) Voice control.

Keywords: acting students; acting exercise; learner in the 21st century

บทนำ

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการรับข้อมูลข่าวสารจากหลายช่องทาง จากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้การสอนที่เปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน ปัญหาที่เกิดมาจากความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการสื่อสารนี้ ทำให้นักการศึกษาหันมาให้ความสนใจและกำหนดทักษะของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ขึ้นโดยเฉพาะรายวิชาที่เน้นด้านทักษะวิชาชีพ เช่น วิชาแพทย์ พยาบาล วิศวกรรม สถาปัตยกรรม ศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ ดนตรี เป็นต้น ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น เน้นการปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรม มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะ ด้านภาษา ศิลปะ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจรวมถึงการวาง

พื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตในแต่ละช่วงวัย ให้นำไปปฏิบัติได้ เป็นการวางแนวทางและสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (National strategy, 2019, p. 36-37)

การเรียนการสอนด้านศิลปะการแสดงเป็นอีกหนึ่งหลักสูตรที่ต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ มีการเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก เช่นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ มีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เป็นต้น (Dekdeedotcom, 2019) จากจำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนดังกล่าวทำให้เห็นถึงความสำคัญและความนิยมในการเลือกเรียนด้านศิลปะการแสดงของผู้เรียน และเมื่อจบหลักสูตรแล้วสามารถประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบันเทิงได้หลากหลาย

การพัฒนาผู้เรียนการแสดงในแต่ละสถาบันการศึกษา ผู้สอนการแสดงมีเทคนิคในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสำคัญตามมาตรฐานวิชาชีพที่แตกต่างกันไป นิยมใช้แบบฝึกหัดการแสดง เพื่อสังเกต วิเคราะห์ สิ่งที่คุณเรียนคิด ตีความ ซึ่งวิธีการนี้ได้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ในประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะช่วงวัยเรียน การใช้แบบฝึกหัดทางด้านการแสดง จะช่วยพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นความยืดหยุ่นทางความคิด ทักษะทางด้านการใช้ภาษา ศิลปะ การได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ที่สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (Panich, 2012, p. 16-21) เพราะการเรียนด้านศิลปะการแสดงมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากศิลปะการแสดงสามารถสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของมนุษย์ในช่วงเวลาและยุคต่างๆ ออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรม และศิลปะการแสดงยังสะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มชนได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเป็นตัวช่วยให้โลกทั้งใบเชื่อมโยงถึงกัน แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเฉพาะของท้องถิ่นตน ดังนั้นการเรียนศิลปะการแสดงจึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เปิดรับเรียนรู้และทำความเข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างไปจากท้องถิ่นชุมชนของตนเองได้ แต่ยังคงรู้จักอัตลักษณ์ของสังคมและวัฒนธรรมของตน รวมถึงสามารถปรับเปลี่ยนยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมได้ เพราะการเรียนการแสดงต้องฝึกทักษะหลายด้าน ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนพัฒนาทักษะเฉพาะ เช่น ทักษะทางด้านจินตนาการ ทักษะทางด้านการเคลื่อนไหว ทักษะทางด้านการใช้เสียง ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะในการใช้ร่างกาย ทักษะด้าน การจัดการอารมณ์ความรู้สึก ทักษะด้านการสื่อสาร ภาษาพูด หรือภาษากาย นอกจากนี้ยังพัฒนาทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันอีกด้วย ซึ่งทักษะเหล่านี้ล้วนจำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในชีวิต และเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Joyruksa, 2017)

จากความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนการแสดงดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างแบบฝึกหัดการแสดงในการเรียน การสอนวิชาการแสดงที่เหมาะสมต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในประเด็นที่ การเรียนการสอนวิชาศิลปะการแสดงสามารถพัฒนาทักษะที่มีความจำเป็นต่อผู้เรียนและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะช่วงวัยเรียน การใช้แบบฝึกหัดทางการแสดง จะช่วยพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกหัดด้านการแสดงโดยนำยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนในระยะยาวในประเด็นการพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะช่วงวัยเรียน กับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความยืดหยุ่นทางความคิด ความสามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม โดยนำมาพัฒนาเป็นแบบฝึกหัดทางการแสดง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพที่พึงประสงค์ในการเรียน การแสดงในศตวรรษที่ 21

สมมติฐานการวิจัย

แบบฝึกหัดด้านการแสดงชั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับผู้เรียนการแสดงในศตวรรษที่ 21 มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น 1) ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ 2) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน 3) ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม และ 4) ความยืดหยุ่นทางความคิด

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st century skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (coach) และอำนวยความสะดวก (facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (problem-based learning) ของผู้เรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้

ครูเพื่อศิษย์ (professional learning communities: PLC) ทักษะที่คาดหวังสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่เรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการ บูรณาการ ยึดโครงงานเป็นฐาน และอื่นๆ ดังกล่าวจะเน้นเรื่อง 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) 2) ทักษะชีวิตและอาชีพ (life and career skills) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (information, media and technology skills) ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือ (collaboration) ในการทำงานเป็นทีม การคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) (Panich, 1998) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชมอน บรู๊ค ที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียลองบีช ศึกษาเรื่องการพัฒนาชั้นเรียนการแสดงทั่วไปเพื่อใช้ในรายวิชาศึกษาทั่วไปผู้วิจัยได้สร้างประเด็นเกี่ยวกับการรวมชั้นเรียนการแสดงให้เป็นองค์ประกอบหลักในโครงสร้างรายวิชาการศึกษาทั่วไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเรียนการแสดงจะเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาและการเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียน มีทักษะที่หลากหลาย งานวิจัยนี้ได้พยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงการวิเคราะห์ประโยชน์ความสอดคล้องของรายวิชาการศึกษาทั่วไปและตรวจสอบวิธีการเรียนการแสดงเบื้องต้น ผลวิจัยสรุปว่าเนื้อหาหลักสูตรเนื้อหาหลักสูตรโครงสร้างและวัตถุประสงค์ของชั้นเรียนการแสดงเบื้องต้นเป็นกรอบการใช้ชีวิตที่สำคัญสำหรับนักเรียนในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ของพวกเขา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม และ ความยืดหยุ่นทางความคิด (Simon Brooke, 2012).

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรม มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะ ด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผน ชีวิต และวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิตสามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (National strategy, 2019, p.36-37)

แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะการแสดง

การแสดงละคร (acting) เป็นศิลปะสาขาหนึ่งที่มนุษย์กระทำมาตั้งแต่เกิดและกระทำอยู่ทุกวันในบทบาทต่างๆ เพื่อสื่อสารเรื่องราวความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ให้ผู้อื่นรู้เห็นและมีความรู้สึกร่วมด้วย หรือได้รับความบันเทิง หรือได้รับความรู้ ข่าวสาร เรื่องราว นักแสดงละคร (actor) เป็นผู้ถ่ายทอดตีบท และตีความหมายของบทละครที่เป็นวรรณกรรมออกมาเป็นท่าทาง การกระทำด้วยร่างกาย (physical actions) การกระทำด้วยเสียง (vocal action) ด้วยคำพูดหรือบทสนทนา (dialogue) ให้ผู้ชม (audience) ได้เห็นเป็น

ภาพบนเวที (visual presentation) ประหนึ่งว่าเป็นความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต แต่เป็นความจริงที่เกิดจากการสมมติที่เลียนแบบ (imitation) ชีวิตและธรรมชาติจำลองมาบนเวทีในกำหนดเวลาช่วงหนึ่งที่ยึด และในสถานที่ที่จำกัด (limited time and space) นักแสดงที่เก่งจะต้องสามารถเข้าใจให้ผู้ชมให้ติดตาม และเห็นคล้อยไปด้วยกับการแสดงของเขา ความสามารถนี้อาจมีบางส่วนที่มาจากพรสวรรค์ (Talent) โดยกำเนิด แต่ส่วนใหญ่จะต้องมาจากความชำนาญและประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกฝน การเรียนรู้ การฝึกซ้อมและเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแสดงบนเวทีด้วย ซึ่งทุกคนสามารถทำได้ ถ้าสนใจที่จะพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเองให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพขึ้น (Rattanan, 2003)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการศึกษาวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีลำดับขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎี 3 กลุ่มคือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ 3) ทฤษฎีของการแสดง
2. นำผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีมาสร้างแบบฝึกหัดทางการแสดง เพื่อพัฒนาทักษะ 9 ด้านคือ 1) การแสดงอารมณ์ 2) จินตนาการ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) การคิดวิเคราะห์ 5) การเคลื่อนไหว 6) พลังในการแสดง 7) สมมติในการแสดง 8) การสื่อสาร 9) การใช้เสียง
3. นำผลที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดมาวิเคราะห์และประเมินผล นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกหัดการแสดงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
6. สรุปผลข้อมูลในรูปแบบเชิงสถิติและอภิปรายสรุป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สรุปผลได้ดังนี้

1. การสร้างและออกแบบแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐาน จากกรอบแนวคิดการวิจัยในประเด็นการส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในยุทธศาสตร์ที่ 3 ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ในประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ช่วงวัยเรียน โดยเฉพาะทักษะความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด สอดคล้องกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านความสามารถ ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเป็นผู้นำ การเรียนรู้และนวัตกรรม ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความถนัดและความสนใจ นำมาพัฒนาทักษะสำคัญที่นักแสดงควรมี 9 ด้าน โดยพัฒนาแต่ละด้านตามความเหมาะสมของการเชื่อมโยงในแต่ละทักษะที่ควร

พัฒนาในแต่ละแบบฝึกหัด โดยมีการกำหนดสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ วิธีการสอน และทักษะที่คาดหวัง นำมาออกแบบโดยสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดง สามารถสรุปผลเป็นตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 กระบวนการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 3	ทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21	ทักษะสำคัญ ของนักแสดง	แบบฝึกหัดการแสดง ทฤษฎีทางการแสดง	ตัวชี้วัด
1) ทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ใน การทำงานร่วมกับผู้อื่น (critical thinking and synthesis co- working group) 2) การยืดหยุ่นทาง ความคิด (flexibility of thought) 3) ความสามารถอยู่ ร่วมและทำงานกับ ผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่ เป็นพหุวัฒนธรรม (the ability to live and work with others under a multicultural society)	1) การเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ (self-directed) 2) การประเมินตนเอง (self-assessment) 3) ทักษะชีวิตและ อาชีพ (life and career skills) 4) ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม (learning and innovation) 5) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (information, media and technology)	1) สมาธิในการแสดง (concentration) 2) การแสดงอารมณ์ (emotional awareness) 3) จินตนาการ (imagination) 4) ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) 5) การคิดวิเคราะห์ (critical thinking) 6) พลังในการแสดง (energy) 7) การใช้เสียง (voice control) 8) การเคลื่อนไหว (stage movement) 9) การสื่อสาร (communication)	1) การฝึกท่วงท่า (gesture) 2) การเคลื่อนไหว (stage movement) 3) การปรับกล้ามเนื้อ (body awareness) 4) การด้นสด (improvisation) 1) การใช้เสียง (voice exercise) 2) การแสดงสั้น (scene work) 7) การอ่านและ วิเคราะห์บทละคร(play reading) 8)การจัดการด้านการ แสดง (show management) 9) การสร้างสมาธิด้วย การกำหนดลมหายใจ (butoh technique)	1) สามารถแสดง ออกทางรูปธรรมให้ เห็นถึงความเข้าใจใน ตัวเอง 2) สามารถแสดง ออกถึงการใช้ ประสิทธิภาพทาง ร่างกายในการแสดง 3) สามารถแสดง ออกถึงการ ประยุกต์ใช้เทคนิคใน การแสดง 4) สามารถแสดง ออกถึงความ รับผิดชอบ ความ ตั้งใจ การตรงต่อ เวลา ความร่วมมือใน ชั้นเรียน

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ผู้วิจัยนำมาพัฒนาเป็นแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานจำนวน 10 แบบฝึกหัด โดยมีสาระสำคัญในแต่ละแบบฝึกหัดดังนี้

แบบฝึกหัดที่ 1 ฉันคือใคร (Who am I?) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับร่างกายและจิตใจของผู้เรียน เป็นการสำรวจ ประเมินเกี่ยวกับความเป็นตัวตนของผู้เรียน พื้นฐานความคิด ประสิทธิภาพของร่างกายและความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ตลอดจนความหมายและความเข้าใจที่ถูกต้องในการเรียนการแสดง และคุณสมบัติที่ดีของนักแสดง

แบบฝึกหัดที่ 2 ฉันคืออะไร (What I am?) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้เรียนตลอดจนมนุษย์ด้วยกัน เรียนรู้เกี่ยวกับการรับ-ส่งความรู้สึกอย่างไรให้เป็นธรรมชาติในการแสดง การสร้างสมาธิในการแสดง ตลอดจนการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยเทคนิคการยืดของการเต้นแจ๊สนำมาบูรณาการในการเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนการแสดง

แบบฝึกหัดที่ 3 ฉันอยู่ที่ไหน (Where am I?) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวเอง ด้วยการวิเคราะห์ตีความบุคลิกลักษณะ อายุ อาชีพ เพศ ภูมิหลังของอาชีพในแต่ละอาชีพ เพื่อนำไปสู่การสร้างบุคลิกของตัวเอง

แบบฝึกหัดที่ 4 เมื่อฉันอยากเป็น (When I want to be) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ด้วยการจำลองสถานการณ์ (situation) ขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลิกลักษณะของตัวเอง เรียนรู้การรับ-ส่งอารมณ์ในการแสดง และเรียนรู้การด้นสด (Improvisation) กับคู่แสดง

แบบฝึกหัดที่ 5 ทำไมต้องเป็นฉัน (Why am I?) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายและจิตใจด้วยเทคนิคบูต (Butoh) เพื่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กัน เพื่อเตรียมความพร้อมของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหว และการสร้างสมาธิในการแสดงเพื่อให้ผู้เรียนสร้างบุคลิกและตัวตนขึ้นมาในการแสดง

แบบฝึกหัดที่ 6 ฉันต้องทำอะไร (How I can?) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการตีความ การวิเคราะห์เรื่องราว บทเรียนที่ผ่านมา ผ่านความต้องการของตัวเอง สื่อสารออกมาเป็นการใช้เสียง ภาษา การเคลื่อนไหวในการแสดง นำเสนอเป็นการแสดงเดี่ยว (monologue)

แบบฝึกหัดที่ 7 ใช่เลย (This is it) เป็นการเรียนรู้โดยการนำประสบการณ์ในชีวิต ประสบการณ์ในการเรียนการแสดง ที่ได้เรียนมาในแบบฝึกหัด บูรณาการการรับ-ส่งอารมณ์ในการแสดง การพัฒนาการแสดงทางอารมณ์ ฝึกฝนเป็นการแสดงสั้น ที่มีพัฒนาการมาจากอาชีพ

แบบฝึกหัดที่ 8 อย่างที่ควรเป็น (That the way it is) การเคลื่อนไหวร่างกายและจิตใจด้วยเทคนิคการเต้นร่วมสมัย (contemporary dance) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการแสดงตามบท ด้วยบทสนทนา (Dialogue) การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของตัวเอง จากบทละคร

แบบฝึกหัดที่ 9 สบาย สบาย (take it easy) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์ของการแสดงตามบท การพัฒนาของตัวเอง การเคลื่อนไหว การตีความร่วมกับผู้แสดงและผู้กำกับ ฝึกซ้อมเป็นการแสดง 1 ฉาก ฝึกการประสานสัมพันธ์ การจัดการทางด้านการแสดง การเป็นผู้ชี้นำตนเอง การประเมินตนเอง

แบบฝึกหัดที่ 10 การแสดงจะต้องดำเนินต่อไป (the show must go on) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในการนำเสนอการแสดงละครเวที (plays) การทำงานร่วมกัน ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การฝึกทักษะชีวิตและอาชีพ และการจัดการการเป็นนักแสดงที่ดี

2. การประเมินผลแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐาน

นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะการแสดง เพื่อตรวจสอบแบบฝึกหัดและเครื่องมือวัดแบบประเมินเพื่อหาความเที่ยงตรง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.98$, S.D = 0.108) ทำการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครที่ไม่เคยมีพื้นฐานการเรียนการแสดงมาก่อน จำนวน 10 คน มีผลการทำกิจกรรมปรากฏดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังเข้าโครงการ

ลำดับ	รายชื่อ	Pre Test			Post Test		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1	A	2.9	0.9	ปานกลาง	4.3	1.0	มากที่สุด
2	B	2.6	1.8	ปานกลาง	4.0	0.6	มากที่สุด
3	C	4.2	1.0	มากที่สุด	4.6	0.6	มากที่สุด
4	D	3.9	0.7	มาก	4.9	0.2	มากที่สุด
5	E	3.4	0.7	มาก	4.4	0.5	มากที่สุด
6	F	3.6	1.3	มาก	4.6	0.6	มากที่สุด
7	G	3.8	1.1	มาก	4.8	0.8	มากที่สุด
8	H	3.8	1.2	มาก	4.9	0.9	มากที่สุด
9	I	4.1	1.4	มากที่สุด	4.8	1.2	มากที่สุด
10	J	3.3	1.9	มาก	4.5	1.5	มากที่สุด
	รวม	3.31	1.16	มาก	4.56	0.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ที่เข้าร่วมโครงการมีระดับความคิดเห็นในทักษะการเรียนรู้การแสดงชั้นพื้นฐานสูงกว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่า แบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสามารถพัฒนาทักษะด้านการแสดงได้ในระดับมากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสรุปภาพรวมของทักษะและการพัฒนาในการเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ สามารถสรุปได้ว่า ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 10 คน ก่อนเรียนการแสดงมีค่าคะแนนต่ำสุด 3 อันดับ คือทักษะในการแสดง 2.3 ความเป็นผู้นำและ ช่วงเวลาที่สามารถพูดความจริงในชีวิต 2.9 และทักษะในการใช้เสียง 3.3 แต่เมื่อเข้าร่วมโครงการแล้ว มีค่าคะแนนสูงสุด 3 อันดับคือ ทักษะที่ดีต่ออาชีพนักแสดง 5.0 มุมมองชีวิตในด้านบวก ความรับรู้ต่อสังคมรอบด้าน 4.7 ความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ และทักษะการสื่อสารมีค่าคะแนน 4.6 จากนั้นมีการจัดแสดงผลงานของผู้เรียนในแบบฝึกหัดที่ 10 สามารถสรุปค่าความพึงพอใจจากการชมละคร ของนักแสดงจากการแสดงละครสั้น 5 ฉาก มีผู้เข้าชมจำนวน 55 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน เป็นเพศหญิง 18 คน เพศชาย 12 คน สามารถสรุปได้ว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการแสดงของผู้เรียนในโครงการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ผู้ชมได้รับความสนุกสนาน 4.90 สมานีของนักแสดงในการแสดง 4.56 และ พลังในการแสดงของนักแสดง 4.53

3. ร่างแนวคิดการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงชั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการทำวิจัยโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการปฏิบัติงานจริง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบฝึกหัดเพื่อการแสดงพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังแผนภูมิพาเธนอน (Parthenon) แสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แนวทางในการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากกรอบแนวคิดที่ได้จากผลการวิจัยมีประเด็นอภิปรายดังนี้ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่สนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต สำหรับในงานวิจัยนี้มุ่งเป้าหมายไปที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ช่วงวัยเรียน วัยรุ่น ปลุกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิตสามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (National strategy, 2019, p. 36-37)

การเรียนรู้ด้านศิลปะการแสดงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเด็นของการตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ภาษา ตรรกะด้านทัศนศาสตร์และมิติ ดนตรี กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง และมนุษย์สัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ในการทำงานด้านศิลปะการแสดงต้องมีการวางแผนการทำงานหลายขั้นตอน ก่อนจะออกมาเป็นผลงานเพื่อสร้างสุนทรียะให้กับผู้ชมการแสดง จะต้องมีการคิดเตรียมงานล่วงหน้า เช่น ขั้นตอนการเตรียมการสร้างงาน ขั้นตอนเตรียมงาน ขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนการนำเสนอ การจัดระบบความคิด และการเรียงลำดับความคิดเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อที่จะให้งานดำเนินไปตามแผนอย่างเป็นระบบและเกิดการผิดพลาดน้อยที่สุด การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อหาเหตุผลหลักเหตุผลรอง

ตลอดจนหาคำตอบและข้อสรุปของปัญหาให้เร็วที่สุดได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการทำงานกับผู้เชี่ยวชาญผู้มีความถนัดในแต่ละศาสตร์

นักแสดงละคร (actor) เป็นผู้ถ่ายทอดและตีความหมายของบทละครที่เป็นวรรณกรรมออกมาเป็นท่าทาง การกระทำด้วยร่างกาย (physical actions) การกระทำด้วยเสียง (vocal action) ด้วยคำพูดหรือบทสนทนา (dialogue) ให้ผู้ชม (audience) ได้เห็นเป็นภาพบนเวที (visual presentation) นักแสดงที่เก่งจะต้องสามารถเข้าใจผู้ชมให้ติดตามและเห็นคล้อยไปด้วยกับการแสดงของเขา ความสามารถนี้อาจมีบางส่วนที่มาจากพรสวรรค์ (talent) โดยกำเนิด แต่ส่วนใหญ่จะต้องมาจากความชำนาญและประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกฝน การเรียนรู้ การฝึกซ้อมและเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแสดงบนเวทีด้วย ซึ่งทุกคนสามารถทำได้ด้วยการเรียนและฝึกฝนขึ้น (Rattananin, 2016, p. 1)

นักแสดงถือเป็นหัวใจสำคัญหลักของการแสดง ผู้ที่จะเป็นนักแสดง ควรให้คุณค่าและตระหนักถึงหน้าที่ในการทำหน้าที่นักแสดงตามหลักวิชาการเพื่อสร้างสุนทรียรสให้กับการแสดง โดยการฝึกฝนให้สามารถออกแสดงได้อย่างมีอาชีพ มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีทักษะสำคัญที่นักแสดงควรมี แนวทางการพัฒนาแบบฝึกหัดเพื่อการแสดงจึงควรเป็นการเสริมทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนด้านการแสดงจึงควรออกแบบพัฒนาแบบฝึกหัดเพื่อการแสดงให้ครอบคลุมทักษะ 9 ด้านคือ

1) การแสดงด้านอารมณ์ (emotional awareness) เป็นความสามารถที่พัฒนาขึ้นหรือลงได้ ด้วยการฝึกปฏิบัติวิธีแสดงละครสด (improvisation) เป็นการฝึกฝนขั้นพื้นฐานของการแสดง โดยใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ สถานการณ์ สถานที่ เวลาและลักษณะของตัวละครโดยสังเขป ผู้แสดงจะใช้จินตนาการ (imagination) ของตนแสดงการเคลื่อนไหวบนเวที (movement) การกระทำ (action) ที่แสดงออกด้วยท่าทางคำพูด เสียงร้องสด ด้วยความรู้สึกนึกคิด เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการผลักดันจากภายใน (motivation)

2) จินตนาการ (imagination) เป็นความสามารถที่ฝึกฝนพัฒนาได้ ยิ่งฝึกฝนมากก็จะยิ่งทำให้มีวิธีการสร้างจินตนาการ ทำให้เราสามารถเข้าถึงและถ่ายทอดภาพต่างๆ ในจินตนาการออกมาได้อย่างรวดเร็วและเต็มไปด้วยรายละเอียดผ่านคำพูด ภาษากายและการกระทำต่างๆ สำหรับผู้ที่เป็นนักแสดงต้องสามารถถ่ายทอดเรื่องราวและสถานการณ์ในโลกของละครออกมาให้ผู้ชมได้รับรู้ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายขีดจำกัดของจินตนาการออกไปให้กว้างมากที่สุด

3) ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) มีความจำเป็นต่อกระบวนการคิดนอกกรอบของนักแสดงที่จะสามารถตัดสินใจในเหตุการณ์ในเรื่องราวต่างๆ ที่นักแสดงต้องสวมบทบาทเป็นตัวละครนั้นๆ ความคิดสร้างสรรค์สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกฝน จากการทำแบบฝึกหัดการแสดงที่หลากหลาย ทำให้นักแสดงสามารถสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงได้ทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังไม่ว่าจะเป็นนักแสดงหรือทีมงาน

4) การคิดวิเคราะห์ (critical thinking) ผู้แสดงเป็นตัวละครจะต้องศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับความรู้สึกนึกคิดและจิตใจของมนุษย์ นักแสดงสามารถใช้กระบวนการของการคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือสำคัญในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ใช้คำถามค้นหาคำตอบ หาสาเหตุ หาการเชื่อมโยง ส่งผลกระทบวิธีการ ขั้นตอน ของการกระทำของเหตุผลต่างๆ นักแสดงจะต้องศึกษาและฝึกวิเคราะห์ทางด้านจิตวิทยาที่

ซับซ้อนของมนุษย์ในสถานการณ์ต่างๆ และสมมติตนเองอยู่ในสภาพและสถานการณ์เช่นตัวละครนั้นอย่างจริงจังตามที่กำหนดไว้ โดยใช้ความทรงจำเกี่ยวกับอารมณ์ที่จะเกิดในสถานการณ์นั้นมาใช้ในการแสดง

5) การเคลื่อนไหว (stage movement) การเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดงในขณะที่แสดงและเคลื่อนไหวจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง จะต้องทำด้วยจุดมุ่งหมายของตัวละคร โดยมีความสัมพันธ์กันคือ ตำแหน่งบนเวที ทิศทางที่จะเคลื่อนไหว และตำแหน่งของร่างกาย นอกจากนี้ยังมีเรื่องของ การนั่ง นอน ยืน เดิน ท่าทางการใช้อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว มีหลักการทฤษฎีในการเคลื่อนไหวและทางด้านนาฏศิลป์มากมายที่จะช่วยส่งเสริมให้การเคลื่อนไหวนั้นมีความหมายต่อการแสดงมากที่สุด

6) พลังในการแสดง (energy) เป็นแรงผลักดันที่ตัวละครใช้ในการเคลื่อนไหว ซึ่งทำให้เกิดพลังของการกระทำ ถ้าตัวละครมีความกดดันสูง การกระทำ ความคิด ความรู้สึก สีหน้า แววตา ท่าทางของเขาก็จะรุนแรง การมีพลังมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ แรงจูงใจ พฤติกรรม อุปนิสัย อารมณ์ และสถานการณ์ในตอนนั้นด้วย ผู้แสดงจะต้องวิเคราะห์จากบทพูด (dialogue) ว่าแสดงมากน้อยเพียงไร แล้วจึงมีการเคลื่อนไหว หรือส่งความรู้สึกออกมา เป็นคลื่นความคิดความรู้สึกที่นักแสดงส่งต่อไปถึงผู้ชม ดังนั้น นักแสดงที่มีพลังก็คือ นักแสดงที่สามารถส่งคลื่นความคิดอารมณ์ความรู้สึก ภาพพจน์ จินตนาการ ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาต้องการให้ผู้ชมได้รับมาสู่ผู้ชมได้ดีกว่าคนอื่น

7) สมาธิในการแสดง (concentration) เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการฝึกซ้อมและแสดงจริง สมาธิของนักแสดงนั้นจะต้องกระทำในสถานที่ที่มีคนอื่นและสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่บนเวที เหมือนในชีวิตจริง ผู้แสดงจะต้องตั้งสมาธิในบทบาทที่ตนจะกระทำ สาเหตุที่กระทำ สถานที่ เวลา โดยสมมติข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ในความคิดและจินตนาการและเชื่อในสิ่งที่ตนสมมตินั้นว่าเป็นความจริง สามารถเห็นภาพของสถานที่ และรายละเอียดต่างๆ ของสิ่งที่ประกอบฉาก ทั้งๆ ที่เป็นการสมมติ นักแสดงที่ดีจะต้องมีสมาธิสูงมากจนสามารถรวมความคิด อารมณ์ ความรู้สึกไปสู่จุดใด จุดหนึ่งตามความต้องการ (objective) ของบทบาทอย่างมีพลังและจุดหมายที่แน่นอน

8) การสื่อสาร (communication) ในการแสดงจะต้องสื่อสารและมีปฏิกิริยาตอบโต้กับคู่แสดง เป็นการรับส่งบทบาทให้แก่กันและกัน ซึ่งทำให้คำพูดทุกคำหรืออิริยาบถของแต่ละคน ก็จะต้องมีอิทธิพลต่อการกระทำหรือคำพูดของอีกคนหนึ่ง นักแสดงจะต้องมีการสื่อสารและสัมพันธ์กับสำนึกและปฏิกิริยาตอบโต้กับตัวเอง กับเรื่องราว กับคู่แสดง และกับผู้ชมแม้แต่การไม่พูดหรือหยุดนิ่งในการแสดงก็ถือเป็นการสื่อสารด้วยเหตุผลของเรื่องราวของสถานการณ์นั้น

9) การใช้เสียง (voice control) เสียงเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของนักแสดง นอกจากจะต้องสื่อสารเปล่งเสียงให้ชัดเจนแล้ว น้ำเสียง (tone) ยังเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะสื่อสารอารมณ์ของนักแสดง (Motivation) ที่แตกต่างกัน นักแสดงที่ดีจะต้องสามารถวิเคราะห์ สื่อความหมายของเสียงให้ถูกต้องตามแรงผลักดันนั้นๆ นักแสดงจะต้องฝึกฝนร่างกาย และเสียง ให้มีความพร้อมมากที่สุด เพื่อสามารถเป็นอุปกรณ์และเครื่องมือของนักแสดงได้ทันที ทุกรูปแบบ ทุกแนวอย่างมีประสิทธิภาพและสมจริงที่สุดในวิชาชีพของนักแสดง

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนการแสดงควรมีสามารถสรุปได้เป็น 5 ทักษะคือ 1) การเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ (self-directed) 2) การประเมินตนเอง (self-assessment) 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ (life and career skills) 4) ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม (learning and innovation) 5) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (information, media and technology) (Panich, 2012, p. 16-21) ทักษะเหล่านี้สอดคล้องกับทักษะของการเป็นนักแสดงในการเป็นนักแสดงนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้แสดงจะต้องมีทักษะ พรสวรรค์ และความสามารถในการแสดงเป็นอย่างดี นักแสดงจะต้องผ่านการฝึกฝนการใช้ น้ำเสียงและร่างกายของตน ในการถ่ายทอด และสามารถควบคุมทุกส่วนในร่างกายเพื่อการแสดงได้อย่างยืดหยุ่น เหมาะสม และสื่อความหมายได้ดีที่สุด นอกจากนี้ผู้แสดงจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือในการแสดง รวมถึงการแสดงออกถึงความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกร่วมและเชื่อว่าตัวละครผู้นั้นคิดและรู้สึกเช่นนั้นจริง (Maneewattana, 2007, p. 46)

นักแสดงที่ดีควรศึกษาเรียนรู้เทคนิคทางด้านศิลปะการแสดงอย่างลึกซึ้ง เพราะมีองค์ประกอบและมีเทคนิคต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักแสดงสามารถทำหน้าที่ของศิลปะการแสดงอย่างมีคุณค่าประสานสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ฉาก เครื่องแต่งกาย แสง บท เป็นต้น เพราะศิลปะการแสดงสะท้อนให้มนุษย์เห็นถึงชีวิต วัฒนธรรม มุมมอง แนวคิดในช่วงเวลาที่ต่างยุค ต่างสมัยของประวัติศาสตร์ เนื้อหาและวิธีการสร้างงาน การพัฒนาทั้งเบื้องหน้าเบื้องหลังย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผู้ที่เป็นนักแสดงจึงต้องเรียนเทคนิคการแสดง และศึกษาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเองให้ตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาการเรียนการสอนทางด้านการแสดงในหลักสูตรต่างๆ ต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

2. ควรนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปะการแสดงในระดับต่างๆ ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น การปฏิบัติทางด้านการแสดง การกำกับแสดง ละครเพื่อการศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีการศึกษาและวิจัยร่วมกันกับผู้ฝึกสอนการแสดงในระดับอื่นๆ เช่น ปฐมวัย มัธยม และอุดมศึกษาเพื่อปรับกระบวนการคิดในการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

2. การพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรทดลองใช้กับผู้เรียนในกลุ่มที่มีพื้นฐานเรียนการแสดงมาก่อนด้วย เพื่อหาข้อเปรียบเทียบและข้อสรุปที่ดีร่วมกัน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเป็นเพราะความกรุณาของท่านอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัยทุกท่านที่สละเวลาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือให้มีความชัดเจนอันเป็นส่วนสำคัญในการทำวิจัยอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการที่พิจารณาให้งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พร้อมศักดิ์ บึงบัว ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ในการให้คำแนะนำการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

Dekdeedotcom. (2019). *S̄thāḇan thī peid s̄xn thāṅg dān kār s̄ædng* [Institute of acting courses].

Retrieved from <https://www.dek-d.com/tcas/28420/> (inThai)

เด็กดี ดอทคอม. (2562). สถาบันที่เปิดสอนทางด้านการแสดง. สืบค้นจาก <https://www.dek-d.com/tcas/28420/>

Joyruksa, Nummon. (2017). *Kār s̄ædng reīyn læw dī xari*. [What is studying acting then?]. Retrieved from <https://storylog.co/story/56bf3c8d3c6195db3ccc7af6> (inThai)

น้ำมนต์ จ้อยรักษา. (2560). การแสดงเรียนแล้วได้อะไร. สืบค้นจาก <https://storylog.co/story/56bf3c8d3c6195db3ccc7af6>

Maneewattana, C. (2007). *Khwaḍm rū keīyw qab s̄ilpa kār lakhr xeksār prakxb kār s̄xn rāywichā kār kākqab* [Knowledge of theater arts Documentation for the course of directing 1] (pp. 46). Bangkok: Faculty of Fine Arts Suan Sunandha Rajabhat University. (inThai)

ชุติมา มณีวัฒนา. (2550). ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการละคร เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการกำกับการแสดง 1. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Panich, V. (2012). *Withī s̄rāṅg kār reīyn rū pheux̄ s̄is̄ y'ni s̄twrrs̄ thī 21* [The ways to create learning for students in the 21st century]. (pp. 16-21). Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation. (in Thai)

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

Rattanan, M. (2003). *Khwaḍm rū beux̄ngt̄n keīyw qab s̄ilpa kār kākqab kār s̄ædng lakhr wethī*. [Basic knowledge the art of theater directing]. (pp. 1). Bangkok: Thammasart University. (in Thai)

มัทนี รัตนิน. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะการกำกับการแสดงละครเวที. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Yuthths̄āstr'chāti dān kār phat'hna læa s̄erim s̄rāṅg s̄qkyphāph thrqphyākr mnus̄ y'chwing way reīyn læa wayrūn [National strategy on human resource development and capacity development during school age and adolescence]. (pp. 36-37). (12 July 2519, Rattana Bundit University. (in Thai)

ยุทธศาสตร์ชาติ: ยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาขีดความสามารถในช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น (เอกสารประกอบการอบรม). (2562). (12 กรกฎาคม 2562, มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, กรุงเทพฯ).

Simon Brooke. (2012). *Making the case for a mandatory introductory acting class in the general education paradigm*. In Partial fulfillment of requirements for the degree master of fine arts, The Department of Theatre Arts, California State University, Long Beach.

การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของ
ครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี

The factor analysis of digital capability of teachers and education personnel
in Saraburi Province

บทความวิจัย

ศศิวิมล ม่วงกล้า¹ และ ต้องลักษณ์ บุญธรรม^{2*}
Sasivimol Maungklam¹ and Tongluck Boontham^{2*}

^{1,2*} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี 12110

^{1,2*} Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Technical Education,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, 12110, Thailand

*Corresponding author. Email: tongluck@mutt.ac.th

Received: May 3, 2020

Revised: June 4, 2020

Accepted: June 11, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 367 คน ได้มาโดยใช้วิธีคำนวณขนาดตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ ± 5 โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยวิธีการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมูมดักด้วยวิธีแวนเดอร์ไกต์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบตัวชี้วัดด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ได้องค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมเทคโนโลยีดิจิทัล 2) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) การเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล 4) การปฏิบัติตามกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล และ 6) การขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถอธิบายองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาจังหวัดสระบุรีได้ร้อยละ 77.09

คำสำคัญ: ความสามารถทางดิจิทัล การวิเคราะห์องค์ประกอบ ครู บุคลากรทางการศึกษา

Abstract

This research aimed to examine a factor analysis study of digital capability of teachers and education personnel in Saraburi Province. The sample group of this research, consisted of 367 teachers and educational personnel in Saraburi Province, which were obtained by using the sample size calculation method according to the table specifying the sample size at 95% confidence level and $\pm 5\%$ by using random stratified random sampling. The research instrument was a 5 points Likert scale questionnaire (reliability = 0.916). The data were analyzed using Exploratory Factor Analysis (EFA) and Principal Components Analysis (PCA)

with orthogonal varimax rotation. The research revealed that the digital capability of teachers and education personnel in Saraburi Province included six components: 1) participation in digital technology, 2) application of digital technology, 3) understanding digital technology, 4) compliance with digital technology laws, 5) construction of digital technology network, and 6) driving digital technology. The digital capability of teachers and education personnel in Saraburi Province could be explained by all components at 77.09%.

Keywords: digital capability; exploratory factor analysis; teachers; educational personnel

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงจากยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่ยุคสารสนเทศ สังคมแห่งโลกอนาคต แข่งขันโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ใช้ความรู้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน จากข้อมูลของสำนักสถิติแรงงาน สหรัฐอเมริกา (Bureau of Labor Statistics U.S.) กล่าวว่า สัญญาประชาคมยุคใหม่ต่างจากยุคที่ผ่านมา กล่าวคือ คนที่มีความรู้ มีทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวเอง ให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้เท่านั้นจึงจะประสบผลสำเร็จ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” จะช่วยให้สามารถ เรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้น ทักษะแห่งศตวรรษใหม่จึงเป็นใบเบิกทางสู่ การเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจ ส่วนคนที่ปราศจากทักษะดังกล่าวก็ต้องจมปลักอยู่กับงานที่มีทักษะน้อยและ ค่าจ้างต่ำ ความเชี่ยวชาญในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับพลเมืองในยุคปัจจุบัน (Wongkitrungruang & Chittarerk, 2019, p.1)

การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วตลอดเวลาและต่อเนื่องในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดความสลับซับซ้อนและปัญหาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรมในการดำเนินการจึงจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดหวังไว้ในการบริหารองค์การและสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีภารกิจหลาย ด้านจะต้องบริหารทรัพยากรและทำงานร่วมกับคนที่เกี่ยวข้องทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีทักษะทางการบริหาร มีความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม วิทยา จิตวิทยา การเมือง การปกครอง และภูมิศาสตร์ ฯลฯ มาเป็นส่วนประกอบในการบริหารงาน ซึ่ง กระบวนการบริหารงานของผู้บริหารต่างไปจากงานของผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารไม่ได้ลงมือปฏิบัติหรือให้บริการ โดยตรง แต่งานส่วนใหญ่คืองานบริหารที่อาจเกี่ยวข้องกับงานอื่น ๆ ทางอ้อม ผู้บริหารจะต้องใช้ทักษะ การบริหาร กระบวนการและมีเทคนิคการบริหาร หากผู้บริหารไม่มีทักษะทางการบริหารก็จะบริหารงานไม่ได้ ในศตวรรษที่ 21 องค์กรทั้งหลายเผชิญกับปัญหาท้าทายใหม่ ๆ มากมาย บทบาทของผู้นำเพิ่มความซับซ้อน และมีความสำคัญยิ่งขึ้น ผู้นำในอนาคตจำเป็นต้องมีทักษะและสมรรถนะใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (value creation) ให้แก่ตนเองสูงสุดจะได้มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันในโลกยุคไร้พรมแดน (Wiriyanpan, 2007, p.25)

จากที่กล่าวมา การจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ในหลักการบริหารหรือการจัดการ ตลอดจนมีทักษะในการบริหารหรือการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านที่ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้บริหาร จำเป็นต้องมีเพื่อให้การดำเนินการบริหารประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการศึกษาต่อไป ยุค ปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการ สื่อสาร และการคมนาคม ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่จะต้อง ปฏิบัติอย่างเร่งรีบโดยการมุ่งให้ประชากรของประเทศ มีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีหรือทักษะการใช้ดิจิทัลให้กับบุคลากรตามแนวทาง การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลเพื่อให้ บุคลากรของภาครัฐและประชาชนร่วมมือกันเสริมสร้างชุมชน สังคม และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของโลก กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Wiriyan, 2007; Wongkitrungruang & Chittarek, 2019) ดังนั้นครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรสายสนับสนุน ซึ่งถือว่าเป็น บุคลากรทางการศึกษาตาม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และถือว่าเป็นข้าราชการและบุคลากร ภาครัฐนั้นจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตน และแสดงบทบาท ความเป็นผู้นำ และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาประชากรให้มี คุณลักษณะเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในโลกไร้พรมแดนได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหลาย บทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหาร ซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้า มาเกี่ยวข้องการบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยี ในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้า ด้วยกัน ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูงจึงจะสามารถ นำพาองค์กรสู่ความสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017, p.5) ได้กำหนดองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของ ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลซึ่งเป็นกลุ่มพฤติกรรมความสามารถด้าน ดิจิทัลที่ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของ องค์กร ได้แก่ 1) ความสามารถด้านความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2) ความสามารถด้านการควบคุมกำกับ และการปฏิบัติตามกฎหมายนโยบาย และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล 3) ความสามารถด้านเทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อยกระดับศักยภาพองค์กร 4) ความสามารถด้านการออกแบบกระบวนการและการให้บริการด้วย ระบบดิจิทัลเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานภาครัฐ 5) ความสามารถด้านการบริหารกลยุทธ์และการจัดการ โครงการ 6) ความสามารถด้านผู้นำดิจิทัล และ 7) ความสามารถด้านการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล สอดคล้องกับ ต้องลักษณ์ บุญธรรม (Boontham, 2016, p.218-224) กล่าวถึง การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจ ดิจิทัล นานาประเทศที่ต้องการวางรากฐานเศรษฐกิจที่ย่อมให้ความสำคัญของเศรษฐกิจดิจิทัลด้วยการจัด

การศึกษาที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่นการเชื่อมโยงรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบพกพา ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน สื่อการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (e-learning) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เกิดขึ้นในอนาคตอาจ ไม่ได้เริ่มต้นมาจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่เป็นภาระของทุกคนที่จะต้องลุกขึ้นมาช่วยกันโดยเฉพาะผู้นำทางการศึกษาและครู มีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย การยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลที่เรียกว่า การเป็นนวัตกรรม (innovators) ผู้นำที่เป็นนวัตกรรมจะไม่ได้มีความคิดหรือความรู้สึกว่าตนเองจะต้องมอบหมายเรื่องความคิดหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา หากแต่ผู้นำที่เป็นนวัตกรรมมีความคิดและทัศนคติว่าตนเองจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างสรรค์ และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่องค์กรทางการศึกษานั้นมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันและจะเกิดขึ้นได้นั้นอยู่ที่ผู้นำองค์กร ผู้นำจำเป็นจะต้องสังสม พัฒนาและแสวงหาให้ได้มาซึ่งคุณลักษณะทักษะ และสมรรถนะทางการบริหารที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพและกระทำการดังกล่าวอย่างเป็นพลวัต ไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่กับที่ได้ เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงทั้งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นการเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลจะต้องเป็นมีทักษะของการเป็นนวัตกรรม ได้แก่การเชื่อมโยง (associating) การตั้งคำถาม (questioning) การสังเกต (observing) การทดลอง (experimenting) และเครือข่ายสัมพันธ์ (networking) รวมถึงสมรรถนะตามมาตรฐานด้านเทคโนโลยีของ ผู้บริหาร ประกอบด้วยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (visionary leadership) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล (digital age learning culture) ความเป็นเลิศใน การปฏิบัติอย่างมืออาชีพ (excellence in professional practice) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (systematic improvement) และการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (digital citizenship) ทั้งนี้เมื่อผู้บริหารองค์กรควรมีความเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลด้วยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคเศรษฐกิจดิจิทัลบนพื้นฐานของหลักจริยธรรมและวัฒนธรรมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนจะส่งผลให้องค์กรจะสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงหาหนทางที่องค์กรจะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (Boontham, 2016; Sanrattana, 2014)

จากการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี (Saraburi Provincial Education Office, 2018, p.15-18) พบว่า ยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน ระบุว่า จะต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาและส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร การบริการและการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนา ระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับ เป้าประสงค์ของหน่วยงานคือ หน่วยงานต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้รับบริการต้องมีและใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพในการบริหารการบริการและการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความก้าวหน้าในวิชาชีพมีศักยภาพในการปฏิบัติงานและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพภายในหน่วยงานมี

การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เช่น การใช้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ด้านการศึกษา (GIS) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการด้านการศึกษา (ESI) ระบบฐานข้อมูลประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระบบเว็บไซต์ศูนย์ปฏิบัติการ เพื่อให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ และมีประสิทธิภาพในการทำงาน พร้อมทั้งเน้นการสนับสนุนส่งเสริม ให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยีในปัจจุบัน ดังนั้นครูและบุคลากรทางการศึกษา ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรภาครัฐ จึงจำเป็นต้องมีความสามารถทางดิจิทัลเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน แต่ด้วยเป้าหมายของสถานศึกษา มีภารกิจที่แตกต่างจากองค์กรภาครัฐอื่นๆ และผู้วิจัยได้ค้นคว้าเกี่ยวกับความสามารถทางดิจิทัลของบุคลากรทางการศึกษา พบว่า เอกชัย กีสุขพันธ์ (Keesukpan, 2016, p.25) กล่าวถึง บุคลากรทางการศึกษาจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีต่างๆ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง และนำไปสู่องค์ประกอบของความสามารถทางดิจิทัลนั้นจะมีตัวชี้วัดหรือองค์ประกอบเกี่ยวกับบุคลากรภาครัฐอื่นๆหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา และวิเคราะห์ตัวชี้วัดความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าแท้จริงแล้วประกอบไปด้วยตัวชี้วัดใดบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานในสถานศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถด้านดิจิทัลในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามภารกิจหน้าที่และสอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่หยุดนิ่ง เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยใช้แนวคิดตามแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลของ ต้องลักษณ์ บุญธรรม (Boontham, 2016) เอกชัย กีสุขพันธ์ (Keesukpan, 2016) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017) ศิริยุพา รุ่งเรืองสุข (Rungreungsuk, 2018) พรชัย เจดามาน (Jedaman, 2017) ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์ (Sukrakan, 2017) พสุ เดชะรินทร์ (Dacharin, 2017) เสาวณีย์ อยู่ดีรัมย์ (Yudirum, 2017) พิพัฒน์ พรหมพันธ์ (Prompan, 2018) Kozloski (2006) CASTLE (2009) และ Buehler (2016) โดยศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ 1) ความสามารถด้านความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2) ความสามารถด้านการควบคุมกำกับ และการปฏิบัติตามกฎหมาย

นโยบาย และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล 3) ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับศักยภาพองค์กร 4) ความสามารถด้านการออกแบบกระบวนการและการให้บริการด้วยระบบดิจิทัลเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานภาครัฐ 5) ความสามารถด้านการบริหารกลยุทธ์และการจัดการโครงการ 6) ความสามารถด้านผู้นำดิจิทัล และ 7) ความสามารถด้านการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล

ประโยชน์ของการวิจัย

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้ว

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ ทำให้ทราบถึงตัวชี้วัดด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ในบริบททางการศึกษาที่จะนำไปพัฒนาและต่อยอดทางด้านการบริหารการศึกษาต่อไป

2. ประโยชน์ในการนำผลวิจัยไปใช้ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับยุคดิจิทัล

ความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีทำให้มีการใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีที่ไร้ขีดจำกัด โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลมากมาย สะดวก รวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการศึกษา ธุรกิจ ชีวิตประจำวัน และในด้านการจัดการศึกษามีการเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการใช้ชีวิตและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องสามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ได้ และเป็นผู้ที่เข้าใจและเห็นผลกระทบของเทคโนโลยี ในขณะที่เดียวกันด้วยก็จะไม่เกิดปัญหาหรือช่องว่างระหว่างผู้ที่มีความสามารถและไม่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูและบุคลากรยุคดิจิทัลต้องสามารถทำให้ช่องว่างนี้แคบลงหรือหมดไปโดยการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถและทักษะการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นรูปแบบของครูและบุคลากรทางการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรจะเป็นผู้มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะต้องยอมรับในการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในองค์กรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความเหมาะสมกับขนาดขององค์กรหรือสถานศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความคิด มีการวางแผนวางกลยุทธ์ มีการปรับแผนผังองค์กรรวมถึงพัฒนาบุคลากรในองค์กรเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถเท่าทันกับเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อรักษาองค์กรนำพาองค์กรเข้าสู่การแข่งขันและสามารถดำรงอยู่กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ (Sanongpan, 2014; Laohajaratsang, 2015; Ministry of Information and Communication

Technology, 2016; Boontham, 2016; Ministry of Digital Economy and Society, 2017; Jindanurak, 2017)

องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยใช้แนวคิดตามแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลของ ต้องลักษณ์ บุญธรรม (Boontham, 2016), เอกชัย กี่สุขพันธ์ (Keesukpan, 2016) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017) ศิริยุพา รุ่งเรืองสุข (Rungreungsuk, 2018) พรชัย เจดามาน (Jedaman, 2017) ชัยศักดิ์ ศุกระกาญจน์ (Sukrakan, 2017) พสุ เดชะรินทร์ (Dacharin, 2017) เสาวณีย์ อยู่ดีรัมย์ (Yudirum, 2017) พิพัฒน์ พรหมพันธ์ (Prompan, 2018) Kozloski (2006) CASTLE (2009) และ Buehler (2016) โดยมีกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการนำประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อการพัฒนางานและพัฒนางานองค์กร ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การใช้สื่อสังคมออนไลน์ 2) ความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์ 3) ความสามารถในการใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันในการสื่อสาร 4) การใช้ดิจิทัลเพื่อการทำงานร่วมกัน 5) การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ และ 6) การประชาสัมพันธ์และการวิเคราะห์ข้อมูล

องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมกำกับ และการปฏิบัติตามกฎหมายนโยบาย และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจด้านนโยบาย กฎหมาย และมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติงานหรือปรับปรุงแนวทางการทำงานให้ดีขึ้น ในด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กรอบธรรมาภิบาล หลักปฏิบัติที่ดีด้านดิจิทัลและการปฏิบัติวิชาชีพ ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย จรรยาบรรณ และหลักปฏิบัติดิจิทัล 2) จัดการกับข้อมูลได้อย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และ 3) ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล ประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบที่ 3 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับศักยภาพองค์กร หมายถึง ความสามารถในการคัดสรรเลือกหรือนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในองค์กร เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบ กระบวนการดำเนินงาน และการให้บริการให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ได้แก่ 1) สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาองค์กร 2) การมีปฏิสัมพันธ์ สื่อสารและการใช้ความร่วมมือระหว่างองค์กร 3) การพัฒนาซอฟต์แวร์และการสร้างวัฒนธรรมในองค์กร และ 4) การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีให้กับบุคลากร

องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถด้านการออกแบบกระบวนการและการให้บริการด้วยระบบดิจิทัลเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานภาครัฐ หมายถึง ความสามารถในการออกแบบและปรับปรุงกระบวนการทำงานหรือการให้บริการโดยคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการเพิ่มความเร็ว และลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ได้แก่ 1) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมายกระดับคุณภาพงานบริการ 2) ใช้ความคิดสร้างสรรค์ใน

การออกแบบและสร้างนวัตกรรมในการให้บริการ 3) สร้างเครือข่ายเพื่อสร้างนวัตกรรมบริการดิจิทัลและการทำงานร่วมกัน และ 4) สร้างนวัตกรรมการทำงานที่ดีทั้งภายในและภายนอกองค์กร

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารกลยุทธ์และการจัดการโครงการ หมายถึง ความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัลทั้งในมิติของการสร้าง บริหารการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อไปสู่องค์กรดิจิทัล ได้แก่ 1) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล 2) การสื่อสารองค์กร การสร้างแนวร่วม การมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับ 3) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายองค์กรดิจิทัล 4) การกำหนดกระบวนการงานให้สอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์ 5) การวางแผนโครงการ และพัฒนาแผนงานขององค์กร และ 6) การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 6 ผู้นำดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการเป็นผู้นำองค์กรดิจิทัลในมิติของการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการทีมที่มีคุณภาพ การตัดสินใจที่มีคุณภาพ การสื่อสาร จูงใจและเจรจาต่อรอง การกระตุ้นการเรียนรู้ และการเป็นแบบอย่าง การพัฒนาภาวะผู้นำให้แก่บุคลากร ได้แก่ 1) การพัฒนาการทำงานร่วมกันแบบเป็นทีมแบบข้ามหน่วยงาน 2) การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีในการทำงาน 3) การพัฒนาและสร้างเสริมทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากร 4) การผลักดัน ส่งเสริม เสริมแรงและสนับสนุนบุคลากรในการทำงาน และ 5) การเป็นแบบอย่างที่ดีในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน

องค์ประกอบที่ 7 การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัล ทั้งในมิติของการสร้างบริหารการเปลี่ยนแปลงไปสู่องค์กรดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล การสื่อสารองค์กร การสร้างแนวร่วมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับ ได้แก่ 1) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้บนโลกดิจิทัลเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ 2) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล 3) การเชื่อมโยงเครือข่ายสัมพันธ์การทำงานกับหน่วยงานอื่น 4) การเป็นผู้นำในการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และ 5)การเป็นนวัตกรรม และพลเมืองดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาใน จังหวัดสระบุรี จำนวน 4,357 คน แบ่งเป็นสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 3,005 คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1,352 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาใน จังหวัดสระบุรี จำนวน 367 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีคำนวณขนาดตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ ± 5 ของ ศิริชัย กาญจนวาสี ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข (2551, น. 107-108) โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับการจัดการศึกษา ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและแบ่งตามที่ตั้งอำเภอ และเก็บข้อมูลจากครูและบุคลากรในสถานศึกษาแต่ละอำเภอ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบคำถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (check list) เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติงาน และอายุการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) คำถามแบ่งออกเป็น 7 ด้าน จำนวน 29 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและ บันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

2. นำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis: EFA)

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 253 คน มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป จำนวน 124 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 275 คน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 324 คน และมีอายุการปฏิบัติงาน 1 – 5 ปี จำนวน 155 คน ตามลำดับ

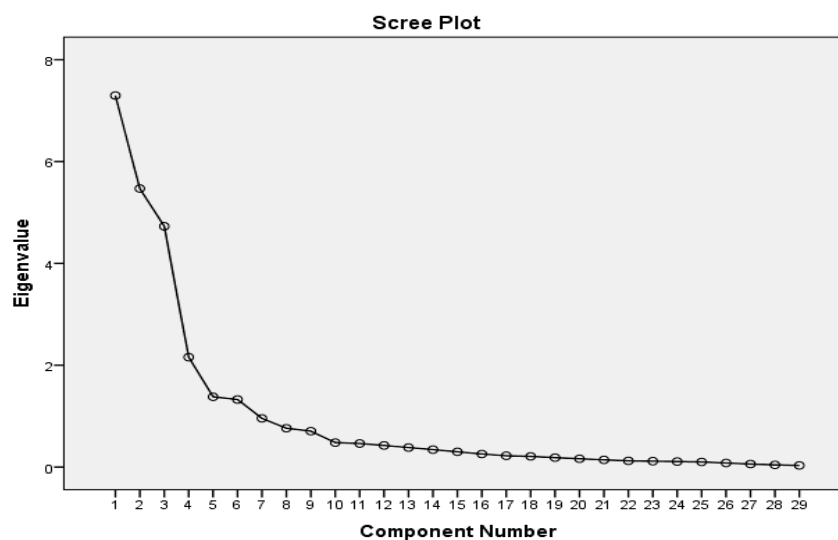
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่า จากการศึกษารองค์ประกอบตัวชี้วัดด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้ง 7 องค์ประกอบ นำมาวิเคราะห์โดยการสกัดองค์ประกอบโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ (principal component analysis) การหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (varimax method) ได้องค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ และได้ทำการตั้งชื่อแต่ละองค์ประกอบใหม่ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับตามค่าไอเกนจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ 1) การมีส่วนร่วมเทคโนโลยีดิจิทัล 2) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) การเข้าใจเทคโนโลยี

ดิจิทัล 4) การปฏิบัติตามกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล และ 6) การขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัล ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าสถิติของไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลกิน (KMO) และค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (bartlett's test of sphericity) ขององค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี

Kaiser-Meyer-Olkin	Bartlett's Test of Sphericity		
Measure of Sampling Adequacy	Approx. Chi-Square	df	Sig.
0.757	10797.438	406	0.000

ตารางที่ 1 พบว่า ค่าสถิติของไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลกิน (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.757 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลทั้งหมดและตัวแปรต่างๆ นั้น มีความสัมพันธ์กันดีมาก และมีความเหมาะสมมาก สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรีได้ และจากค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (bartlett's test of sphericity) พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ใช้ในการทดสอบมีค่าเท่ากับ 10797.438 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์ ดังนั้น เมตริกซ์สหสัมพันธ์จึงเหมาะสมที่จะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรีต่อไป จากการพิจารณาค่าไอเกนกับองค์ประกอบเขียนความสัมพันธ์ได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ค่าไอเกนกับองค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ในการวิเคราะห์ตัวประกอบ (exploratory factor analysis) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเหมาะสมโดยใช้

KMO and Bartlett's test ซึ่งค่า KMO เป็นการทดสอบความเหมาะสมของ correlation matrix ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ เป็นดัชนีที่บอกความแตกต่างระหว่าง matrix สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่สังเกตได้ กับ matrix สหสัมพันธ์ เมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า ดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy = 0.757 ซึ่งมากกว่า 0.5 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะนำเทคนิค factor analysis มาใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยขออภิปรายผลโดยเรียงตามองค์ประกอบที่มีค่า eigenvalues มากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมเทคโนโลยีดิจิทัล โดยที่ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา และกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สามารถใช้เชื่อมต่อและสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก จัดแผนลงทุนทรัพยากรด้านดิจิทัลระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว มีการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างนวัตกรรมบริการดิจิทัล ให้บริการดิจิทัลโดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ร่วมประชุมด้านดิจิทัลกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา และนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017, p.60-62) อธิบายไว้ว่า การใช้ดิจิทัลเพื่อการวางแผน บริหารจัดการและนำองค์กร เป็นความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัลทั้งในมิติของการสร้างบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อไปสู่องค์กรดิจิทัล สร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล การสื่อสารองค์กร การสร้างแนวร่วม การมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับ การออกแบบและปรับปรุงกระบวนการทำงานหรือการให้บริการโดยคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ เพิ่มความรวดเร็ว และลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมากระดับคุณภาพงานบริการ กำหนดทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาองค์กรดิจิทัลที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานข้ามหน่วยงาน สอดคล้องกับ พิณสุตา สิริรังศรี (Siritarangsri, 2014, p.95) ได้ศึกษาการยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูต้องมีความสามารถ ทักษะการจัดการ มีทักษะการสื่อสารตามทันเทคโนโลยี ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งมีความพร้อมและปรับปรนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและประชาคมอาเซียน

องค์ประกอบที่ 2 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างคุณค่าแก่งานปัจจุบันและเพื่อสร้างงานใหม่ให้แก่สถานศึกษา มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสื่อสาร และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ครูและบุคลากรสามารถให้เทคโนโลยีใหม่ ๆ สร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เข้าร่วมการอบรมเพื่อสร้างเสริมทักษะด้านดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาจัดอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและการสร้างวัฒนธรรม

เทคโนโลยีในองค์กรให้กับครูและบุคลากร และได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017, p.59-60) อธิบายไว้ว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับศักยภาพองค์กร เป็นความสามารถในการคัดสรรเลือกหรือนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในองค์กร เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบ กระบวนการดำเนินงาน และการให้บริการให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล การเป็นผู้นำองค์กรดิจิทัลในมิติของการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการทีมที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภา ประพันธ์พัฒน์ (Prapanpat, 2017, p.117) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้นำมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น ตลอดจนเปิดใจกว้างสำหรับเทคโนโลยีใหม่ มีทัศนคติที่ดีในการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงพัฒนาทักษะการสื่อสาร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อความสะดวกรวดเร็วสอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 การเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล โดยที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานและสื่อสารในองค์กรและนอกองค์กร สามารถใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์รวมทั้งโปรแกรมพื้นฐานที่ต้องใช้ภายในสำนักงาน ใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลได้หลากหลาย เช่น การประชุมทางไกลผ่านดาวเทียม การใช้บทเรียน e-learning และตระหนักว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานรูปแบบใหม่ เช่น มีเว็บไซต์เป็นของตนเองเพื่อประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017, p.55-56) อธิบายว่า การรู้เท่าทันและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นความสามารถในการนำประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์กรด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (Jindanurak, 2017, p.45) อธิบายว่า ครูในยุคดิจิทัลจะต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีแบบต่าง ๆ ทั้งในระบบออนไลน์ และระบบดิจิทัล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานเอกสาร การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารและการใช้โปรแกรมประมวลผล แต่เนื่องจากความรู้ด้านเทคโนโลยีกำลังอยู่ในสถานะของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว ความรู้ทั้งหลายจึงอาจล้าสมัยได้ในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้นกรอบความคิดของการใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีในจึงไม่ได้หมายถึงความรู้ทั่วไปด้านเทคโนโลยีเท่านั้น แต่หมายรวมถึงความยืดหยุ่นและความคล่องตัวของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือพีดีเน็ต กล่าวคือ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจเทคโนโลยีในระดับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวันได้

องค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติตามกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัล โดยที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมป้องกันและต่อต้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยต่อการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลในสถานศึกษาเพื่อการจัดเก็บข้อมูล และการทำงานในด้านต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ก่อนเชื่อและนำไปใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service

Commission, 2017, p.57-58) อธิบายไว้ว่า การควบคุมกำกับและการปฏิบัติตามกฎหมายนโยบาย และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล เป็นความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจ ด้านนโยบายกฎหมาย และมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติงานหรือปรับปรุงแนวทางการทำงานให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บงกช ทองเอี่ยม (Thong-lam, 2018, p.301) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดทักษะ การรู้ดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยแบบไม่จำกัดรับ พบว่า มารยาทและความรับผิดชอบต่อการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล ความสามารถในการประเมินเลือกโปรแกรมซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้หรือการทำงานที่เฉพาะเจาะจง ผู้ใช้งานเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม และประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายออนไลน์ การคัดลอกสารสนเทศดิจิทัล ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีความรับผิดชอบต่อการสื่อสาร การเข้าสังคม และการเรียนรู้ มีมารยาทอินเทอร์เน็ตผ่านแอปพลิเคชันมีกฎที่คล้ายกันกับการสื่อสารกันแบบเห็นหน้า เช่น การเคารพ และการใช้ภาษาที่เหมาะสมและคำพูดที่จะหลีกเลี่ยง การตีความผิด และความเข้าใจผิด การปกป้องความปลอดภัยของบุคคลและความเป็นส่วนตัวโดยการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัว และไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ เกินความจำเป็น และการรับรู้เมื่อบุคคลกำลังถูกคุกคาม และรู้วิธีการจัดการภัยนั้น

องค์ประกอบที่ 5 การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล โดยที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถเข้าร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานเทคโนโลยีในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายสัมพันธ์โดยใช้เทคโนโลยีกับสายงานอาชีพต่าง ๆ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยี โดยตระหนักถึงจริยธรรมและกฎหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017, p.64-65) อธิบายว่า การใช้ดิจิทัลสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล การสื่อสารองค์กร การสร้างแนวร่วมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับ สร้างพันธกิจสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมและสนับสนุนการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับต้องลักษณ์ บุญธรรม (Boontham, 2016, p.75-78) อธิบายว่า ผู้นำทางการศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการเชื่อมโยงสำหรับการคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และมีจำนวนมากทั้งที่มีความสัมพันธ์หรือไม่เกี่ยวข้องกันล้วน ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยง ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างกว้างขวาง การจัดอภิปรายแลกเปลี่ยน เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองและเข้าใจความเชื่อมโยงของงานในสถานศึกษาสม่ำเสมอ และการมีเครือข่ายสัมพันธ์หรือความรู้ในลักษณะที่หลากหลาย การเข้าร่วมสัมมนา หรืออ่านหนังสือประเภทอื่นนอกเหนือจากงานของตน ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายได้มุมมอง สะท้อนกลับที่แตกต่างกันทำให้เกิดความคิด กระตุ้นความคิด ได้ประโยชน์ในการคิดค้นแนวปฏิบัติใหม่ ๆ หรือ แม้แต่การคิดค้นนวัตกรรมที่ขยายผลสู่คนในวงกว้าง มีการประชุมหารือระหว่างหน่วยงาน และส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายสัมพันธ์กับสายอาชีพต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 6 การขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัล โดยที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน เช่น

ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2017, p.64-65) อธิบายว่า การใช้ดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง เป็นความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัลทั้งในมิติของการสร้างบริหารการเปลี่ยนแปลงไปสู่องค์กรดิจิทัล สร้างกลยุทธ์เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่วัฒนธรรมการทำงานแบบดิจิทัล กำหนดประเด็นหรือสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อปรับสู่การทำงานแบบดิจิทัล กำหนดกลยุทธ์และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่วัฒนธรรมการทำงานแบบดิจิทัล สร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มองปัญหาแบบองค์รวมโดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สื่อสารวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การทำงานแบบดิจิทัลที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ในงานที่รับผิดชอบกับส่วนงานอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติพร เกิดเรือง (Kerdruang, 2016, p.173) ได้ศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล พบว่าการจัดการเรียนรู้คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการทำงาน และการดำรงชีวิต เน้นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมุ่งการวัดผลและประเมินผลเพื่อดูการพัฒนาการมากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ พบองค์ประกอบใหม่ คือ การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษา ควรกำหนดนโยบายแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ดิจิทัลสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริบททางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนางานและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 นำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางส่งเสริมความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถทางดิจิทัลและกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครูและบุคลากร นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยศึกษาเปรียบเทียบในสถานศึกษาระหว่างระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Boontham, T. (2016). Kan Pen Poonum Yuk Sattakit Digital Kab Kan Pattana Te Yangyuen Kong Ong-korn Tang Kan Suksa [Leadership in the Digital Economy Era and Sustainable Development of Educational Organizations]. *Academic Journal, King Mongkut's Institute of Technology Education North Bangkok*, 7 (1), 220-221. (in Thai)
- ต้องลักษณ์ บุญธรรม. (2559). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา. วารสารวิชาการ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 7(1), 220-221.
- Buehler, D. (2016). *Digital leadership & strategy & online*. Retrieved from <http://www.slideshare.net/onekanzuru/how-to-kick-assonline-part-1-digital-leadership-strategy-doyle-buehlerdigital-leadership>
- CASTLE. (2009). *Principal technology leadership assessment*. Retrieved from http://schooltechleadership.org/wordpress/wpcontent/uploads/2010/02/ptla_info_packet.pdf
- Dacharin, P.(2017). *Poonum nai yuk 4.0* [Leaders in the 4.0 Era]. Retrieved from <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641042> (in Thai)
- พสุ เดชะรินทร์. (2560). *ผู้นำในยุค 4.0*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641042>
- Kanchanawasi, S., Pitayanon, T. and Srisuko, D. (2008). *Kanluak chai sathiti thi mosom samrap kanwichai*. [Choosing the right statistics for research]. Bangkok: Chulalongkorn University book center. (in Thai)
- ศิริชัย กาญจนวาสี ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Jedaman, P.(2017). *Pawapunum yuk 4.0 nai pollawat sattawattee 21* [Leadership in the 4.0 Era Related to 21st Century Dynamics]. Retrieved from <https://www.kroobannok.com/83149> (in Thai)
- พรชัย เจดามาน. (2560). *ภาวะผู้นำยุค 4.0 ในพลวัตศตวรรษที่ 21*. สืบค้นจาก <https://www.kroobannok.com/83149>
- Jindanurak, T. (2017). Kru lae nakrean nai yuk kansuksa Thai 4.0. [Teachers and students in the Thai education era 4.0]. *Academic Journals Sukhothai Thammathirat Open University*, 7(2), 14-29. (in Thai)
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 7(2), 14-29.
- Keesukpan, E. (2016). *Kan borihan satansuksa yuk digital* [School management in digital era]. Retrieved from <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir> (in Thai)
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School management in digital era)*. สืบค้นจาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>
- Kerduang, A. (2016). *Kan songserm kan reanru nai sattawattee 21 Puerongrab angkomthatnaiyuk digital*. [Promoting learning in the 21st century to support Thai society in the digital age]. *Academic Journal of Lampang Rajabhat University*, 7(1), 173-184. (in Thai)

อติพร เกิดเรือง. (2559). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 7(1), 173-184.

Kozloski, K. C. (2006). *Principal leadership for technology integration: A study of principal technology leadership*. (Doctoral dissertation) Drexel University, Philadelphia.

Laohajaratsang, T. (2015, March). *Kan reanru nai yuksamai na: Ton rupbab lae tidsadee kan reanru anakot* [Learning in the next era: Form, Theory and future learning]. Retrieved from <http://thanompo.edu.cmu.ac.th/load/journal/50-51/next-generation%20of%20learning.pdf> (in Thai)

ณอมพร เลาหจรัสแสง. (2558). *การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า: ตอนรูปแบบและทฤษฎีการเรียนรู้อนาคต*. สืบค้นจาก <http://thanompo.edu.cmu.ac.th/load/journal/50-51/next-generation%20of%20learning.pdf>

Ministry of Digital Economy and Society. (2017). *Pan Yuttasad Krasung Digital Pue Settakid Kae Sangkom B.E.2562-2565* [Strategic Plan, Ministry of Digital for Economy and Society, 2019 – 2022]. Bangkok: Ministry of Digital for Economy and Society. (in Thai)

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2562 - 2565*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

Ministry of Information and Communication Technology. (2016). *Panpattana Digital Pue Settakid Lae Sangkom* [Digital Development Plan for Economy and Society]. Bangkok: Ministry of Information and Communication Technology. (in Thai)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

Office of the Civil Service Commission. (2017). *Taksa dan digital kong karadchakan lae bukkalakorn pakrat pue prabpren pen rattaban digital* [Digital skills of government officials and government personnel to change to digital government], 4(2). Retrieved from <https://www.ocsc.go.th/node/4229> (in Thai)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). *ทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล*, 4(2). สืบค้นจาก <https://www.ocsc.go.th/node/4229>

Prapanpat, J. (2017). *Kan suksa pawapunum chung nawattakam kong puborihan satansuksa tam kwamkidhen kong kru sangkad samnuk ngan ket puntee kansuksa pratomsuksa pathum thani* [the study of innovative leadership of school administrators based on teachers' opinions affiliated with the Pathum Thani Primary Educational Service Area]. (Master's thesis). Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani Province. (in Thai)

จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

- Prompan, P.(2018). *Digital skill 6 taksa tang it teejampen nai yuk digital transformation* [Digital skill: Six essential it skills in the digital Transformation Era]. Retrieved from <http://www.commartthailand.com/digital-skill-6-for-digital-transformation/> (in Thai)
- พิพัฒน์ พรหมพันธ์. (2561). *Digital Skill 6 ทักษะทางไอทีที่จำเป็นในยุคดิจิทัลทรานส์ฟอร์เมชัน*. สืบค้นจาก <http://www.commartthailand.com/digital-skill-6-for-digital-transformation/>
- Rungreungsuk, S. (2018, September). *Technology to promote leadership*. Retrieved from <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644164> (in Thai)
- ศิริยุพา รุ่งเรืองสุข (2561). *เทคโนโลยีส่งเสริมภาวะผู้นำ*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644164>
- Sanongpan, P.(2014). *Taksa kong puborihan satansuksa nai satawat tee 21 sangkad Samnaknganket Puente Kamsuksa Pratomsuksa Udon Thani Ket 3* [Skills of school administrators in the 21st century affiliated with Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3]. (Master's thesis). Khon Kaen University, Khon Kaen Province. (in Thai)
- แพรวดา สนองพันธ์. (2557). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Sanrattana, W. (2014). *Pawa punum: Tidsade lae nana tadsana rom samai padjuban*. [Contemporary Perspectives of Leadership]. Bangkok: Thipwisut. (in Thai)
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและงานวิจัยร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- Saraburi Provincial Education Office. (2018). *Pan Patibatratchakan Prajampee Ngob Praman B.E.2018* [Operation Plan for The Year 2018]. Saraburi: Saraburi Provincial Education Office. (in Thai)
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี. (2561). *แผนปฏิบัติงานราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. สระบุรี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี
- Siritangsri, P. (2014). *Kan yok radab kunnapabchewit kru thai nai sattawattee 21* [Enhancing the quality of Thai teachers in the 21st century]. Documentation of the Academic Conference on Apiwat Kan Reanru Su Judpren Prated Thai [Learning Progress for Changing Thailand] Office of Social Promotion of Learning and Youth Quality at Impact Muang Thong Thani on 6-8 May 2014. (in Thai)
- พิณสุดา สิริธรรงค์. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภินิหารการเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย” จัดโดย สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ณ อิมแพค เมืองทองธานี เมื่อวันที่ 6-8 พฤษภาคม 2557)
- Sukran, C. (2017, August). *Leadership of organization executive*. Retrieved from <https://spark.adobe.com/page/YLGxuPO3qkdtE/> (in Thai)
- ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ*. สืบค้นจาก <https://spark.adobe.com/page/YLGxuPO3qkdtE/>
- Thong-lam, B. (2018). *Kan pattana tua she wat taksa kanru digital kong naksuksa wichachep kru Nai Mahawittayalai Bab Mai Jamkad* [The development of digital literacy skills of teachers in the unlimited university]. *Academic Journal Suvarnabhumi Institute of Technology*, 4(1), 291-302.
- บงกช ทองเอี่ยม. (2561). *การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการรู้ดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยแบบไม่จำกัดรับ*. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 4(1), 291-302.

Wiryapan, T. (2007). *Kan Borihan Team ngan lae kan kae panha* [Team management and problem solving]. Bangkok: Sahatammik. (in Thai)

ทองทิพภา วิริยพันธุ์. (2550). *การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

Wongkitrungruang, W. and Chittarer, A. (2017). *Taksa hang anakotmai: Kan suksa pue sattawattee 21th* [New future skills: Education for the 21st Century]. Bangkok: Open World. (in Thai)

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. (2560). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์.

Yudirum, S. (2017). *Pawapunam nai kan borihan ong-korn yuk digital koraneesuksa: ong-korn it lae ong-korn tee kewkong kab IT nai ket Krungrtep Mahanakorn lae Parimonton* [Leadership in digital organization Management: A case study: IT organizations and organizations related to IT in Bangkok Metropolitan Region] (Master's thesis). College of Innovation, Thammasat University, Bangkok. (in Thai)

เสาวณีย์ อยู่ดีรัมย์. (2560). *ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรยุคดิจิทัล: กรณีศึกษา องค์กรไอทีและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). วิทยาลัยนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของ
เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

Causal factors affecting the development of community product standards
for the new generation of agricultural network in 7 upper southern provinces

พัชฌายามาศ อุดหนุน^{1*} อุทิศ เลือแก้ว² ชลดา มนัสทรง³ พชร สุวรรณรินทร์⁴ อรุณี เทพเจริญ⁵
Patchayamas Audnoon^{1*} Utid Suakaew² Chonlada Manassong³ Patcharee Suwannarin⁴
Arune Thepjaroen⁵

¹สาขาวิชาการจัดการองค์การธุรกิจสมัยใหม่ คณะการจัดการธุรกิจและการเงิน และ

^{2,3,4,5}สาขาการบัญชี คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

^{*1}Modern Business Organization Management College of Business and Finance and

^{2,3,4,5}Faculty of Accountancy, Rattana Bundit University, Khlong Chan, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand

*Corresponding author. E-mail: Nanrbac@hotmail.com

Received: April 27, 2020

Revised: June 9, 2020

Accepted: June 15, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน 2) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน 3) เพื่อสร้างโมเดลการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน โดยทำการศึกษากับกลุ่มสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนมีตัวอย่างจำนวน 374 คน ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน มาจากปัจจัยการบริหารจัดการควบคู่กับปัจจัยการสร้าง ความแตกต่างทางด้านผลิตภัณฑ์ ดังนั้นชี้วัดการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเกษตรกรรุ่นใหม่ได้ ดีกว่าการนำปัจจัยการบริหารจัดการเพียงปัจจัยเดียวเข้ามาดำเนินการเพื่อการพัฒนา จากสมการโครงสร้างที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ยังชี้ให้เห็นถึงปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

คำสำคัญ: มาตรฐานสินค้าชุมชน เกษตรรุ่นใหม่

Abstract

The objective of this study is to 1) study the level of standardization of community products for the new generation of agricultural network in 7 provinces in the upper southern region, 2) to study the causal factors affecting the development of standard of the new generation of agricultural network community products in 7 upper southern provinces. 3) to create a models for the development of community product standards for the new agricultural network in 7 upper southern provinces. The study was conducted with a sample of 374 people by random sampling. Use questionnaires as tools for data collection Statistics used in data analysis including confirmatory element analysis at the statistical significance level 0.05. The results of the research showed that the development of standardized product for the new generation of agricultural network communities in 7 upper southern provinces Comes from management factors coupled with product differentiation factors Index of standard development of new agricultural community products is better than Bring only one management factor into operation for development. The structural equations that are consistent with the empirical data also show the sub-factors that are supporting factors for the development of community product standards for the new generation of agricultural network in 7 provinces in the upper southern region.

Keywords: community product standards; new generation agriculture

บทนำ

ธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน หรือการสร้างศักยภาพที่มีอยู่ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยชุมชนต้องปรับเปลี่ยนตนเอง ยกกระตือรือร้นจากฐานะผู้ผลิตสินค้าขึ้นมาเหมือนเป็นบริษัทย่อยๆ ครอบคลุมทั้งการบริหารจัดการ ดูแลระบบการเงินและระบบบัญชี ควบคุมการผลิตให้ได้มาตรฐาน ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย มีความคล่องตัวในการติดต่อตลาดได้ด้วยตัวเองได้ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ถือเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่สามารถตอบโจทย์แห่งการยกระดับฐานของประชาชนได้ผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือที่ผ่านมามีเรียกว่าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกำเนิดมาจากชุมชน โดยภูมิปัญญาชาวบ้านที่แสดงให้เห็นถึงรากฐานทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้นๆ เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชน ประกอบธุรกิจที่สามารถยังชีพของตนเองและครอบครัว ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขไม่เดือดร้อนในปัญหาเรื่องความเป็นอยู่ของปากท้อง

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน “ธุรกิจชุมชน” ซึ่งหมายถึง การรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำมาหากิน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขและความเข้มแข็งต่อชุมชนนั้นๆ ซึ่งธุรกิจชุมชนจะเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้ ซึ่งมีได้หมายถึงการพึ่งตนเองด้วยเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว แต่หมายถึงการพัฒนาโดยรวม โดยไม่เป็นการให้กับรัฐหรือต้องพึ่งพาภายนอก ธุรกิจชุมชนจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของระบบเศรษฐกิจระดับชุมชน

ในการพัฒนาความร่วมมือกับระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ เพราะการที่ชุมชนไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอก ย่อมหมายถึงโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันจะเป็นไปได้มากขึ้น อันเป็นหลักการที่จะนำไปสู่การเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจระดับประเทศอย่างแท้จริง (Department of Community Development, 2016)

ในการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน จะต้องทำให้กลุ่มเกิดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ ทั้งการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการกลุ่มไปพร้อม ๆ กัน แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ จะต้องรู้ว่าอะไรคือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน เพราะเมื่อรู้ว่ามีสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้กลุ่มเกิดการตื่นตัวที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น ก็จะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหาร กลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่ถือเป็นกลุ่มที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากจะเป็นกลุ่มที่ช่วยในการขับเคลื่อนให้ระบบเศรษฐกิจนั้นไปในทิศทางที่ดีขึ้นต่อไป

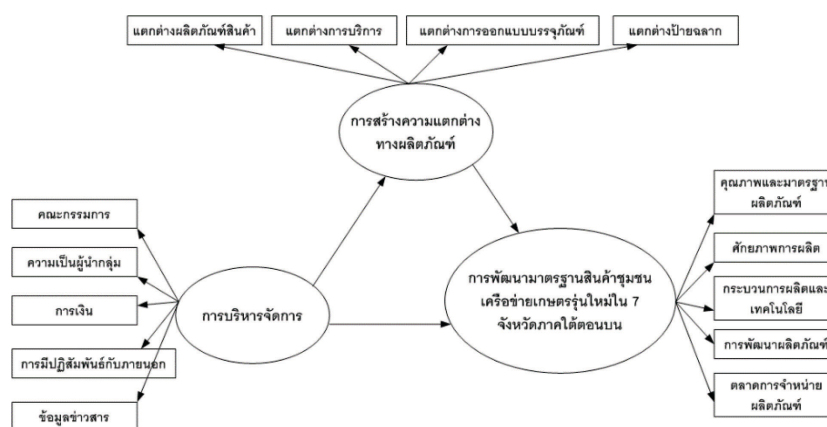
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน
3. เพื่อสร้างโมเดลการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การบริหารจัดการ การสร้างความแตกต่างทางผลิตภัณฑ์ และการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกตัวแปรต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมในทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และความภักดีในการใช้บริการจึงสามารถกำหนดสมมติฐานในการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์มีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยการบริหารจัดการและปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ร่วมกันพยากรณ์การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการของ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศน์ (Chongwutiwet, 2009). และสมิทธิ บรรณกร (Bannakorn, 2010) ผู้วิจัยเลือกเพียงบางปัจจัยในการทำวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านการเงินและการลงทุน ธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จโดยส่วนมากจะเป็นการระดมทุนจากสมาชิกเอง เนื่องจากปลอดดอกเบี้ย และจะต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับเงินทุนของกลุ่มร่วมกันระหว่าง ผู้นำ คณะกรรมการและสมาชิก

2. ปัจจัยด้านผู้นำ โดยส่วนใหญ่ผู้นำจะเป็นบุคคลที่ถูกเลือกโดยสมาชิกเอง และเป็นที่ยอมรับในความสามารถจากสมาชิกในกลุ่ม สามารถเป็นตัวแทนให้ติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอกได้ อีกทั้งผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถนำพาธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

3. ปัจจัยด้านคณะกรรมการ เป็นคณะบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกให้ทำหน้าที่การบริหารงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและทำงานร่วมกับผู้นำ เพื่อจะส่งผลให้กลุ่มธุรกิจชุมชนสามารถทำงานได้อย่างคล่องตัวและนำพาให้กลุ่มธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

4. ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์กิจกรรมกับภายนอก ที่ธุรกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ปัจจัยภายนอกต่างๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ เงินทุน และการฝึกทักษะ เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มระยะยาว

5. ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของกลุ่ม โดยกลุ่มต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ มีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ มาแลกเปลี่ยนและสามารถนำไปปรับใช้ได้กับกลุ่ม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความแตกต่างทางผลิตภัณฑ์

จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความแตกต่างทางผลิตภัณฑ์ของ ฌ็อง-ฌัก สตีวาร์ต (Stewart, 2016) ผู้วิจัยเลือกเพียงบางด้านในการทบทวน ดังนี้

1. ความแตกต่างในด้านผลิตภัณฑ์ (product differentiation) การสร้างความแตกต่างในด้านผลิตภัณฑ์นั้น น่าจะเป็นทางเลือกที่มีความจำเป็นมากสำหรับสินค้าประเภทที่วางจำหน่ายรวมกันกับสินค้าของคู่แข่ง เช่น สินค้าอุปโภค (consumer goods) ที่วางจำหน่ายรวมกันหลาย ๆ ยี่ห้ออยู่บนชั้นในร้านค้าหรือซูเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเหล่านี้ไม่สามารถสร้างความแตกต่างในด้านบริการหรือด้านบุคลากรได้ นอกจากสร้างความแตกต่างให้กับตัวสินค้า และสร้างภาพลักษณ์ (image) ให้แตกต่างเท่านั้น
2. ความแตกต่างในด้านบริการ (service differentiation) เป็นการนำเสนอบริการเสริมเพิ่มคุณค่าที่แตกต่างจากคู่แข่งมาเสนอเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การบริการสามารถจับมาสร้างความแตกต่างได้อีกหลากหลายไม่ว่าจะเป็น การจัดส่ง การซ่อม การรับประกัน การสอน จำเป็นต้องพัฒนาด้านนี้ให้มีความรวดเร็ว มีมากพอกับจำนวนลูกค้า และได้คุณภาพ ถ้าทำได้ก็ไปไกลกว่าคู่แข่งอีกหลายก้าว
3. ความแตกต่างในด้านภาพลักษณ์ (image differentiation) เป็นการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้โดดเด่นกว่าคู่แข่ง การสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าก็ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ผู้มารับบริการมีความรู้สึกว่าได้สินค้าที่ตรงกับความต้องการของตนเองโดยการสร้างภาพลักษณ์ตราสินค้า ซึ่งตราสินค้าเป็นส่วนหนึ่งของป้ายฉลาก โดยป้ายฉลากแสดงถึงข้อมูลข่าวสาร รายละเอียดต่าง ๆ เช่น ตราสินค้า คุณภาพของสินค้า และรายละเอียดของสินค้า เป็นต้น ฉลากเป็นทั้งภาพลักษณ์ของตราสินค้าที่สามารถสร้างตามความแตกต่างในการแข่งขัน และสามารถทำให้สินค้าสร้างยอดขายได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จะเห็นได้ว่าป้ายฉลาก เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความแตกต่างในด้านภาพลักษณ์
4. ความแตกต่างในด้านบรรจุภัณฑ์ ในสินค้าที่ราคาใกล้เคียงกัน หรือเมื่อออกมาจากโรงงานผลิตเดียวกัน ลูกค้ามักใช้บรรจุภัณฑ์เป็นตัวตัดสินในการเลือกซื้อ ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้โดนใจ สวยงาม สะดวกในการใช้งาน ทำให้สามารถช่วงชิงความได้เปรียบคู่แข่งได้เป็นอย่างดี บรรจุภัณฑ์ยังเป็นตัวสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้ลูกค้าจดจำได้ง่ายอีกด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชน

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (TISI., 2003) แนวทางกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ มี 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเล่าเรื่องราว (story) ของผลิตภัณฑ์ ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านช่องทางการตลาด และด้านรายได้ ดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์

กลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ผ่านกระบวนการได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และได้มีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ รักษามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ จนสามารถได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน เช่น มผช. อย. มอก. เป็นส่วนใหญ่ในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์มีลักษณะเด่นคือ กลุ่มผู้ผลิตชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิต เช่น การลวกคั่วเพื่อป้องกันเชื้อรา และมอด ควบคุมมาตรฐาน เช่น การใช้เครื่องมือควบคุมส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ให้มีรสชาติได้มาตรฐาน ตรวจสอบวันหมดอายุของผลิตภัณฑ์ ในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อขอเครื่องหมายรับรองมาตรฐานจะมีผู้เกี่ยวข้องหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้าไปให้ความรู้ช่วยเหลือกำกับดูแลเพื่อให้ได้มาตรฐานรับรองผลิตภัณฑ์

2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์

กลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ได้รับการพัฒนาด้านการบรรจุภัณฑ์จะพยายามรักษาเอกลักษณ์ของและออกแบบของบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย มีรูปแบบสวยงาม และมีความปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค การผลิตบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่จะไม่ได้เป็นผู้ผลิตกลุ่มจะจ้างผู้ประกอบการเป็นผู้ผลิตให้กับกลุ่มเอง และบางกลุ่มก็จ้างให้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้

3. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์

การพัฒนารูปแบบการของผลิตภัณฑ์ ด้านรูปแบบและลักษณะของผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย ขนาดของผลิตภัณฑ์ รูปร่าง สี กลิ่น รสชาติ ด้านสีสันทันกลุ่มผู้ผลิตชุมชนจะเน้นสีสดใสจากสีธรรมชาติ ด้านลวดลายโดยมีรูปแบบ ลวดลายทันสมัยให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า และเน้นรูปแบบการพัฒนาที่เล็กลงเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นของที่ระลึก เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่ง ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อพัฒนารูปแบบให้เป็นของฝาก ของที่ระลึกได้ การแปรรูปหมูแช่น้ำปลา การแปรรูปอาหาร เช่น พัฒนาเป็นหมูหวาน การแปรรูปอาหารจากปลาร้ามาเป็นปลาร้าหยอง ปลาร้าทอด เป็นต้น จะพบว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตชุมชนจะมี 3 ระยะ คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะแปรรูปและผลิต

4. การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์จะเน้นการพัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สืบทอดกันมา จนเกิดผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย เช่น การผลิตของใช้จากไม้ไผ่ที่ใช้ในครัวเรือนจนมีการพัฒนารูปแบบต่างๆ แต่ยังคงลวดลายเดิมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น โคมไฟ แจกันดอกไม้ กังหันน้ำ พัฒนาลวดลายบนไม้ไผ่ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นการจักสานลวดลายเถาวัลย์เพื่อใช้เป็นตะกร้ารูปแบบต่าง ๆ สมุนไพรพื้นบ้าน การแปรรูปอาหารที่มีวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น

5. การพัฒนาเรื่องเล่า (ตำนาน) ของผลิตภัณฑ์

กลุ่มผู้ผลิตชุมชนใช้วิธีการบันทึกข้อมูลไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จัดทำลวดลายโบราณไว้ในผลิตภัณฑ์พวกของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึกที่ทำจากพวกไม้ไผ่ การเขียนเรื่องราว(ตำนาน) ไว้ในบรรจุภัณฑ์ การถ่ายทอดทักษะฝีมือการผลิตให้คนรุ่นหลังที่ทำจากพวกไม้ไผ่ การถ่ายทอดทักษะฝีมือการผลิตให้คนรุ่นหลัง

6. การประชาสัมพันธ์

กลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ผ่านกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสามารถจำหน่ายได้ โดยผ่านช่องทางการโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โดยจัดทำแผ่นพับแนะนำผลิตภัณฑ์ การเข้าร่วมงานเทศกาลต่างๆ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เว็บไซต์ เช่น www.thaitambon.com และ www.cdd.go.th การบอกปากต่อปากของประชาชนทั่วไป กลุ่ม/องค์กร หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่มาเที่ยวในจังหวัดหรือมาศึกษาดูงาน

7. ช่องทางการตลาด

กลุ่มผู้ผลิตชุมชนเป็นส่วนมากกว่ามีช่องทางการตลาดของตนเองโดยขาย ณ ที่ทำการของกลุ่มผู้ผลิตเอง และจำหน่ายในงานการจัดแสดงสินค้า OTOP ของเครือข่าย OTOP ระดับจังหวัดและระดับประเทศ งาน OTOP City ที่เมืองทองธานี สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดวางจำหน่าย ณ ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP

มาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่.../พัชญาภา อธิศ ชลดา พันธ์ และอรุณี, น.86-103.

ของจังหวัด จำหน่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ต สำหรับตลาดที่จำหน่ายส่วนใหญ่จะเป็นตลาดระดับชุมชนมากกว่า ตลาดจำหน่ายสินค้าระดับจังหวัด ระดับประเทศ แต่ตลาดในต่างประเทศมีกลุ่มผู้ผลิตชุมชนสามารถจำหน่ายได้น้อยมาก

8. ด้านรายได้

กลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเครือข่าย KBO จังหวัดที่ได้พัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์และคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นมากกว่าผลิตภัณฑ์เดิม ซึ่งกลุ่มผู้ผลิตชุมชนเป็นส่วนใหญ่ได้ กำหนดราคาขายด้วยวิธีการบวกกำไรที่ต้องการเพิ่มจากต้นทุน เช่น ผลิตภัณฑ์น้ำตาลไม้ไผ่ 1,250 บาท ต้องการ กำไร 20 เปอร์เซ็นต์ ของต้นทุน กลุ่มจึงกำหนดราคาขายเท่ากับ 1,500 บาท และได้รับความเห็นชอบจาก สมาชิก โดยกำหนดราคาขายปลีกและราคาขายส่ง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการ

นุจิรา รัศมีไพบูลย์ (Rasamipai boon, 2006) ได้ทำการศึกษาวิจัย สภาพปัจจุบันและปัญหาผลิตผ้า จกรวรรบลวดลายและเทคนิคในการนำลวดลายผ้าจากลวดครั้งและสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ จะนำไปสู่การผลิตผ้าจากไปสู่คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยมีการดำเนินงานวิจัยเป็นแบบวิจัยเชิง ปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งเพื่อศึกษาบริบทชุมชนบริบทกลุ่มทอผ้าและแนวทางการพัฒนาผ้า จกรวรรบลวดลายโดยใช้การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการผลิตผ้าจากเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโดยกลุ่มทอผ้า ร่วมกันพัฒนาการใช้สีและลวดลายผ้าสไบและบรรจุภัณฑ์ก่อนลงมือปฏิบัติร่วมกันในกลุ่มได้มีการศึกษาหา ความรู้โดยการศึกษาดูงานกลุ่มทอผ้าจากใกล้เคียงเพื่อสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาคุณภาพผ้า จกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการเตรียมและการใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์การย้อมสีเส้นด้ายและความรู้ด้าน มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนหลังจากการร่วมเรียนรู้ได้ทำการพัฒนาโดยการทดลองทอผ้าที่มีการออกแบบ

สุภาภรณ์ พงษ์ตระกูล (Phongtrakoon, 2008) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการควบคุมคุณภาพ อุตสาหกรรมสิ่งทอของบริษัทเหรียญทอง แอพเพอเรล จำกัด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน แนวทางที่ได้ คือจัดให้มีพนักงานควบคุมคุณภาพตามหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละแผนก จัดการประชุมชี้แจงระหว่างผู้บริหารกับพนักงานก่อนเริ่มปฏิบัติงานในขั้นตอนต่อไปให้ผู้บริหารมีการจัดระบบ ควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอเพื่อให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าจัดอบรม บุคลากรของโรงงานให้มีความรู้ในเรื่องการควบคุมคุณภาพอุตสาหกรรมสิ่งทอในขั้นตอนต่างๆ จัดให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานล่วงหน้า เป็นประจำทุกเดือนจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการวางแผนเพื่อดูแลและให้ความรู้ แก่พนักงาน ด้านการตรวจสอบจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพในทุกขั้นตอนการผลิตอุตสาหกรรม สิ่งทอจัดให้มีพนักงานตรวจสอบคุณภาพในแต่ละขั้นตอนก่อนบรรจุเพื่อส่งออกจัดให้มีพนักงานตรวจสอบ คุณภาพในแต่ละขั้นตอนของคุณภาพเส้นด้ายจัดให้มีพนักงานตรวจสอบชิ้นงานในขั้นตอนการผลิตทุกขั้นตอน จัดให้มีพนักงานติดตามผลของชิ้นงานหลังจากมีการตรวจสอบชิ้นงานทุกครั้ง และการติดตามผลการใช้ แนวทาง พบว่าผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการมีความคิดเห็นในการใช้แนวทางการควบคุมคุณภาพ

อุตสาหกรรมสิ่งทอทำให้การปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนมีความถูกต้องมากขึ้นสามารถผลิตสินค้าได้ตรงตามมาตรฐาน และทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน

การมีส่วนร่วม

อนงค์พรรณ หัตถมาศ (Hatthamart, 2004) ได้ทำการศึกษาวิจัย การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกระเป๋าดำพื้นเมือง บ้านนาจัวอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี 2547 ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองมีผลทำให้จำนวนรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมือง เพิ่มขึ้น จำนวน 25 รูปแบบและความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาระบบการผลิตผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองจากผลการตรวจความพร้อมของกระบวนการผลิตในแต่ละขั้นตอนมีผลทำให้กลุ่มผู้ผลิตส่วนใหญ่มีความพร้อมร้อยละ 83.33 3) การพัฒนาการรวมกลุ่มของชุมชนสู่ความเข้มแข็ง ภาพการณ์เป็นผู้นำมีดังนี้ กลุ่มผู้ผลิตกระเป๋าดำพื้นเมืองบ้านนาจัวยอมรับหัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตคนปัจจุบันเห็นว่าหัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตคนปัจจุบันมีภาพการณ์เป็นผู้นำหัวหน้ากลุ่มสนับสนุนให้มีการผลิตกระเป๋าดำพื้นเมืองบ้านนาจัวหัวหน้ากลุ่มสามารถจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายและรายได้จากการจำหน่ายกระเป๋าดำพื้นเมืองของสมาชิกอย่างยุติธรรมได้และด้านการพัฒนาผู้นำหลักการพัฒนา พบว่า พัฒนาอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด คือมีความเต็มใจในการเป็นผู้นำกลุ่มผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองมีความพร้อมในการเป็นผู้นำกลุ่มผลิตกระเป๋าดำพื้นเมืองและมีการสนับสนุนหาตลาดเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมือง

ภัทรธิรา ผลงาม (Phon-ngam, 2008) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP: กรณีศึกษากลุ่มผ้าทอพื้นเมืองบ้านนาด้วง อำเภอนาด้าง จังหวัดเลย โดย 1) ศึกษาบริบทชุมชนและบริบทกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองนาด้วง อำเภอนาด้าง จังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษากระบวนการทอผ้า ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาระบบการทอผ้า 3) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ในกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองนาด้วง วิธิดำเนินการวิจัยใช้การผสมผสานวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยใช้กระบวนการ PAR การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และใช้เทคนิคการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชาชน และคณะกรรมการหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนาด้วงเพื่อตอบแบบสำรวจชุมชน ผู้ทอผ้าและตัวแทนจากเทศบาลนาด้วง พัฒนาการอำเภอนาด้างเพื่อสนทนากลุ่มและประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการทอผ้าพาณิชย์จังหวัดเลย อุตสาหกรรมจังหวัดเลย พัฒนาการจังหวัดเลยเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวมทั้งผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองประกอบด้วยสมาชิกในกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองนาด้วงและกลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ บ้านหนองนาคา จังหวัดขอนแก่น และผู้นำชุมชน ร่วมกับตัวแทนจากเทศบาล และพัฒนาการอำเภอนาด้าง ส่วนการศึกษาช่องทางการตลาดโดยการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ้าทอมือและการตัดสินใจซื้อผ้าโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ้าทอมือและการตัดสินใจซื้อผ้าของผู้บริโภค

โดยทั่วไปจะอยู่ที่ความโดดเด่นของลายผ้าที่ไม่ซ้ำแนวกับลายอื่นจึงจะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ แสดงว่าการสร้างความแตกต่างมีผลทำให้กระบวนการผลิตสินค้าเกิดการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานสินค้าชุมชนตามมา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ได้แก่ 1. กระบี่ 2. ชุมพร 3. นครศรีธรรมราช 4. พังงา 5. ภูเก็ต 6. ระนอง 7. สุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ทราบจำนวนประชากรทั้งหมดผู้วิจัยจึงดำเนินการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยใช้วิธีการกำหนดแบบความเหมาะสมตามจำนวนค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณตามแบบของ Schumacker and Lomax (1996) และ Hair et al. (1998) โดยการใช้กฎแห่งความชัดเจน (rule of thumb) ที่นักสถิติวิเคราะห์ตัวแปรพหุใช้กันมาก คือ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 22 คน ต่อค่าพารามิเตอร์การวิจัย 1 พารามิเตอร์ ขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนที่ทำการศึกษานี้มีจำนวน $17 \times 22 = 374$ คน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ และระดับการศึกษา ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ปัจจัยการบริหารจัดการมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคณะกรรมการ ด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม ด้านการเงิน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอก และด้านข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 3 ปัจจัยความแตกต่างทางผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ สินค้า ความแตกต่างการบริการ ความแตกต่างการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และความแตกต่างป้ายฉลาก

ตอนที่ 4 การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ด้านศักยภาพการผลิต ด้านกระบวนการผลิตและเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และด้านตลาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการศึกษา ศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐานในการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการสร้างเครื่องมือตามจุดมุ่งหมาย

วิธีการทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อหาความตรงด้านเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม ด้วยการวัดความตรงของเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา คือ ประชาชนในเขต บางกะปิ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่า Alpha เท่ากับ 0.8942 ที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการที่ยอมรับได้

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 และเป็นเพศชายจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 มีอายุ 40 – 49 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 33.96 รองลงมาคือ อายุ 30 – 39 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 อายุ 50 – 59 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.26 อายุ 20 – 29 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.74 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.54 มีสถานภาพสมรส สมรส จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 83.42 ส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้าน จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 67.91 รองลงมา พนักงานเอกชน จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 และข้าราชการ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.56 มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 49.73 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.83 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.44 ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

1. ระดับการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่า การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ภาพรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ คุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง กระบวนการผลิตและเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต อยู่ในระดับสูง ศักยภาพการผลิต อยู่ในระดับสูง และตลาดการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน จากผลการวิจัยเมื่อทำการบูรณาการปัจจัยทั้งหมดที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม อิทธิพลรวมเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม อิทธิพลรวมการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

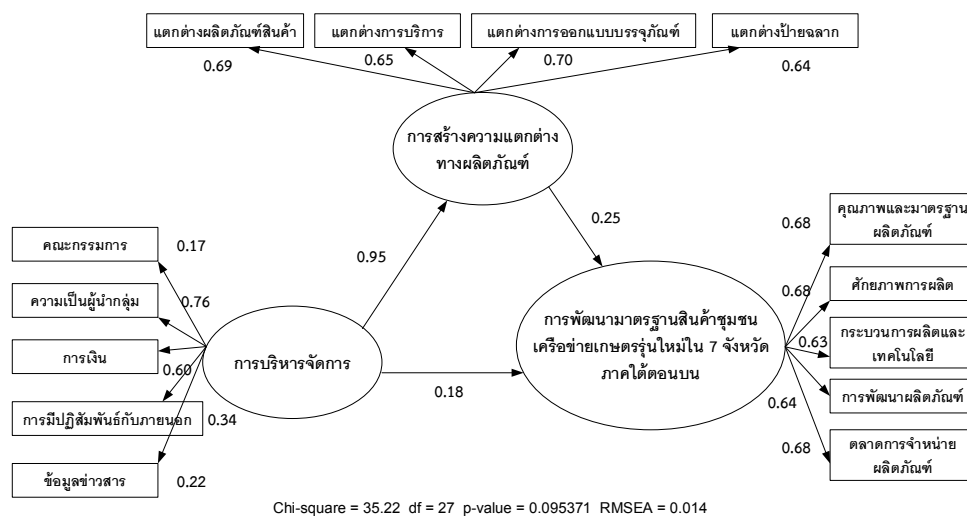
ปัจจัยแฝง	การบริหารจัดการ			ปัจจัยการสร้าง ความแตกต่างผลิตภัณฑ์			การพัฒนาสินค้าชุมชน		
	ทางตรง	ทางอ้อม	รวม	ทางตรง	ทางอ้อม	รวม	ทางตรง	ทางอ้อม	รวม
การบริหารจัดการ	-	-	-	0.95	-	0.95	0.18	0.2375	0.4175
ปัจจัยการสร้างความแตกต่าง ผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-	0.25	-	0.25
การพัฒนาสินค้าชุมชน	-	-	-	-	-	-	-	-	-

เมื่อทำการบูรณาการปัจจัยทั้งหมดที่ศึกษา จากผลการวิจัยเข้าด้วยกันแล้ว ทำให้ผู้วิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน มากที่สุดคือ ปัจจัยการบริหารจัดการ (manage) ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบรวมสูงถึง 0.4175 รองลงมาคือ ปัจจัย

มาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่... /พัชญาภา อธิศ ชลดา พชร และอรุณี, น.86-103.

การสร้าง ความแตกต่างทางผลิตภัณฑ์ (difference) มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.25 ภายใต้ปัจจัยร่วมการสร้าง ความแตกต่างทางผลิตภัณฑ์ (difference) ที่ทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่าตัวแปรการสร้าง ความแตกต่างทางด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จะเป็นตัวแปรที่โดดเด่นที่สุด รองลงมาคือการสร้าง ความแตกต่างทางด้านตัวผลิตภัณฑ์สินค้า และการสร้าง ความแตกต่างทางด้านการบริการ จะเป็นดัชนีชี้วัดให้เห็นถึงการพัฒนา มาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนได้ดีที่สุด ส่วนตัวแปรทางด้านการสร้าง ความแตกต่างทางด้านป้ายฉลากนั้นไม่ได้ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความแตกต่างทาง การพัฒนา มาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ในขณะเดียวกันปัจจัยการบริหารจัดการ พบว่า ตัวแปรทางด้านความผู้นำกลุ่ม และ ตัวแปรทางด้านการเงินเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยในการพยากรณ์ให้เห็นถึง ความเปลี่ยนแปลงทางด้านการพัฒนา มาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือ ตัวแปร ทางด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอกและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการพัฒนา ส่วนน้อยที่สุดจะเป็นตัว แปรโครงสร้างการบริหารของคณะกรรมการ ซึ่งให้ เห็นว่าการดำเนินงานไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างของการ ดำเนินงานคณะกรรมการที่เข้มแข็งก็ได้หากแต่มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลภายนอก

3. เพื่อสร้างโมเดลการพัฒนา มาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ ตอนบน จากผลการวิจัยทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยสามารถแสดงรูปแบบการพัฒนา มาตรฐานสินค้าชุมชนของ เครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 โมเดลการพัฒนา มาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

จากแผนภูมิที่ 2 สามารถแสดงสมการโครงสร้างที่ประมาณค่าด้วยวิธีการ maximum likelihood estimation ได้ดังนี้

Structural Equations Model (SEM) Maximum likelihood Estimation

$$\text{Differen} = 0.95 * \text{Manage}, \text{Errorvar.} = 0.087, R^2 = 0.91$$

$$(0.043) \quad (0.013)$$

$$22.36$$

$$6.68$$

$$\text{Develop} = 0.25 * \text{Differen} + 0.18 * \text{Manage}, \text{Errorvar.} = 0.28, R^2 = 0.68$$

$$(0.25) \quad (0.13) \quad (0.095)$$

$$3.16$$

$$2.70$$

$$1.33$$

จากสมการโครงสร้าง พบว่า การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน มาจากปัจจัยการบริหารจัดการควบคู่กับปัจจัยการสร้างความแตกต่างทางด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 เป็นดัชนีชี้วัดการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเกษตรรุ่นใหม่ได้ดีกว่าการนำปัจจัยการบริหารจัดการเพียงปัจจัยเดียวเข้ามาดำเนินงานเพื่อการพัฒนา จากสมการโครงสร้างที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ยังชี้ให้เห็นถึงปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ดังนี้

ปัจจัยการบริหารจัดการ พบว่า ตัวแปรทางด้านภาวะผู้นำกลุ่ม และตัวแปรทางการเงินจะเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยในการพยากรณ์ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือ ตัวแปรทางการสร้างปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการพัฒนา ส่วนน้อยที่สุดจะเป็นตัวแปรโครงสร้างการบริหาร ซึ่งเห็นว่าการดำเนินงานไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างของการดำเนินงานที่เข้มแข็งก็ได้หากแต่มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลภายนอกนั่นเอง

ปัจจัยทางด้านความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ พบว่า ตัวแปรการสร้างความแตกต่างทางด้านการออกแบบจะเป็นตัวแปรที่โดดเด่นที่สุด รองลงมาคือ การสร้างความแตกต่างทางด้านตัวผลิตภัณฑ์ และการสร้างความแตกต่างทางด้านการบริการ จะเป็นดัชนีชี้วัดให้เห็นถึงการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนได้ดีที่สุด ส่วนตัวแปรทางการสร้างความแตกต่างทางด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์นั้นไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความแตกต่างทางการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

สุดท้ายเมื่อมีการเพิ่มปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยทางการสร้างความแตกต่างผลิตภัณฑ์ตามที่กล่าวอ้างจากที่กล่าวมาแล้วนั้น พบว่า จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจะมีผลต่อการพัฒนาตลาดการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ มากที่สุด รองลงมาคือ มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ตามด้วยศักยภาพการผลิต และการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ ส่วนที่น้อยที่สุดคือ กระบวนการผลิตและเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต เนื่องจากว่าสินค้าทางการเกษตรจะไม่จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางด้านเทคโนโลยีที่ฟุ่มเฟือยก็สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ถ้าปราศจากการวางแผนเพื่อการบริหารจัดการย่อมทำให้การดำเนินงานนั้นอาจทำให้เกิดความล้มเหลว แต่ถ้าเมื่อใดมีการวางแผน หรือสร้างแผนสำรองเพื่อการบริหารจัดการย่อมทำให้การดำเนินงานนั้นการความผิดพลาดน้อยลง ทำให้การพัฒนามาตรฐานในตัวผลิตภัณฑ์นั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่สะดุด จากผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ พงษ์ตระกูล (Phongtrakoon, 2008) ได้ศึกษาการพัฒนาการควบคุมคุณภาพอุตสาหกรรมสิ่งทอของบริษัทเหรียญทอง แอพพารเอล จำกัด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน แนวทางที่ได้ คือจัดให้มีพนักงานควบคุมคุณภาพตามหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละแผนกจัดการประชุมชี้แจงระหว่างผู้บริหารกับพนักงานก่อนเริ่มปฏิบัติงานในขั้นต่อไปให้ผู้บริหารมีการจัดระบบควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอเพื่อให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าจัดอบรมบุคลากรของโรงงานให้มีความรู้ในเรื่องการควบคุมคุณภาพอุตสาหกรรมสิ่งทอในขั้นตอนต่างๆ จัดให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานล่วงหน้า เป็นประจำทุกเดือนจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญในด้าน การวางแผนเพื่อดูแลและให้ความรู้แก่พนักงาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครนายก พ.ศ. 2554-2557 มีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาสู่ “เมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นหลักฐานการท่องเที่ยว และการเกษตรอย่างยั่งยืน” แนวทางมาตรการการพัฒนาจังหวัด โดยพัฒนาการผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น โดยส่งเสริมด้านวัตถุดิบ และการผลิตที่ครอบคลุมทั้งผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร ผลิตภัณฑ์สุขภาพ และผลิตภัณฑ์จักสาน การพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ ให้มีมาตรฐานทั้งคุณภาพ ความสะอาด ความปลอดภัย ลู่ทางการตลาดและการบริการหลังการขาย และนำไปสู่การกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนา OTOP ของจังหวัดนครนายก ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการรวมเป็นกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมพัฒนาการศึกษาคุณธรรมตลอดจนส่งเสริมให้ผู้นำตามธรรมชาติและปราชญ์ชาวบ้านในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการศึกษาทักษะในการประกอบอาชีพ โดยมีการบริหารจัดการกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ส่งเสริมพัฒนาการผลิตทุกสาขา มีการรวมกลุ่ม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าของสินค้า และบริการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น โดยส่งเสริมด้านวัตถุดิบ และการผลิตที่ครอบคลุมทั้งผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยผ่านโครงการส่งเสริมกระบวนการเครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge-Based OTOP: KBO) ของจังหวัด (Nakhon Nayok Provincial Development Strategy 2011-2014)

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์มีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างความแตกต่างย่อมทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจอยากที่จะได้ในสิ่งนั้นมาครอบครองเพราะความแปลกใหม่ที่ไม่จำเจกับสิ่งอื่นจะทำให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจิรา รัศมีไพบูลย์ (Rasamipai boon, 2006) ได้ทำการศึกษาวิจัย สภาพปัจจุบันและปัญหาผลิตภัณฑ์จากรวบรวมลวดลายและเทคนิคในการนำลวดลายผ้าจากลวดลายดั้งเดิมและสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่จะนำไปสู่การผลิตผ้าจาก

ไปสู่คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยมีการดำเนินงานวิจัยเป็นรูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งเพื่อศึกษาบริบทชุมชนบริบทกลุ่มทอผ้าและแนวทางการพัฒนาผ้าจากลาวครั้งโดยใช้การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการผลิตผ้าจากเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโดยกลุ่มทอผ้าร่วมกันพัฒนาการใช้สีและลวดลายผ้าสไบและบรรจุภัณฑ์ก่อนลงมือปฏิบัติร่วมกันในกลุ่มได้มีการศึกษาหาความรู้โดยการศึกษาดูงานกลุ่มทอผ้าจากใกล้เคียงเพื่อสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาคุณภาพผ้าจากอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการเตรียมและการใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์การย้อมสีเส้นด้ายและความรู้ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนหลังจากการร่วมเรียนรู้ได้ทำการพัฒนาโดยการทดลองทอผ้าที่มีการออกแบบร่วมกัน เป็นการสร้างความแตกต่าง ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจและตัดสินใจซื้อสินค้า เพราะความแปลกใหม่ที่ไม่จำเจกับสิ่งอื่นทำให้เกิดความตื่นตาตื่นใจในสินค้าที่พบเห็น และสอดคล้องกับการวิจัยของภัทรธิดา ผลงาม (Phon-ngam, 2008) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP : กรณีศึกษากลุ่มผ้าทอพื้นเมืองบ้านนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่าการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ้าทอมือและการตัดสินใจซื้อผ้าของผู้บริโภคโดยทั่วไปจะอยู่ที่ความโดดเด่นของลายผ้าที่ไม่ซ้ำแนวกับลายอื่นจึงจะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อแสดงว่าการสร้างความแตกต่างมีผลทำให้กระบวนการผลิตสินค้าเกิดการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานสินค้าชุมชนตามมา

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการและปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ร่วมกันพยากรณ์การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนโดยทั่วไปไม่ได้มาจากปัจจัยเพียงปัจจัยเดียว ย่อมมีหลาย ๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาดังการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าปัจจัยการบริหารจัดการและปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ร่วมกันพยากรณ์การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชน ดังนั้นเพียงแต่ผู้บริหารจะต้องทำการศึกษาริบทของการบริหารที่เกิดขึ้นในกลุ่มว่าสิ่งใดจะต้องให้ความสำคัญและสิ่งใดที่ควรตัดออกจากกระบวนการต่าง ๆ ในระหว่างการผลิตและการพัฒนา ซึ่งผู้บริหารจะต้องหยาบยกประเด็นที่สอดคล้องกับบริบทที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันต่อไป มีความสอดคล้องกับการวิจัยของ อนงค์พรรณ หัตถมาศ (Hatthamart, 2004) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกระเป๋าดำพื้นเมืองบ้านนาจัว อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองมีผลทำให้จำนวนรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองเพิ่มขึ้นจำนวน 25 รูปแบบและความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองจากผลการตรวจความพร้อมของกระบวนการผลิตในแต่ละขั้นตอนมีผลทำให้กลุ่มผู้ผลิตส่วนใหญ่มีความพร้อมร้อยละ 83.33 และ 3) และการพัฒนาการรวมกลุ่มของชุมชนสู่ความเข้มแข็ง ภาพการณ์เป็นผู้นำมีดังนี้กลุ่มผู้ผลิตกระเป๋าดำพื้นเมืองบ้านนาจัว ยอมรับหัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตคนปัจจุบันเห็นว่าหัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตคนปัจจุบันมีภาพการณ์เป็นผู้นำหัวหน้ากลุ่มสนับสนุนให้มีการผลิตกระเป๋าดำพื้นเมืองบ้านนาจัว หัวหน้ากลุ่มสามารถจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายและรายได้จากการจำหน่ายกระเป๋าดำพื้นเมืองของสมาชิกอย่างยุติธรรมได้และด้านการพัฒนาผู้นำหลักการพัฒนาพบว่าพัฒนาอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด คือมีความเต็มใจในการเป็นผู้นำกลุ่มผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำพื้นเมืองมีความพร้อมใน

มาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่... /พัชญาภา อธิศ ชลดา พัทธ และอรุณี, น.86-103.

การเป็นผู้นำกลุ่มผลิตกระเป๋าสานพื้นเมืองและมีการสนับสนุนหาตลาดเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าสานพื้นเมือง

จากสมมุติฐานข้างต้นสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลตามสมมุติฐาน

สมมุติฐาน	สรุปผลตามสมมุติฐาน
ที่ 1	ปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน
ที่ 2	ปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์มีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน
ที่ 3	ปัจจัยการบริหารจัดการและปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ร่วมกันพยากรณ์การพัฒนา มาตรฐานสินค้าชุมชนเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านวิชาการ

1. นักวิชาการและนักวิจัยจะสามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาจัดการกระบวนการที่ส่งเสริมต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่
3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่

ด้านการบริหาร

1. เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับธุรกิจและส่งเสริมธุรกิจให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต และทราบระดับการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่
2. ใช้ข้อมูลสำหรับการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปให้กลุ่มประกอบการสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่
4. เพื่อกำหนดแนวทางในการผลักดันส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐและภาคเอกชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะผลจากการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่จะดำเนินไปด้วยดีนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ หลาย ๆ ปัจจัยไปพร้อมกัน ดังนั้นปัจจัยร่วมที่จะส่งผลต่อการพัฒนานั้นผู้บริหารจะต้องหยาบกระเด็นที่สำคัญให้ถูกต้องและสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเครือข่ายของตนเองเพื่อการพัฒนาที่ตรงประเด็นและทิศทางการบริหาร ดังเช่น ในการวิจัยนี้จะพบว่าโครงสร้างการบริหารกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจนก็ได้หากแต่ควรมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลภายนอกนั้นเองย่อมทำให้การพัฒนาสินค้าเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น
2. การติดป้ายฉลากของผลิตภัณฑ์นั้นไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความแตกต่างทางการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนแต่ก็ควรไม่ละเลยในประเด็นนี้มากไปเพราะโดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคก่อนที่จะซื้อสินค้านั้นจะอ่านฉลากก่อนเป็นครั้งแรกก่อนที่จะซื้อสินค้า ดังนั้นการสร้างผลิตภัณฑ์ยังก็จะต้องยังมีฉลากปิดไว้เสมอ
3. กระบวนการผลิตและเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตยังมีการพัฒนาน้อยเกินไป ซึ่งกลุ่มเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่จะต้องพึงพาเทคโนโลยีเนื่องจากการพัฒนาจะได้เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางเพื่อการปรับปรุงการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาในภาพกว้างของการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ดังนั้นในการศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงลึกถึงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพื่อให้เกิดความชัดเจน เช่น ความเป็นผู้นำกลุ่มที่มีผลต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Bannakorn S. (2010). Khwām sārēc khxng kār dānein ngān klūm wisāhīc chumchn KaeW Céācxm Tābl Dāncāhāng Xāphex Dāncāhāng CānghWād Sīphrrṭburī. [The success of the operation of Kaew Chao Jom Community Enterprise Group, Dan Chang Subdistrict, Dan Chang District, Suphan Buri Province] (Master of Public Administration) Khon Kaen University, Khon Kaen.(in Thai)
- สมิทธิ์ บรรณกร. (2553). *ความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแก้วเจ้าจอม ตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี*. (ปริญญามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- Chongwutiwet N. (2009). Paccay thī sng phl tx khwām sārēc ni kār dānein ngān khxng ṭhurkic chumchn ni khet xāphex meūxng cānghwād rīxxēd. [Factors Affecting the Success of Community Business operations in Mueang District Roi Et Province] (Master of Political Science Degree Department of

มาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่.../พัชราภา อธิศ ชลดา พันธ์ และอรุณี, น.86-103.

Political Science). Maha Sarakham Rajabhat University, Maha Sarakham.(in Thai)

นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม.

Department of Community Development. (2016). *Phalittaphan OTOP 5 dāw yæk tām phākh læa canghāwād. Khorngkār hñung tábl hñung phlithphānth*. [5-strar OTOP products classified by region and province, One Tambon One Product Project].

กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). *ผลิตภัณฑ์ OTOP 5 ดาว แยกตามภาคและจังหวัด. โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์*.

Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L., & Black, W.C. (1998). *Multivariate data analysis* (5th ed). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hattamat A.(2004). *Kār wicay pñibatikār bæb mī swñ rwm pheux phat'hnā khuñphāph māttrhān phlithphānth' hātthkrmm krapēā phā phññmeuxng bānnā ngāw xāphex meuxng canghāwād phechrūñh' pracā pī 2547*. [Participatory action research to improve the quality of handicraft bags. Ban Na Ngua, Mueang District Phetchabun Province Year 2004.] Phetchabun Rajabhat University: Phetchabun.(in Thai)

อนงค์พรรณ หัตถมาศ. (2547). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกระเป๋าผ้าพื้นเมือง บ้านนาजूอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี 2547. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์:เพชรบูรณ์

Phongngam P. (2008). *Kār phat'hnā phlithphānth' læa māttrhān OTOP: Sthānkār'ñ sūks'ā klum phā thx phññmeuxng bānnā hēlūxng tábl nā rang wng canghāwād ley* [Product Development and OTOP Standards: Situation Study of Ban Na Lueng Weaving Group, Na Rang Wong Subdistrict, Loei Province]. Loei Rajabhat University, Loei Province. (in Thai)

ภัทธีรา ผลงาม.(2551). การพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP: กรณีศึกษากลุ่มผ้าทอพื้นเมืองบ้านนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย.มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, จังหวัดเลย.

Phongtrakoon, S. (2008). *kāñphatthana kāñ khuāpkhum khunnaphāp 'utsāhakam sing thō khōng bōrisat RianThong 'āphaphāren chakat 'amphoe Mae Sot* [Development guidliness quality control linantong apparel enterprise Ltd. in Masod, Tak]. Kampheang Phet Rajabhat University, Kampheang Phet. (in Thai)

สุภาภรณ์ พงษ์ตระกูล. (2551). การพัฒนาการควบคุมคุณภาพอุตสาหกรรมสิ่งทอของบริษัท เจริญทอง แอพพาเรล จำกัด อำเภอแม่สอด. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

Rasamipailboon, N. (2006). *Saphāp paccubān læa payhā phlit phā ck rwbrwm lwldāy læa thekhnikh ni kār nā lwldāy phā ck lāw khṛng læa sīāng kherux khāy ni kār lækpelīyn khwām rū thī ca nā pī sū kār phlit phā ck pī sū khuñphāph māttrhān phlithphānth' chumchn* [Current conditions and problems in fabric production, collecting patterns and techniques for using patterned fabric of Laos Khrang, and creating a network to exchange knowledge that will lead to the production of fabric to the quality of community product standards], Bangkok: The Thailand Research Fund. (in Thai)

มาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่... /พัชญาภา อธิศ ชลดา พันธ์ และอรุณี, น.86-103.

นุจิรา รัตมีโพธิ์. (2549). สภาพปัจจุบันและปัญหาผลิตผ้าจกรวบรวมลวดลายและเทคนิคในการนำลวดลายผ้าจกลวดครั้ง และสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่จะนำไปสู่การผลิตผ้าจกไปสู่คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Schumacker, R. E. and Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Mahwah, NJ: Lawrence Earlbaum.

Stewart, N. (2016). *Klyuth t̄h' kār brikār. Sīb̄k h̄n meūx 21 t̄hanwākhm 2562, Cāk*

<http://Www.Hrdsthailand.Com/ ThArticleServ 0007.Html>. [Service strategy. Retrieved 21

December 2016,] from <http://www.hrdsthailand.com/ ThArticleServ 0007.html>. (in Thai)

ณธาร สติวรรณ. (2559). กลยุทธ์การบริการ. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.hrdsthailand.com/ ThArticleServ 0007.html>

Thai Industrial Standards Institute (TISI). (2003). *Kār prachum sām̄mnā cheing p̄t̄b̄ti reūxng"r̄ab f̄ang k̄h̄xm̄ūl læa k̄h̄xkhidh̄ēn d̄l̄n kār k̄h̄nd m̄ātr̄h̄d̄n p̄h̄lit̄ph̄q̄n t̄h' chumchn" rah̄w̄āng w̄an th̄i 16 t̄h̄ung 17 mkr̄ākhm 2546 ṇ̄ h̄xng chl̄ālay rongr̄æm chl̄ c̄n̄th̄r' meūxng ph̄thyā c̄n̄gh̄w̄ad Chl̄bur̄i*. [Workshop seminar on " Listening to information and opinions regarding the standardization of community product standards "between 16 and 17 January 2003 at Chalalai Room, Chon Chan Hotel, Pattaya City, Chon Buri Province]. (in Thai)

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.). (2546). การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติเรื่อง "รับฟังข้อมูลและข้อคิดเห็น ด้านการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน" (16 - 17 มกราคม 2546, ห้องชาลาลัย โรงแรมชลจันทร์ เมืองพัทยา, จังหวัดชลบุรี)

Yutsāt̄kān̄phatthanāchangwatNakorn̄n̄yok BC 2011-2014 [Nakhon Nayok Provincial Development Strategy 2011-2014]. Nakhon Nayok Province Office Strategy and information for provincial development. (in Thai)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครนายก พ.ศ. 2554-2557. สำนักงานจังหวัดนครนายก กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.

JRBAC

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์	คล้ายสังข์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล	ตั้งจิตสมคิด	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา	เลาหนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์	รัตนวิชัย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษมา	สุวรรณรักษ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา	สุขสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐานิตา	ฮ่องฤกษ์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิรัตน์	พีระพันธุ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภา	พงศ์วิรัตน์	สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พร้อมภาค	บึงบัว	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามมิติ	สุขบรรจง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Dr.Rusma	Kalra	มหาวิทยาลัยอัลล์ัมฮ์ญ
ดร. สหาคัย	พงศ์หิรัญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.สามารถ	ปรมาวี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครสวรรค์

บทความวิชาการ: Academic articles

A simple but unanswered question of why Thai students lack practical English communicative skills
คำถามธรรมดาที่ยังคงไร้คำตอบว่าทำไมเด็กไทยยังขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ 1-10

Manachai Inkaew

มานะชัย อินทร์แก้ว

ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทย 11-23

Problems on income taxation from non-residents online sellers of Thailand

ปิยนันท์ ศรีทองทิพย์

Piyanan Srithongtim

ประสบการณ์ปฏิบัติการให้คำปรึกษาในโครงการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง: กระบวนการ 24-38

และการสะท้อนคิด

The practical experience of consulting in school quality improvement program: Process and reflection

กฤษณ์ คำชาย

Kuncharee Kakhai

บทความวิจัย: Research articles

The attitudes of teachers of rural areas towards the state of learning materials, school curriculum, simulation software, and argument-based inquiry activity to enhance school students' scientific reasoning ability 39-53

ทัศนคติของครูในเขตชนบทที่มีต่อสภาพของสื่อการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา ซอฟต์แวร์สถานการณ์จำลอง และกิจกรรมการสืบสอบที่ใช้การโต้แย้งเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Jettnipith Thantong Jaitip Na-Songkhla Pornsook Tantrarungroj

เจตนิพิฐ แท่นทอง ใจทิพย์ ณ สงขลา พรสุข ตันตระกูลรุ่งโรจน์

แนวทางการพัฒนาแบบฝึกหัดการแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 54-67

Guideline for the development of basic acting exercise for learner in the 21st century

สุรินทร์ เมทะนี

Surin Medhane

การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี

The factor analysis of digital capability of teachers and education personnel in Saraburi Province 68-85

ศศิวิมล ม่วงกล้า และ ต้องลักษณ์ บุญธรรม

Sasivimol Maungklam and Tongluck Boontham

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนของเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน

Causal factors affecting the development of community product standards for the new generation of agricultural network in 7 upper southern provinces 86-104

พัชร์ชยา มาศ อุดหนุน อุทิศ เสือแก้ว ชลดา มนัสทรง พัชรี สุวรรณรินทร์ อรุณี เทพเจริญ

Patchayamas Audnoon Utid Suakaew Chonlada Manassong Patcharee Suwannarin Arunee Thepjaroen

JRBAC

OPEN ACCESS